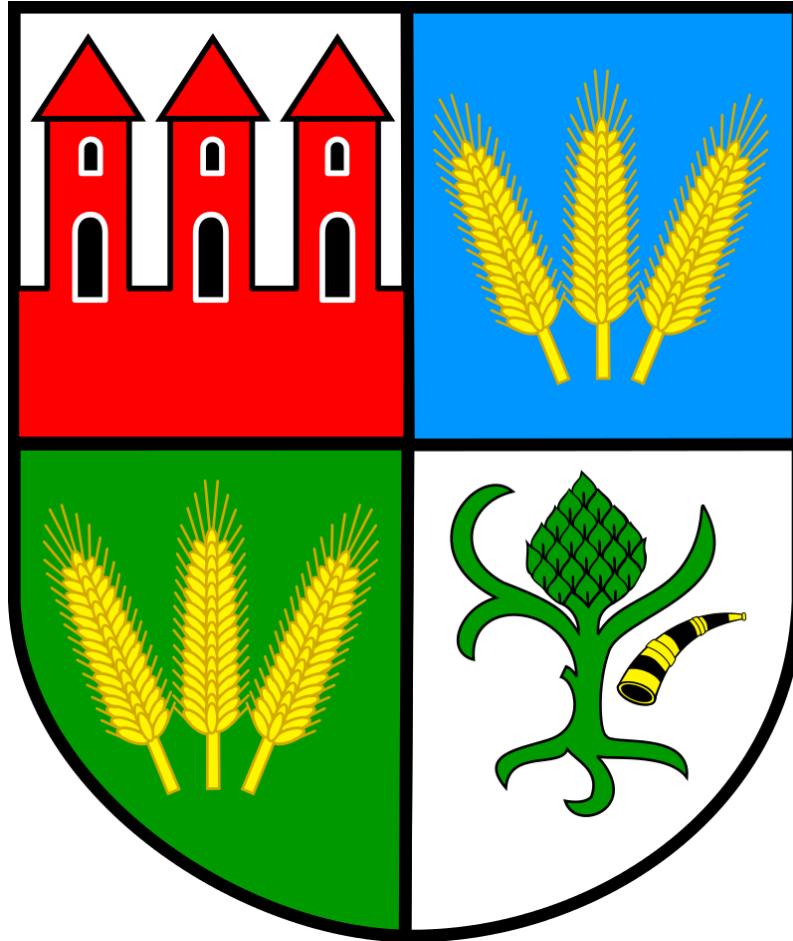

Załącznik nr 1 do Uchwały nr LXVII/443/2022
Rady Powiatu Przasnyskiego z dnia 28 grudnia 2022 roku w sprawie przyjęcia
„Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”

Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027

Szanowni Państwo, Drodzy Mieszkańcy

Mam niewątpliwą przyjemność zaprezentować Państwu Program Rozwoju naszej małej, mazowieckiej ojczyzny, pn. „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”. Dokument ten, będący owocem ciężkiej, ale także satysfakcjonującej pracy jego autorów i interesariuszy jest swoistym „fundamentem”, na którym Rada i Zarząd Powiatu będą budować i kreować politykę rozwoju lokalnego w nadchodzących latach.

Sformułowana w Strategii misja samorządu, w której **Powiat Przasnyski w 2027 roku to atrakcyjne i bezpieczne miejsce zamieszkania – pracy, edukacji, inwestowania i wypoczynku w czystym środowisku naturalnym**, to cel ambitny, ale jak najbardziej możliwy do osiągnięcia.

Przystępując do prac nad dokumentem, nie mogliśmy przewidzieć, jak na perspektywy rozwoju całej Polski wpłynie obecna sytuacja międzynarodowa. Oczywiście każda profesjonalna analiza strategiczna musi uwzględnić dynamikę rozwoju uwarunkowań wewnętrznych: przestrzennych, społeczno-demograficznych, środowiskowych, gospodarczych, ale także zewnętrznych: polityki gospodarczej i finansowej państwa, zmiany prawa, stosunków wewnątrz europejskich i międzynarodowych.

Na szereg lokalnych wyzwań i problemów, z jakimi musimy się mierzyć na co dzień, rzuca się złowieszczy cień wojny u naszych granic. To kolejne, olbrzymie wyzwanie, przed którym stajemy ramię w ramię z naszymi ukraińskimi przyjaciółmi, którym niesiemy pomoc i nadzieję. Za te wsparcie jestem szczególnie wdzięczny Mieszkańcom naszego Powiatu, którzy ofiarnie zaangażowali się w niesienie pomocy humanitarnej ofiarom działań wojennych.

Pamiętamy także o trudnych czasach pandemii wirusa COVID-19, która pochłonęła życie wielu naszych najbliższych. Dlatego musimy wspierać politykę ochrony zdrowia w powiecie, wzmacniając potencjał naszego szpitala.

Nie możemy się jednak skupiać wyłącznie na bezpieczeństwie militarnym czy systemie medycznym. Rolą samorządu jest prowadzenie polityki zrównoważonego rozwoju, uwzględniającej postęp technologiczny, zmiany społeczne, przestrzenne czy środowiskowe. Musimy dbać o wzrost gospodarczy, miejsca pracy, rozwój społeczny, czyste źródła energii, edukację, rekreację i turystykę.

Nie dokonamy tego bez partycypacji społecznej w zarządzaniu powiatem, współpracy z organizacjami pozarządowymi, środowiskiem przedsiębiorców, lokalnymi gminami i miastami oraz władzami województwa i kraju.

Niniejszy dokument w swojej strukturze zawiera zbiór celów strategicznych i operacyjnych, jakie w latach 2023-2027 stawiamy sobie jako samorząd i których wdrażanie powinno skutecznie oddziaływać na rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy Powiatu Przasnyskiego, a w ślad za tym na poprawę jakości życia mieszkańców. W oparciu o zapisy Strategii realizowana będzie misja powiatu oraz tworzone szczegółowe dokumenty operacyjne. Stanowi ona także podstawę do ubiegania się o różnego rodzaju zewnętrzne środki finansowe, w tym pochodzące z Unii Europejskiej.

Zapraszając do zapoznania się ze Strategią Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027, zachęcam Państwa do wspólnego budowania przyszłości naszej **Małej Ojczyzny Wielkich Serc!**

Krzysztof Bieńkowski
Starosta Przasnyski

1.	PRZESŁANKI I ZAŁOŻENIA PROGRAMU	8
1.1	ZAKRES I FUNKCJE STRATEGII	9
2.	DIAGNOZA POWIATU PRZASNYSKIEGO	11
2.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU	11
2.2	UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	16
2.2.1	ZMIANY ZALUDNIENIA	16
2.2.2	URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY	16
2.2.3	MIGRACJE	17
2.2.4	STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI	17
2.2.5	PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	20
2.3	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I JEGO OCHRONA	23
2.3.1	RZEŻBA TERENU	23
2.3.2	ZASOBY NATURALNE	24
2.3.3	GLEBY	26
2.3.4	ZASOBY WODNE	28
2.3.5	WALORY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	32
2.3.6	KLIMAT	38
2.3.7	OCHRONA POWIETRZA	38
2.3.8	KLIMAT AKUSTYCZNY I POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	41
2.3.9	ANALIZA SWOT	42
2.3.10	GŁÓWNE WYZWANIA	44
2.4	DZIEDZICTWO KULTUROWE	45
2.4.1	ZADANIA I KOMPETENCJE POWIATU W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW I OPIEKI NAD ZABYTKAMI	45
2.4.2	ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO POWIATU	46
2.4.3	STAN ZACHOWANIA ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH I ARCHEOLOGICZNYCH	49
2.4.4	ANALIZA SWOT	50

2.4.5	GŁÓWNE WYZWANIA	51
2.5	INFRASTRUKTURA DROGOWA	52
2.5.1	SIEĆ DROGOWA I STAN DRÓG	52
2.5.2	NATĘŻENIE RUCHU	54
2.5.3	ANALIZA SWOT	55
2.5.4	GŁÓWNE WYZWANIA	56
2.6	ORGANIZACJA TRANSPORTU PUBLICZNEGO.....	57
2.6.1	KOMUNIKACJA PUBLICZNA	57
2.6.2	ANALIZA SWOT	58
2.6.3	GŁÓWNE WYZWANIA	59
2.7	GOSPODARKA I RYNEK PRACY	60
2.7.1	PODMIOTY GOSPODARCZE	60
2.7.2	ROLNICTWO.....	63
2.7.3	RYNEK PRACY	64
2.7.4	POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA	65
2.7.5	ANALIZA SWOT	71
2.7.6	GŁÓWNE WYZWANIA	72
2.8	EDUKACJA.....	73
2.8.1	ANALIZA SWOT	76
2.8.2	GŁÓWNE WYZWANIA	77
2.9	POMOC SPOŁECZNA	78
2.9.1	POMOC I WSPRACIE OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM	80
2.9.2	POMOC DZIECKU I RODZINIE.....	81
2.9.3	ANALIZA SWOT	82
2.9.4	GŁÓWNE WYZWANIA	83
2.10	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	84
2.10.1	ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE I BEZPIECZEŃSTWO	84

2.10.2	POLICJA.....	85
2.10.3	STRAŻ POŻARNA.....	86
2.10.4	POWIATOWY RZECZNIK KONSUMENTÓW.....	87
2.10.5	POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W PRZASNYSZU.....	87
2.10.6	POWIATOWY INSPEKTORAT WETERYNARII W PRZASNYSZU.....	88
2.10.7	ANALIZA SWOT.....	88
2.10.8	GŁÓWNE WYZWANIA.....	89
2.11	OPIEKA ZDROWOTNA.....	90
2.11.1	ANALIZA SWOT.....	93
2.11.2	GŁÓWNE WYZWANIA.....	93
2.12	KULTURA.....	95
2.12.1	ANALIZA SWOT.....	97
2.12.2	GŁÓWNE WYZWANIA.....	97
2.13	SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	99
2.13.1	OBIEKTY SPORTOWE NA TERENIE POWIATU.....	102
2.13.2	BAZA NOCLEGOWA.....	103
2.13.3	ANALIZA SWOT.....	105
2.13.4	GŁÓWNE WYZWANIA.....	105
2.14	WIZERUNEK I PROMOCJA.....	106
2.14.1	ANALIZA SWOT.....	108
2.14.2	GŁÓWNE WYZWANIA.....	108
2.15	USŁUGI ADMINISTRACYJNE.....	109
2.15.1	ANALIZA SWOT.....	110
2.15.2	GŁÓWNE WYZWANIA.....	110
2.16	WSPÓŁPRACA SAMORZĄDOWA.....	111
2.16.1	ANALIZA SWOT.....	111
2.16.2	GŁÓWNE WYZWANIA.....	111

2.17	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	112
2.17.1	ANALIZA SWOT	113
2.17.2	GŁÓWNE WYZWANIA	113
2.18	SYTUACJA FINANSOWA POWIATU	114
2.18.1	DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW W LATACH 2016-2020.....	115
2.18.2	PROGNOZA FINANSOWA.....	118
2.18.3	ANALIZA SWOT	119
2.18.4	GŁÓWNE WYZWANIA	119
3.	ROZWÓJ STRATEGICZNY W LATACH 2023-2027	121
3.1	MISJA I WIZJA ROZWOJU.....	121
3.2	CELE STRATEGII.....	122
3.2.1	CEL STRATEGICZNY 1	122
3.2.2	CEL STRATEGICZNY 2	123
3.2.3	CEL STRATEGICZNY 3	124
3.2.4	CEL STRATEGICZNY 4	125
3.2.5	CELE OPERACYJNE	126
4.	SYSTEM WDRAŻANIA I FINANSOWANIA STRATEGII	132
4.1	WDRAŻANIE STRATEGII	132
4.2	GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII.....	134
5.	MONITORING I EWALUACJA	135
5.1	MONITOROWANIE EFEKTÓW.....	135
5.2	EWALUACJA STRATEGII	137
6.	BADANIE ANKIETOWE I KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	139
7.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU PRZASNYSKIEGO NA LATA 2023-2027 A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	141
7.1	DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU „POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI”	141

7.2	STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.).....	141
7.3	RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE.....	142
7.4	KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	143
7.5	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030.....	144
7.6	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU	145
8.	ZAŁĄCZNIKI	148
9.	SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	162

1. PRZESŁANKI I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program Rozwoju Powiatu pn. „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027” jest głównym dokumentem programowym tworzącym politykę samorządu powiatowego w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w określonym horyzoncie czasu. Nakreśla on zakres dla sektorowych programów i projektów realizacyjnych Powiatu. Dotychczasowa „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego” obowiązywała do 2020 roku. W związku z tym zasadnym stała się potrzeba stworzenia nowego dokumentu, który wyznacza długookresowe cele Powiatu oraz uzyskuje dla nich wsparcie społeczne.

Proces budowy Strategii – etapy:

- Założenia Strategii:
  - Określenie sposobów przebiegu tworzenia dokumentu;
- Diagnoza strategiczna:
  - Badania diagnostyczne różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i środowiska przyrodniczego Powiatu Przasnyskiego;
  - Analiza SWOT Powiatu Przasnyskiego;
  - Analiza planów i programów rozwoju Powiatu Przasnyskiego;
  - Przegląd strategii i programów rozwoju jednostek centralnych (województwo mazowieckie, kraj, UE).
- Określenie celów strategicznych:
  - Określenie misji i wizji Powiatu Przasnyskiego;
  - Wyznaczenie celów strategicznych i celów operacyjnych rozwoju Powiatu Przasnyskiego;
  - Wyznaczenie działań strategicznych z uwzględnieniem realizatorów i źródeł finansowania;
  - Opracowanie sposobów wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii.
- Konsultacje projektu Strategii:
  - Poddanie dokumentu konsultacjom społecznym;
  - Analiza wniosków i uwag do Strategii;
  - Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu Strategii.
- Zatwierdzenie Strategii:
  - Przyjęcie Strategii przez Radę Powiatu w Przasnyszu.

„Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027” (dalej *Strategia*) opierać się będzie na konkretnych celach, których osiągnięcie będzie prowadzić do wymaganego efektu. Cele te łącznie będą składać się na uzupełniający się plan rozwoju Powiatu. Na przyszłość niebagatelny wpływ ma szczegółowe planowanie oraz przestrzeganie i realizowanie wytycznych zaprezentowanych w niniejszym dokumencie. Jasne cele, które są efektem pracy wielu zaangażowanych ludzi pozwalają na jak najdoskonalszą realizację założeń. Tworzenie *Strategii* wdrażanie z dokładnym określeniem warunków, na jakich mają się odbywać poszczególne zadania oraz zaangażowanie ludzi do tworzenia wspólnego dobra ma na celu podniesienie poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców. Powiat, ze względu na swoje specyficzne ułożenie w organizacji życia samorządowego w Polsce ma w zakresie swoich obowiązków wiele odpowiedzialnych zadań. Bez właściwego planowania, antycypacji przyszłych trendów, niektóre z nich, takie jak np. organizacja szkolnictwa zawodowego czy system komunikacji nie będą służyć mieszkańcom. Stąd waga planowania dla właściwego gospodarowania budżetami.

Strategia dotyczy sfer i tematów, które są przedmiotem interwencji publicznej i odnosi się do zadań i kompetencji samorządu. Definiuje cele dla działań, wskazuje zakres i formy współpracy. Przyjęta i wdrażana *Strategia* pozwoli nie tylko efektywnie prowadzić politykę rozwoju Powiatu, ale także będzie zasadniczym dokumentem umożliwiającym skorzystanie z licznych instrumentów finansowych wspierających rozwój lokalny i regionalny, w tym pochodzących z perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

Ze względu na naturalną potrzebę tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym dla różnych obszarów aktywności przyjęto zasadę otwartości niniejszego dokumentu. Zmiany, uzupełnienia i modyfikacje polegać będą mogły zarówno na poprawianiu wprost dokumentu bazowego, jak i na dołączaniu innych dokumentów, jako uzupełnień *Strategii*. Podsumowując niniejszy dokument ma charakter otwarty i nie zamyka się przed zmianami oraz wprowadzaniem nie ujętych w aktualnej wersji dokumentu rozwiązań.

1.1 ZAKRES I FUNKCJE STRATEGII

„Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027” podzielona jest na dwa obszary:

- Diagnostyczny – opisujący stan, dynamikę oraz wyzwania i priorytety rozwoju Powiatu;
- Normatywny – przedstawiający wizję, cele i działania rozwoju Powiatu wraz z zasadami ich wdrażania.

W pierwszym obszarze „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027” zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu. Diagnozę stworzono dla 18 obszarów, związanych z procesem funkcjonowania Powiatu:

- Położenie i struktura administracyjna Powiatu;
- Aktualna i prognozowana sytuacja demograficzna;
- Środowisko przyrodnicze;
- Dziedzictwo kulturowe;
- Infrastruktura drogowa;
- Organizacja transportu publicznego;
- Gospodarka i rynek pracy;
- Edukacja;
- Pomoc społeczna;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Opieka zdrowotna;
- Kultura;
- Sport, rekreacja i turystyka
- Wizerunek i promocja;
- Usługi administracyjne;
- Współpraca samorządowa;
- Organizacje pozarządowe;
- Sytuacja finansowa Powiatu.

Podczas tworzenia diagnoz strategicznych dla każdego z obszarów korzystano z oficjalnych statystyk GUS i danych źródłowych Starostwa Powiatowego w Przasnyszu. Każdy z obszarów, w swoim zakresie, podsumowany został analizą SWOT Powiatu w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Na ich podstawie zostały przedstawione wyzwania jakie stoją przed samorządem powiatowym oraz priorytety w procesie długofalowej interwencji.

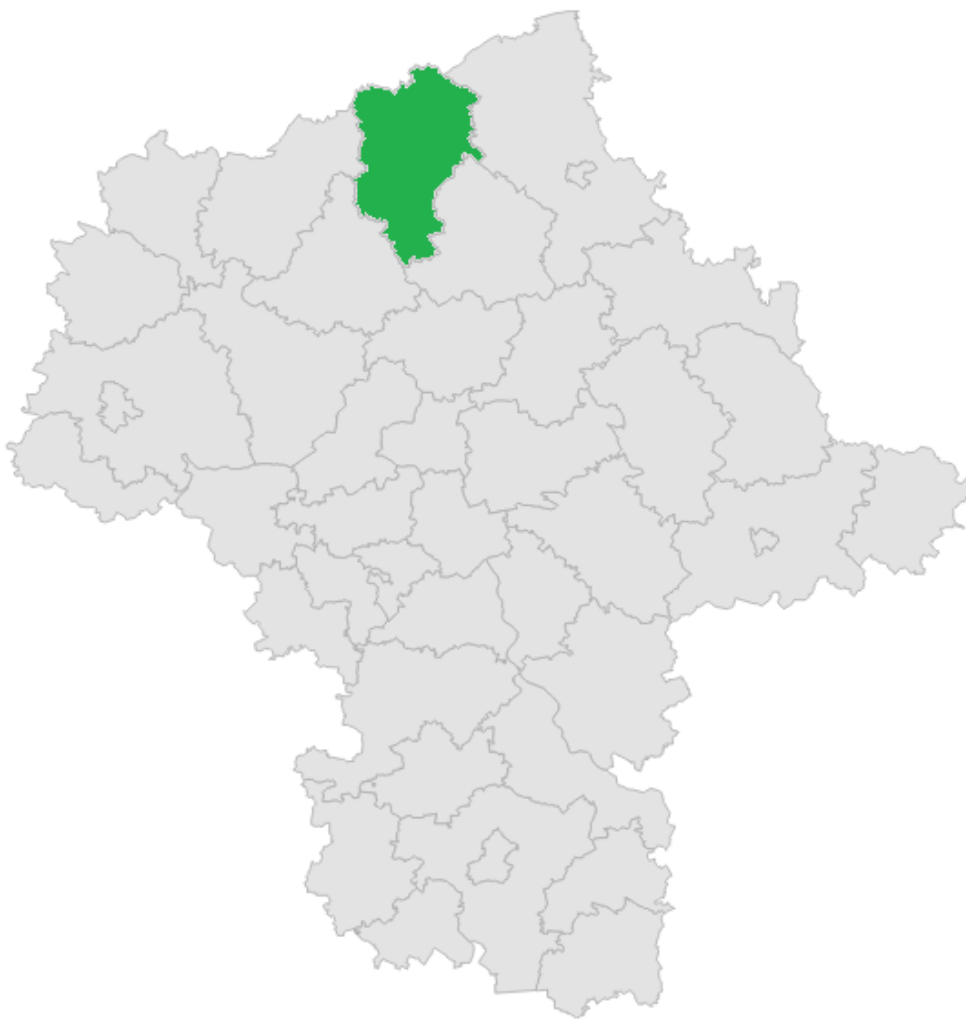
„Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027” jest dokumentem przeznaczonym nie tylko do władz, administracji i mieszkańców, ale także do organizacji pozarządowych oraz jednostek administracji publicznej wszystkich szczebli. *Strategia* jest w pełni zbieżna z dokumentami strategicznymi szczebla wojewódzkiego i krajowego. Niniejszy dokument będzie systematycznie monitorowany i poddawany ewaluacji. Pomoże to uniknąć dezaktualizacji wyzwań określonych w *Strategii* w czasie jego obowiązywania.

2. DIAGNOZA POWIATU PRZASNYSKIEGO

2.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat Przasnyski położony jest w północnej części województwa mazowieckiego. Według obowiązującego podziału statystycznego (NTS 3), Powiat należy do podregionu ostrołęcko-siedleckiego. Jego obszar jest tzw. „Bramą na Mazury”. Powiat graniczy z:

- Powiatem Ostrołęckim od strony wschodniej;
- Powiatem Makowskim od strony południowo-wschodniej;
- Powiatem Ciechanowskim od strony południowo-zachodniej;
- Powiatem Mławskim od strony zachodniej;
- Powiatem Nidzickim (województwo warmińsko-mazurskie) od strony północno-zachodniej;
- Powiatem Szczęcińskim (województwo warmińsko-mazurskie) od strony północnej.

Rys. 1 Powiat Przasnyski na mapie województwa mazowieckiego
źródło: pkw.gov.pl

Powiat Przasnyski zajmuje powierzchnię 1.219 km² (121.862 ha) co stanowi 3,42% powierzchni województwa i 0,39% powierzchni kraju. W 2020 roku zamieszkały był przez 52.101 osób¹ (0,96% ludności województwa i 0,13% ludności kraju). Powiat tworzy 7 gmin. Jedna gmina miejska – Przasnysz, jedna gmina miejsko-wiejska – Chorzele oraz 5 gmin wiejskich (Czernie Borowe, Jednorożec, Krasne, Krzynowłoga Mała, Przasnysz). Pod względem powierzchni największą gminą Powiatu jest gmina Chorzele, a pod względem liczby mieszkańców miasto Przasnysz.

Tabela 1 Powierzchnia i ludność gmin Powiatu Przasnyskiego w 2020 roku

Jednostka	Status jednostki	Powierzchnia [km ²]	Ludność	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Powiat Przasnyski	Powiat ziemski	1 219	52 101	43
Przasnysz	miejska	25	17 055	678
Chorzele	miejsko-wiejska	371	10 075	27
Czernice Borowe	wiejska	120	3 767	31
Jednorożec	wiejska	233	7 023	30
Krasne	wiejska	101	3 560	35
Krzynowłoga Mała	wiejska	185	3 417	18
Przasnysz	wiejska	184	7 204	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Sieć osadniczą Powiatu Przasnyskiego tworzy 186 sołectw i 2 miasta. Siedzibą władz Powiatu jest miasto Przasnysz. Powiat położony jest w stosunkowo niewielkiej odległości od dużych aglomeracji miejskich: Warszawa (110 km), Olsztyn (117 km).

Tabela 2 Sieć osadnicza w Powiecie Przasnyskim (miasta i sołectwa)

Gmina	Miasta	Sołectwa
Przasnysz	Przasnysz	
Chorzele	Chorzele	Bagienice, Binduga, Bogdany Wielkie, Brzeski Kołaki, Budki, Budki, Bugzy Płoskie, Czapllice Wielkie, Dąbrowa, Dąbrówka Ostrowska, Duczymin, Dzierżęga Nadbory, Gadomiec Chrzczany, Gadomiec Miłocięta, Jedlinka, Krukowo, Krzynowłoga Wielka, Kwiatkowo, Lipowiec, Liwki, Łaz, Mącice, Niskie Wielkie, Nowa Wieś, Nowa Wieś Zarębska, Opaleniec, Poścień Wieś, Poścień Zamion, Pruskołęka, Prysowy, Raszujka, Rawki, Rembielin, Rycice, Rządkiwnica, Stara Wieś, Wasify Zygnny, Wierzchowizna, Wólka Zszwójska, Zaręby, Zdziwój Nowy, Zdziwój Stary (41) ²
Czernice Borowe		Borkowo Falenta, Chojnowo, Chrostowo Wielkie, Czernice Borowe, Dzielin, Górki, Grójec, Jastrzębiec, Kadzielnia, Kosmowo, Miłoszewiec, Nowe Czernice, Obrębiec, Olszewiec, Pawłowo Kościelne, Pawłówek, Pierzchały, Rostkowo, Szczepanki, Turowo, Węgra, Załogi, Zberoz, Zembrzus Wielki, Żebry (25) ³
Jednorożec		Budy Rządowe, Drżdżewo Nowe, Dynak, Jednorożec, Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Lipa, Małowidz, Obórki, Olszewka. Parciaki, Połoń, Stegna, Ulatowo-Dąbrówka. Ulatowo-Pogorzal, Ulatowo-Słabogóra, Żelazna Prywatna, Żelazna Rządowo (19) ⁴
Krasne		Bartoldy, Brzozowo Wielkie, Filipy, Grabowo Wielkie, Kozin, Kraski-Ślesice, Krasne,

¹ Źródło: GUS

² Źródło: <https://bip.chorzele.pl/?c=mdTresc-cmPokaz-655>

³ Źródło: <http://bip.czerniceborowe.pl/?bip=1&cid=150>

⁴ Źródło: http://bip.jednorozec.pl/Wykaz_soltysow

		Krasne-Elżbiecin, Kurowo, Milewo-Brzegędy, Milewo-Raczki, Milewo-Szwejki, Milewo-Tabuły, Mosaki-Rukle, Mosaki-Stara Wieś, Nowe Żmijewo, Nowokrasne, Pęczki-Kozłowo, Stary Janin, Szlasy-Umiemy, Wężewo, Zalesie, Zielona, Żbiki, Żbiki-Gawronki, Żbiki-Kierzki (26) ⁵
Krzynowłoga Mała		Borowe-Gryki, Bystre Chrzany, Cichowo, Chmielęń Wielki, Chmielonek, Czaplice Bąki, Czaplice Kurki, Gadomiec Jędryki, Gadomiec Wyraki, Goski-Wąsocze, Grabowo-Różańce, Kaki Mroczyki, Kawieczyno, Krajewo-Kłódki, Krajewo Wielkie, Krzynowłoga Mała, Marianowo, Masiak, Morawy Wielkie, Ostrowe-Stańczyki, Ożumiech, Piastowo, Plewnik, Łoje, Łanięta, Romany-Janowiec, Romany-Fuszki, Romany-Sebory, Romany-Sędzięta, Rudno Jeziorowe, Rudno Kmiece, Rudno-Kosiły, Skierkowizna, Świniary, Ulatowo-Adamy, Ulatowo-Czerniki, Ulatowo-Żyły, Wiktorowo Kolonia, Wiktorowo Wieś, Ulatowo Zalesie (41) ⁶
Przasnysz		Bartniki, Bogate, Cierpigórz, Dębiny, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Golany, Gostkowo, Góry Karwackie, Grabowo, Helenowo Nowe, Helenowo Stare, Karwacz, Kijewice, Klewki, Leszno, Lisiogóra, Mchowo, Mchówko, Mirów, Obrąb, Oględa, Osówiec Kmiece, Osówiec Szlachecki, Sątrzaska, Sierakowo, Stara Kępa, Szła, Trzcianka, Wielodróż, Wyrąb Karwacki, Zakocie, Zawadki (34) ⁷

Źródło: opracowanie własne

⁵ Źródło: <http://www.bip.krasne.pl/public/?id=103452>

⁶ Źródło: http://krzynowlogamala.pl/uploaded_files/wysiwyg_editors/files/So%C5%82tysi%20dane%20teleadresowe.jpg

⁷ Źródło: <https://www.bip.przasnysz.pl/79,jednostki-pomocnicze>

Rys. 2 Powiat Przasnyski

źródło: <https://www.powiat-przasnysz.pl/pl/mapa-administracyjna/>

Powierzchnia 1 219 km² – stawia Powiat Przasnyski na 9 miejscu w gronie powiatów ziemskich województwa mazowieckiego. Ze względu na liczbę mieszkańców – ponad 52 tys. – Powiat Przasnyski jest 26 najbardziej zaludnionym powiatem województwa. Na wykonanie zadań, samorząd rozporządza dochodami w wysokości ponad 101 mln zł rocznie (2019 r.). Po stronie wydatków największe sumy przekazywane są na oświatę, opiekę wychowawczą, pomoc społeczną, ochronę zdrowia oraz drogi powiatowe. Kierunki działania samorządu powiatowego dotyczą także m.in. spraw edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, dróg publicznych, ochrony środowiska i przyrody, porządku publicznego i bezpieczeństwa, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Tabela 3 Podstawowe dane dla Powiatu Przasnyskiego (2020 r.)

Powierzchnia	1 219 km ²
Liczba mieszkańców	52 101 os.
Gęstość zaludnienia	43 os/km ²
Dochody Powiatu (2019 r.)	101 449 220,10 zł
Średnie dochody Powiatu na 1 mieszkańca (2019 r.)	1 925,91 zł
Liczba podmiotów gospodarczych (REGON)	3 875
Liczba spółek z kapitałem zagranicznym	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W rankingu Związku Powiatów Polskich Powiat Przasnyski, w swoich kategoriach, w 2021 roku zajął 4 miejsce. Ocenie zostały poddane następujące obszary: działania proinwestycyjne i prorozwojowe, rozwiązania poprawiające jakość obsługi mieszkańca oraz funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, rozwój społeczeństwa informacyjnego, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, promocja rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej, promocja rozwiązań z zakresu edukacji, kultury i sportu, wspieranie działań na rzecz gospodarki rynkowej, promocja rozwiązań ekoenergetycznych i proekologicznych, współpraca krajowa i międzynarodowa, działania promocyjne. Wyżej wymienione obszary (a także inne), zdiagnozowano w następujących rozdziałach niniejszego dokumentu.

2.2 UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

W Powiecie Przasnyskim od kilkunastu lat zachodzą intensywne procesy demograficzne. Mają one istotny wpływ na rozwój przestrzenny, społeczny i gospodarczy. Spadek liczby ludności bardzo znacząco oddziałuje na kwestie związane z zarządzaniem publicznym, wskazując władzom samorządu Powiatu Przasnyskiego nowe wyzwania rozwojowe.

2.2.1 ZMIANY ZALUDNIENIA⁸

Według danych GUS (stan na 31.12.2020 r.) Powiat Przasnyski zamieszkiwało 52.101 osób, w tym: 26.055 kobiet oraz 26.046 mężczyzn. W ciągu 5 lat w stosunku do 2015 r., populacja Powiatu zmniejszyła się o 1.152 osoby. W związku z systematycznym spadkiem liczby ludności, gęstość zaludnienia w Powiecie Przasnyskim zmalała w badanym okresie z 44 do 43 osób na km². Największy odpływ mieszkańców zanotowała gmina Krasne (ponad 4%), a najmniejszy miasto Przasnysz (nieco ponad 1%).

Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	53 253	53 014	52 884	52 824	52 511	52 101
Mężczyźni	26 614	26 532	26 488	26 437	26 298	26 046
Kobiety	26 639	26 482	26 396	26 387	26 213	26 055
Gęstość zaludnienia [os/km ²]	44	44	43	43	43	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela 5 Dynamika zmian zaludnienia w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2015-2020 (2015=100%)
Powiat Przasnyski	53 253	53 014	52 884	52 824	52 511	52 101	97,84
Przasnysz Miasto	17 258	17 289	17 223	17 309	17 177	17 055	98,82
Chorzele	10 256	10 239	10 207	10 187	10 175	10 075	98,24
Czernice Borowe	3 886	3 835	3 840	3 801	3 801	3 767	96,94
Jednorzec	7 221	7 167	7 190	7 160	7 081	7 023	97,26
Krasne	3 730	3 680	3 672	3 634	3 610	3 560	95,44
Krzynowłoga Mała	3 539	3 506	3 470	3 459	3 439	3 417	96,55
Przasnysz	7 363	7 298	7 282	7 274	7 228	7 204	97,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.2.2 URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY

Liczba urodzeń w Powiecie Przasnyskim od 2017 roku konsekwentnie maleje. W 2020 roku urodziło się o 115 dzieci mniej niż w 2017 roku. Liczba zgonów w badanym okresie także wzrasta.

⁸ Dane GUS dotyczą osób zameldowanych w gminie. Gminy posiadają także własne dane dotyczące liczby mieszkańców według „deklaracji śmieciowych”. Z uwagi na konieczność zachowania zasady porównywalności, w analizach dynamiki i struktury ludności w Powiecie Przasnyskim przyjęto oficjalne dane GUS.

Takie uwarunkowania z demograficznego punktu widzenia są bardzo niekorzystne. Przewaga zgonów nad urodzeniami oznacza ujemny przyrost naturalny (-3,5 na 1000 osób). Z pewnością za pozytyw w latach 2015-2020 uznać należy zwiększenie się dzietności kobiet (liczby dzieci przypadających na kobietę w wieku prokreacyjnym) z 1,409 w 2015 r. do 1,529 w 2020 r. W dalszym ciągu jednak stan ten nie jest zadowalający, ponieważ nie zapewnia tzw. prostej zastępowalności pokoleń, która występuje, gdy dzietność kobiet wynosi co najmniej 2,1.

Tabela 6 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

Wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	569	588	644	612	577	529
Zgony	570	597	536	563	614	711
Przyrost naturalny	-1	-9	108	49	-37	-182
Współczynnik przyrostu naturalnego (na 1 000 os.)	0,0	-0,2	2,0	0,9	-0,7	-3,5
Dzietność kobiet (mazowieckie)	1,409	1,482	1,570	1,564	1,570	1,529

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.2.3 MIGRACJE

Kolejnym znaczącym bodźcem, wpływającym na liczbę ludności są migracje ludności. Powiat Przasnyski jest obszarem, w którym liczba emigrantów jest znacznie większa niż liczba imigrantów. W 2020 roku na terenie Powiatu zameldowały się 202 osoby, w tym 96 z miast i 106 ze wsi. W tym samym roku wymeldowały się ogółem 443 osoby. W badanym okresie saldo migracji było niezmiennie ujemne, w 2020 roku wynosiło -241. Przyrost rzeczywisty (suma przyrostu naturalnego i salda migracji) w 2020 r. był także ujemny i wynosił -423 osób. Stwierdzić należy, że za spadek zaludnienia Powiatu w 57% odpowiadają migracje, a w 43% przyrost naturalny.

Tabela 7 Migracje w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

Wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zameldowania ogółem	208	188	190	231	236	202
Zameldowania z miast	91	69	93	125	112	96
Zameldowania ze wsi	117	119	97	106	124	106
Wymeldowania ogółem	457	462	444	470	516	443
Wymeldowania do miast	314	290	303	310	351	286
Wymeldowania na wieś	143	172	141	160	165	157
Saldo migracji	-249	-274	-254	-239	-280	-241
Przyrost rzeczywisty	-250	-283	-146	-190	-317	-423

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.2.4 STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI

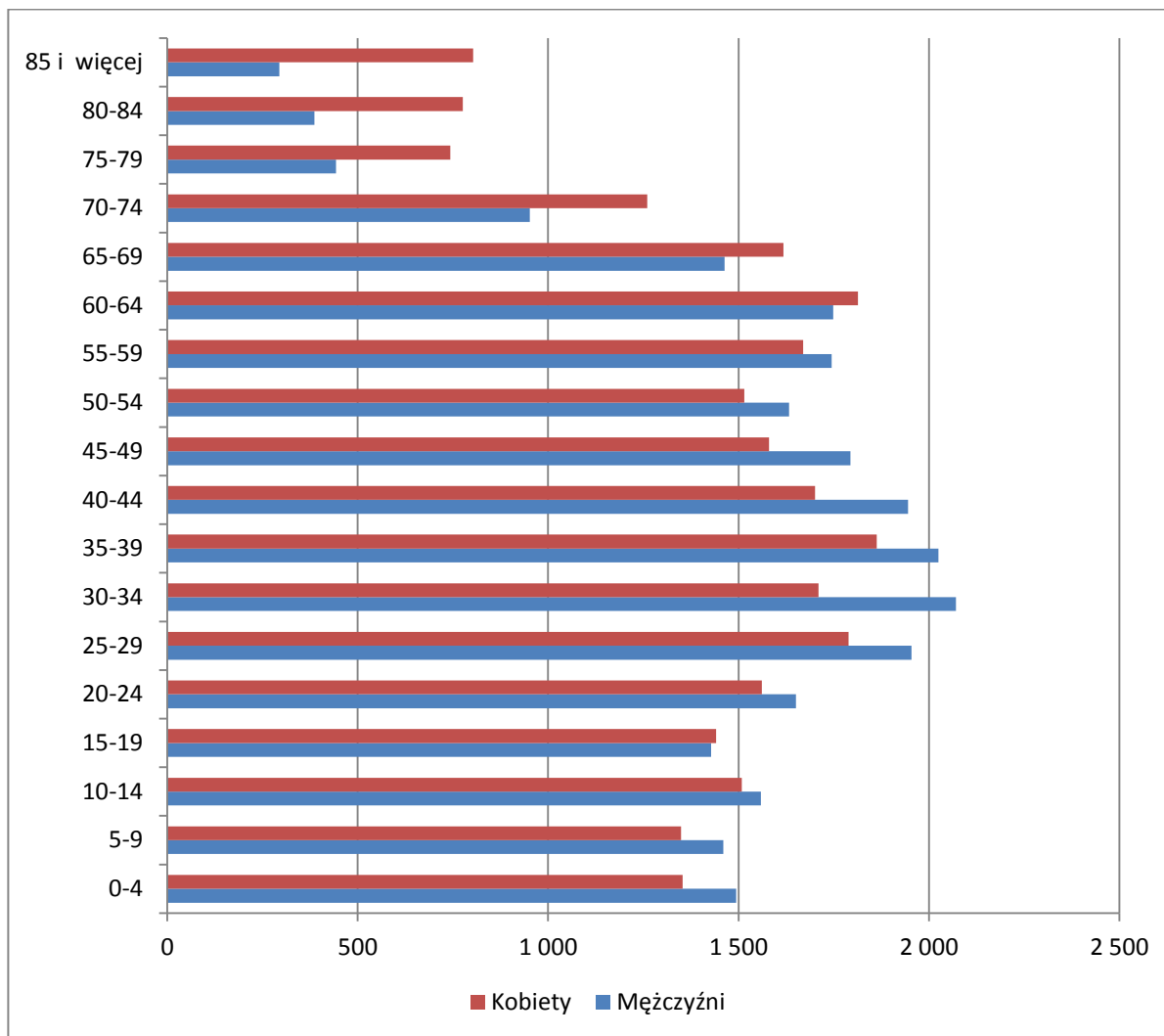
Z obecnego stanu rozwoju demograficznego w Powiecie Przasnyskim wywnioskować można, że potęgować się będzie starzenie się społeczeństwa. W latach 2010-2020 w wiek emerytalny weszli mieszkańcy urodzeni w powojennym wyżu demograficznym z lat 50. W Powiecie

podwyższa się długość oczekiwanego trwania życia. W chwili obecnej, mieszkaniec Powiatu Przasnyskiego średnio dożywa 78 lat (kobiety – 82,1 lata, mężczyźni – 74,3 lat).

Jeśli spojrzeć na strukturę płci w Powiecie Przasnyskim to zauważyć można równowagę. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn (wskaźnik feminizacji) w 2020 r. wynosiła 100. Wyróżnia to Powiat na tle województwa i kraju gdzie współczynnik ten wynosi odpowiednio 109 i 107. W 2020 r. w Powiecie urodziło się więcej dziewczynek niż chłopców (o 7). W grupach wiekowych do 59 lat przeważają mężczyźni. W starszych grupach wiekowych, widoczna jest znaczna przewaga kobiet nad mężczyznami.

Z wykresu 1 można wywnioskować, że w Powiecie Przasnyskim dość duży udział w populacji stanowią dzieci i młodzież. Jest to sytuacja pożądana, ponieważ zapewnia względną zastępowalność pokoleń. Z uwagi na wydłużanie się przeciętnego trwania życia należy spodziewać się w najbliższych latach, stałego wzrostu liczby osób starszych.

W latach 2015-2020 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje. Ma to z pewnością związek ze spadającą liczbą urodzeń. Liczba osób w wieku produkcyjnym także spada. Z kolei grupa osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie powiększa się. Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Powiatu Przasnyskiego wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja identyczna z sytuacją kraju. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb seniorów.

Wykres 1 Struktura ludności wg płci i wieku w Powiecie Przasnyskim w 2020 r.

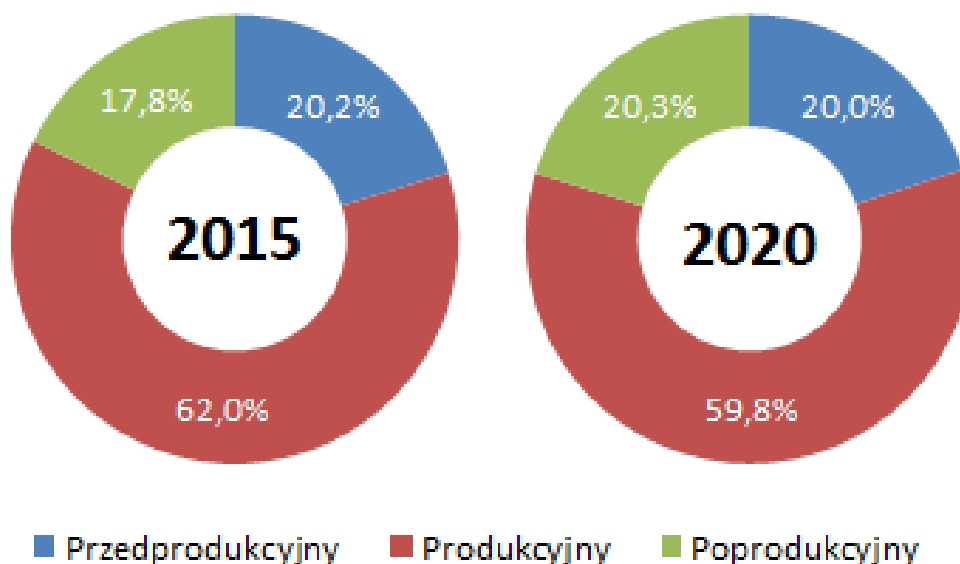
źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba ludności w Powiecie w wieku przedprodukcyjnym, w latach 2015-2020, spadła o 354 osoby czyli o ponad 3%. Największy spadek zanotowano w gminie Jednorożec (prawie 12%) . Tylko w mieście Przasnysz liczba ludności w tej grupie wiekowej wzrosła (o niecałe 3%). Od 2015 roku grono mieszkańców Powiatu w wieku produkcyjnym zmniejszyło się o 1.873 osoby – czyli o prawie 6%. We wszystkich gminach Powiatu notuje się spadek liczby mieszkańców w tym przedziale wiekowym. Największy nastąpił w mieście Przasnysz (ponad 9%) a najmniejszy w gminie Jednorożec (około 2%). Inaczej sytuacja wygląda z liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W tym przypadku zanotowano wzrost o 1.075 osób (ponad 11%). Największa liczba seniorów przybyła w mieście Przasnysz (wzrost o ponad 20%). Wskaźnik obciążenia demograficznego ludności (liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Przasnyskim wzrósł z 28,7 (2015 r.) do 33,9 (2020 r.).

Tabela 8 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

Ludność w wieku	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przedprodukcyjnym	10 766	10 619	10 572	10 605	10 503	10 412
Produkcyjnym	33 010	32 723	32 400	32 051	31 621	31 137
Poprodukcyjnym	9 477	9 672	9 912	10 168	10 387	10 552

źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 2 Struktury wieku ludności według ekonomicznych grup wieku w Powiecie Przasnyskim w 2015 r. i 2020 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z powyższej analizy wywnioskować można, że sytuacja pod względem skali i dynamiki procesów demograficznych w Powiecie Przasnyskim jest zbliżona do sytuacji w województwie mazowieckim, a także w całym kraju. W ostatnich 6 latach w Powiecie następuje spadek liczby ludności, ma miejsce ujemny przyrost naturalny i ujemny wskaźnik salda migracji. Względnie młodej populacji Powiatu wtóruje bardzo szybki proces starzenia się społeczności.

2.2.5 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Przygotowana w 2017 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030” sygnalizuje, że w najbliższych latach na terenie Powiatu Przasnyskiego zachodzą będą wzmożone procesy demograficzne, które doprowadzać będą do dalszego spadku liczby mieszkańców Powiatu.

Tabela 9 Liczba ludności ogółem oraz w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Powiecie Przasnyskim w 2020 r. i 2030 r. (prognoza)

Ludność w wieku	2019	2030	Różnica [%]
Przedprodukcyjnym	10 412	9 101	-12,59%
Produkcyjnym	31 137	27 998	-10,08%
Poprodukcyjnym	10 552	12 693	20,29%
Razem	52 101	49 792	-4,43%

źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według prognozy GUS na obszarze Powiatu Przasnyskiego oczekiwać należy:

- Zmniejszenia liczby ludności (w stosunku do roku 2020) o 2.309 osób (o 4,43%);
- Spadku liczby ludności w Powiecie w wieku przedprodukcyjnym (o 12,59%) i produkcyjnym (o 10,08%);
- Wzrostu udziału w populacji osób w wieku poprodukcyjnym (o 20,29%).

Pozwala to na wysunięcie wniosku, że najsłabszymi stronami demografii Powiatu są m.in.:

- Zmniejszający się poziom urodzeń;
- Rosnąca liczba zgonów;
- Zmniejszający się udział ludności w wieku produkcyjnym,
- Ujemny przyrost naturalny;
- Ujemne saldo migracji;
- Niekorzystne prognozy demograficzne na kolejne 10 lat.

Bardzo niepożądanym pod względem demograficznym zjawiskiem, mogącym nasilić i uwidocznić się w najbliższych latach w Powiecie Przasnyskim, jest przyrost liczby ludzi starszych w ogólnej populacji Powiatu (z 20,3% w 2020 r. do 25,5% w 2030 r.) – starzenie się społeczeństwa.

Takie zmiany struktur wieku populacji w Powiecie Przasnyskim, będą miały duże znaczenie w sposobie zarządzania sferą usług publicznych. Starzenie się społeczeństwa obliguje m. in. zwiększenie nakładów na sferę związaną z zapewnieniem opieki osobom starszym. Spadek liczby mieszkańców zobowiązuje władze do tworzenia możliwości odwrócenia niekorzystnego trendu. Malejąca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym może spowodować regres w rozwoju rynku pracy. Opisane procesy demograficzne znacznie wpłyną na potrzeby społeczeństwa lokalnego w zakresie dostępności do usług publicznych (edukacyjnych, zdrowotnych, sportowo-rekreacyjnych, administracyjnych itd.). Odpowiedzialność związana z zaspokojeniem tych potrzeb w większości spocznie na władzach publicznych, które zmuszone będą do podejmowania wspólnych działań w aspekcie gminnym i powiatowym. Zmieniające

się potrzeby społeczne i przede wszystkim sposoby w jaki zostaną zaspokojone z pewnością wpłyną na konkurencyjność Powiatu Przasnyskiego, ale głównie na jakość życia mieszkańców.

2.3 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I JEGO OCHRONA

W niniejszym rozdziale zobrazowano środowisko naturalne Powiatu tak, aby w części kierunkowej dokumentu zaprezentować propozycje działań, które Powiat powinien realizować w celu ochrony swoich zasobów środowiskowych.

2.3.1 RZEŻBA TERENU

Według podziału fizyczno-geograficznego, opracowanego przez Jerzego Kondrackiego, Powiat Przasnyski leży w obrębie megaregionu *Pozaalpejska Europa Środkowa*, prowincji *Niż Środkowoeuropejski*, podprowincji *Niziny Środkowopolskie*, makroregionu *Nizina Północnomazowiecka* oraz w granicach mezoregionów: *Wysoczyzna Ciechanowska*, *Równina Kurpiowska* i *Wzniesienia Mławskie*.

Niewielkie obrzeża północno-zachodniej części powiatu leżą w obrębie Wzniesień Mławskich – najbardziej malowniczego obszaru powiatu. Ze względu na znaczną wysokość (235 m. n.p.m.) i dominującą szatę roślinną, nazywany jest „Górami Dębowymi”. Na pozostałych obszarach dominuje mało urozmaicony krajobraz równinny. Geologicznie powiat zbudowany jest z utworów moreny czołowej. Zaznaczają się tu dwa wały morenowe. Jeden z nich ciągnie się z rejonu Mchowa w kierunku północno-zachodnim do granic powiatu (w kierunku wsi Krzynowłoga Mała), drugi z rejonu wsi Osówiec Szlachecki w kierunku zbliżonym do pierwszego

Powiat należy do obszaru „Zielone Płuca Polski”, którego ideą jest integracja ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym, czyli zasada zrównoważonego rozwoju. „Zielone Płuca Polski” objęły tereny najbardziej wartościowe pod względem przyrodniczym i stosunkowo mało zmienione działalnością człowieka. Do takich obszarów należy Powiat Przasnyski, którego niewątpliwym atutem środowiskowym są pozostałości Puszczy Kurpiowskiej wraz z jej różnorodnością biologiczną i krajobrazową. Ich duża wartość przyrodnicza wiąże się ze stosunkowo małym stopniem ingerencji antropogenicznej, co pozwoliło zachować naturalne zbiorowiska roślinne i zwierzęce, a także walory krajobrazowe lasów, rzek i ich dolin. Brak rozwiniętego przemysłu oraz atrakcyjność przyrodnicza tych terenów mogą stanowić podstawę do rozwoju turystyki.

2.3.2 ZASOBY NATURALNE

Zasoby złóż kopalin na terenie Powiatu Przasnyskiego są pochodną budowy geologicznej tego obszaru. Wieloletnie prace geologiczne pozwoliły na udokumentowanie, a następnie na gospodarcze wykorzystanie udokumentowanych złóż kopalin.

Tabela 10 Wykaz złóż na terenie Powiatu Przasnyskiego

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Stan zag. złoża ⁹	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
1.	Chojnowo	Piaski i żwiry	Z	58 tys. t	-	-
2.	Dąbrówka Ostrowska		Z	32 tys. t	-	-
3.	Dąbrówka Ostrowska III		E	114 tys. t	-	13 tys. t
4.	Dąbrówka Ostrowska IV		E	37 tys. t	-	30 tys. t
5.	Grabowo		R	659 tys. t	-	-
6.	Jednorozec		R	690 tys. t	-	-
7.	Jednorozec I		T	348 tys. t	237 tys. t	-
8.	Jednorozec II		R	595 tys. t	-	-
9.	Kobylaki		R	1 318 tys. t	-	-
10.	Lipowiec		R	161 tys. t	-	-
11.	Małowidz		T	1 413 tys. t	1 413 tys. t	-
12.	Mchowo I		E	760 tys. t	634 tys. t	14 tys. t
13.	Morawy Wielkie		T	1 663 tys. t	235 tys. t	-
14.	Morawy Wielkie 3		Z	85 tys. t	-	-
15.	Morawy Wielkie II		T	3 667 tys. t	872 tys. t	-
16.	Morawy Wielkie IV		E	2 268 tys. t	2 268 tys. t	16 tys. t
17.	Morawy Wielkie V		E	1 131 tys. t	1 131 tys. t	15 tys. t
18.	Niskie Wielkie		R	105 tys. t	-	-
19.	Niskie Wielkie 3		Z	89 tys. t	-	-
20.	Olszewiec 2A		Z	33 tys. t	-	-
21.	Olszewiec III		R	386 tys. t	-	-
22.	Osówiec Szlachecki		R	291 tys. t	-	-
23.	Ożumiech		Z	99 tys. t	-	-
24.	Pierzchały 5		T	431 tys. t	-	-
25.	Pierzchały 6		Z	352 tys. t	-	-
26.	Pierzchały III		Z	-	-	-
27.	Pierzchały VII		E	4 592 tys. t	2 592 tys. t	80 tys. t
28.	Rapaty-Żachy		Z	70 tys. t	-	-
29.	Romany Janowięta III		E	264 tys. t	-	5 tys. t
30.	Romany Janowięta		Z	114 tys. t	-	-
31.	Romany Janowięta II		T	1 885 tys. t	1 049 tys. t	-
32.	Rudno Jeziorowe		Z	1 544 tys. t	-	-
33.	Rudno Jeziorowe 5		E	1 940 tys. t	1 676 tys. t	22 tys. t
34.	Rudno Jeziorowe 6		R	821 tys. t	727 tys. t	-
35.	Rudno Jeziorowe III		E	2 612 tys. t	2 609 tys. t	172 tys. t
36.	Rudno Jeziorowe IV		Z	566 tys. t	-	-
37.	Rudno Jeziorowe IX		R	3 056 tys. t	3 056 tys. t	-

⁹ E – eksploatowane, T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo, R – rozpoznane szczegółowo, Z – złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane, P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie, M – złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

38.	Rudno Jeziorowe VII	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	T	268 tys. t	-	-
39.	Rudno Jeziorowe VIII		E	3 267 tys. t	3 267 tys. t	326 tys. t
40.	Rudno Jeziorowe X		R	715 tys. t	-	-
41.	Rudno Kmiece II		T	86 tys. t	76 tys. t	-
42.	Rudno Kmiece III		T	274 tys. t	-	-
43.	Rudno Kmiece IV		R	223 tys. t	-	-
44.	Smoleń		E	4 841 tys. t	4 841 tys. t	150 tys. t
45.	Smoleń Poluby		R	1 095 tys. t	-	-
46.	Smoleń Poluby II		E	1 292 tys. t	1 170 tys. t	17 tys. t
47.	Smoleń Trzcianka		T	100 tys. t	100 tys. t	-
48.	Smoleń Trzcianka		R	445 tys. t	-	-
49.	Zdziwój Nowy		E	678 tys. t	-	*
50.	Zdziwój Nowy I		R	1 827 tys. t	-	-
51.	Niskie Wielkie I		Z	629 tys. m ³	-	-
52.	Niskie Wielkie II		P	8 341 tys. m ³	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.

Na terenie Powiatu Przasnyskiego, eksploatacja złóż odbywa się metodą odkrywkową, która wpływa na przekształcenie rzeźby terenu, zmianę w krajobrazie, stan wód podziemnych i powierzchniowych oraz na różnorodność biologiczną. Należy pamiętać, że jakakolwiek eksploatacja złóż powoduje duże zmiany w przypowierzchniowej warstwie skorupy ziemskiej, między innymi w postaci znacznych obszarów wyłączonych z użytkowania (grunty zdewastowane i zdegradowane). Prowadzone prace rekultywacyjne po zakończonej eksploatacji z jednej strony, w niewielkim stopniu łagodzą przeobrażenia spowodowane wydobywaniem kopalin, jednak przy dobrze przeprowadzonych pracach mogą wzbogacać krajobraz w nowe elementy, których zaistnienie nie byłoby możliwe bez eksploatacji. Największym zagrożeniem dla środowiska ze strony zasobów naturalnych jest nielegalne pozyskiwanie kopalin.

Potencjał Powiatu Przasnyskiego w produkcji odnawialnych źródeł energii jest duży, przy czym można wyróżnić dwa główne kierunki pozyskania tego typu energii: energia słoneczna (poprzez kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne) oraz energia biomasy (kotły na biomasę). Pierwszy kierunek wynika z warunków klimatycznych na terenie Powiatu – duże wartości usłonecznienia w ciągu roku oraz wartość promieniowania słonecznego wynosząca ok. 1.000 kWh/m² na rok. Drugi kierunek związany jest z faktem, iż powiat ma rolniczy charakter. Formą pozyskania biomasy jest zużywanie produktów z dotychczasowego profilu produkcji jak zboża, słoma, siano. Do najbardziej wydajnych na terenie Polski roślin energetycznych należą: miskant olbrzymi, ślazier pensylwański, mozga trzciniowa, wierzba wiciowa, słonecznik bulwiasty (topinambur). Rolnictwo należy uznać za podstawowe źródło w tej dziedzinie. Odnawialność tego zasobu waha się od kilku miesięcy do 2 lat. Powiat

charakteryzuje się wysokim potencjałem pozyskania biomasy leśnej (ze względu na dużą lesistość).

2.3.3 GLEBY

Teren Powiatu Przasnyskiego odznacza się dużym udziałem gleb bielcowych powstałych na podłożu piaszczystym związanym z utworami polodowcowymi. We wschodniej części przeważają gleby pochodzenia leśnego, natomiast w południowej gleby wytworzone z gliny zwałowej, piasków naglinowych i naiłowych oraz gleby mułowo-torfowe i glejowe. Taki rozkład gleb ma wpływ na przestrzenny rozkład intensywności produkcji rolnej. Gminy Chorzele, Jednorzec oraz część wschodnia gmin Krzynowłoga Mała i Przasnysz posiadają gleby lekkie klas średnich i słabych. Natomiast gminy Czernice Borowe, Krasne oraz zachodnia część gmin Krzynowłoga Mała i Przasnysz charakteryzują się glebami o wysokich wskaźnikach bonitacji, są to gleby gliniaste, ciężkie i średniociężkie o wyraźnej przydatności rolniczej.

Większość obszaru Powiatu zajmują użytki rolne, i obejmują one powierzchnię równą ok. 79 tysiącom hektarów. Obszary wykorzystywane jako grunty orne (ok. 62% użytków rolnych) posiadają duży, wynoszący 23,3% udział gleb II i III klasy. Gleby te są zaliczane do kompleksów najwyższej przydatności rolniczej i podlegają ochronie. Łączny udział gleb bardzo dobrych i dobrych (klasy od II do IV) wynosi 69,6% wszystkich gruntów ornych. Uprawia się na nich głównie najbardziej wymagające zboża. W strukturze zasiewów na terenie Powiatu można wyróżnić: żyto, pszenica, pszenżyto, jęczmień, owies i mieszanki zbożowe. Wysoki udział mają ziemniaki, wykorzystywane na konsumpcję, jak też do celów przemysłowych. Roślinami wprowadzanymi w ostatnich latach są: rzepak ozimy uprawiany w zachodniej części Powiatu oraz kukurydza uprawiana na kiszonkę. W gminach o wysokim współczynniku bonitacji pojawiają się także buraki cukrowe. Użytki zielone (ok. 33% użytków rolnych) są uprawiane przede wszystkim na najslabszych glebach we wschodniej części Powiatu, w zachodniej części Powiatu praktycznie one nie występują. Największy udział osiągają one na terenach położonych w dolinie Orzyca. Gleby w powiecie zaliczane są w skali województwa do mało zdegradowanych i zdewastowanych działalnością człowieka. Natomiast należy mieć na uwadze prowadzenie zalesień na gruntach rolnych najniższych klas oraz wprowadzanie zadrzewień śródpolnych dla poprawy warunków agroklimatycznych.

Powierzchnia gruntów rolnych w Powiecie wynosi 79.490 ha (62,2%), w tym gruntów ornych – 49.591 ha (62,4%), zaś łąk i pastwisk 25.614 ha (32,2%). Sady zajmują powierzchnię ok.

131 ha. Można zauważyć, że ze względu na użytkowanie gruntów Powiat Przasnyski jest typowym powiatem rolniczym.

Tabela 11 Powierzchnia geodezyjna gruntów w Powiecie Przasnyskim

Grunty	Powierzchnia [ha]							
	Powiat Przasnyski	Miasto Przasnysz	Gmina Chorzele	Gmina Czernice Borowe	Gmina Jednoróżec	Gmina Krasne	Gmina Krzynowłoga Mała	Gmina Przasnysz
Obszar	121 862	2 516	35 318	12 018	23 224	10 135	18 487	18 413
Użytki rolne razem	79 490	1 975	18 855	10 597	11 082	9 348	11 911	14 823
• Grunty orne	49 591	1 634	7 701	9 055	4 439	8 421	7 013	10 947
• Sady	131	5	2	43	2	43	9	25
• Łąki trwałe	12 657	124	5 554	235	3 409	74	1 897	1 087
• Pastwiska trwałe	12 957	119	4 580	787	2 573	351	2 395	1 972
• Grunty rolne zabudowane	2 300	71	472	301	309	295	321	501
• Grunty pod stawami	29	0	1	1	1	1	17	4
• Grunty pod rowami	616	14	165	59	111	66	86	102
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	38 101	7	15 509	1 063	11 488	476	6 091	2 973
• Lasy	38 102	7	15 508	1 063	11 488	478	6 091	2 973
Grunty pod wodami	331	8	127	14	65	19	34	50
• Płynącymi	319	8	127	9	65	19	27	50
• Stojącymi	12	0	0	5	0	0	7	0
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	3 919	507	827	343	588	292	451	567
• Tereny mieszkaniowe	540	206	61	31	89	24	20	45
• Tereny przemysłowe	110	44	16	0	7	1	2	20
• Tereny inne zabudowane	337	120	28	20	47	18	17	54
• Tereny zurbanizowane niezabudowane	111	4	1	0	1	0	1	1
• Tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	27	12	0	1	1	0	0	3
• Tereny komunikacyjne – drogi	2 527	113	665	257	382	228	393	422
• Tereny komunikacyjne – tereny kolejowe	132	4	34	11	50	21	0	4
• Użytki kopalne	52	0	2	23	8	0	14	5
Użytki	3	0	2	0	1	0	0	0

ekologiczne								
Nieużytki	642	3	215	63	106	50	103	98

Źródło: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu

2.3.4 ZASOBY WODNE

Wody powierzchniowe są istotnym elementem różnorodności krajobrazowej Powiatu Przasnyskiego, wpływającym na funkcjonowanie i bogactwo lokalnych ekosystemów. Udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni Powiatu przedstawia się następująco:

- Miasto Przasnysz – 0,31%,
- gmina Chorzele – 0,36%,
- gmina Czernice Borowe – 0,12%,
- gmina Jednoróżec – 0,28%,
- gmina Krasne – 0,19%,
- gmina Krzynowłoga Mała – 0,18%,
- gmina Przasnysz – 0,27%.

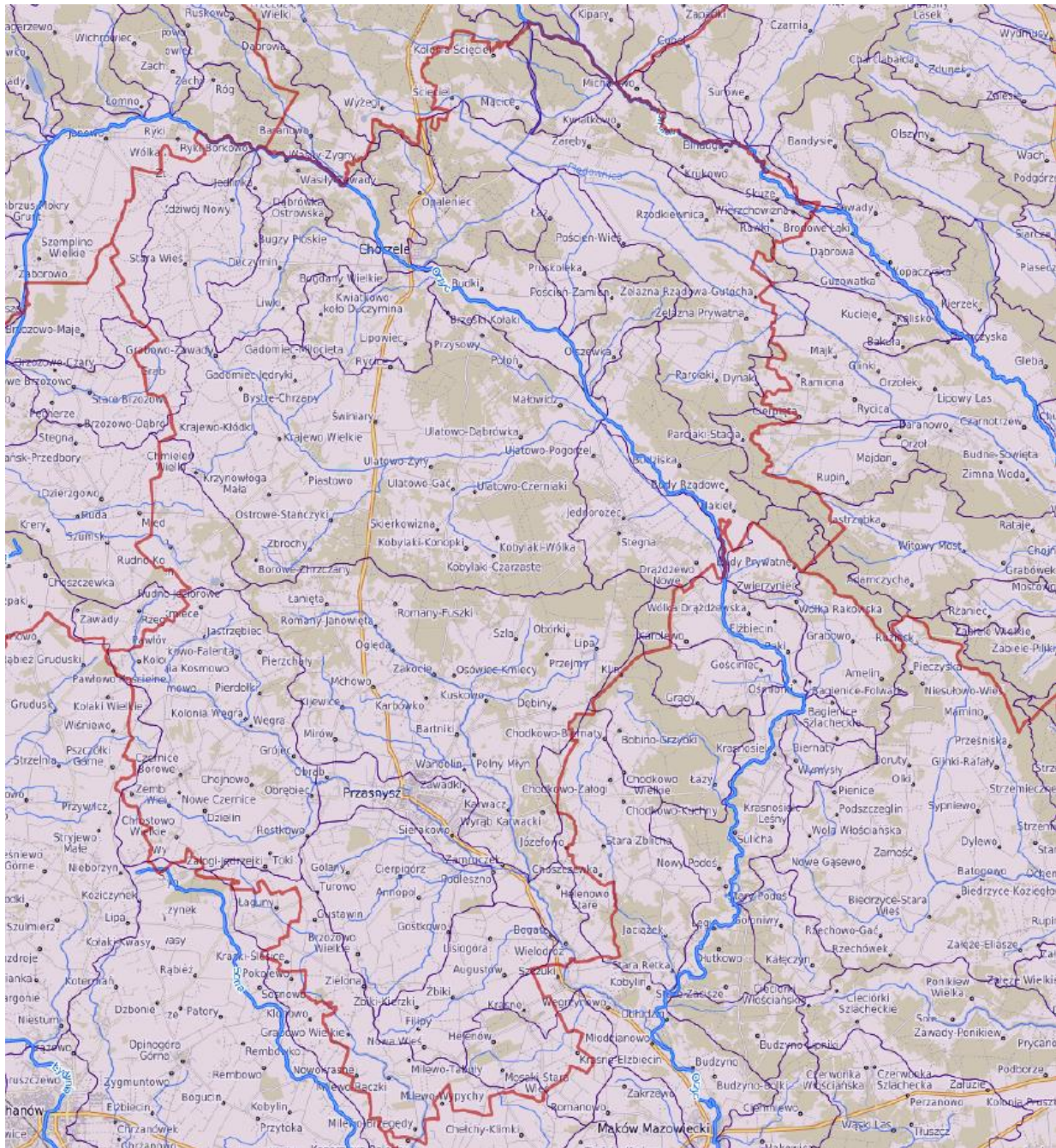
Zasoby wodne, a więc teren Powiatu pod wodami stojącymi i płynącymi to 331 ha, w tym: wody płynące – 319 ha i wody stojące – 12 ha. Ogółem wody stanowią ok. 0,3% powierzchni Powiatu.

Powiat Przasnyski znajduje się w całości w dorzeczu Wisły w zlewni Narwi. W granicach Powiatu mieści się odcinek źródłowy rzeki Morawka oraz Ulatówka – wraz z dopływami. Sieć hydrograficzna Powiatu jest dobrze rozwinięta, a rzekami o największych zlewniach są: Morawka Omulew, Orzyc, Płodownica, Ulatówka oraz Węgierka. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę każdej z tych rzek:

- Morawka – wypływa z obszaru obok wsi Morawy Wielkie, uchodzi do rzeki Węgierka (stanowiąc jej lewy dopływ) we wsi Dobrzankowo. Płyne w całości na obszarze powiatu, na odcinku 18 km. Szerokość rzeki wynosi ok. 3 m a jej średnia głębokość ok. 0,5 m;
- Omulew – wypływa ze źródeł poniżej Jeziora Koniuszyńskiego (obszar Lasów Napiwodzkich) jako struga Koniuszanka, a następnie przepływa przez jezioro Omulew, stanowi prawy dopływ Narwi. Na obszar powiatu wpływa na południe od miejscowości Sędrowo a następnie biegnie, prawie ciągle, wzdłuż jego północnej granicy aż do miejscowości Wierzchowizna. Długość na obszarze powiatu to 16 km, średnia szerokość ok. 6 m a średnia głębokość ok. 1,2 m;

- Orzyc - swój początek ma na bagnach, położonych na wschód od Mławy, na obszarze Wzniesień Mławskich, stanowi prawy dopływ Narwi. Na obszar powiatu wpływa w okolicach wsi Wólka Zdziwowska, wypływa w okolicy wsi Drądzewo Nowe. Przez powiat przepływa na odcinku długości 35 km. Szerokość rzeki wynosi ok. 6 m a jej średnia głębokość ok. 1,2 m;
- Płodownica - wypływa z obszaru położonego na zachód od Mąćic (obszar powiatu przasnyskiego), kończy swój bieg niedaleko miejscowości Zimna Woda, wpadając jako prawobrzeżny dopływ rzeki Omulew. Rzeka ta jest całkowicie uregulowana. Bieg na terenie powiatu przasnyskiego kończy na północny-wschód od miejscowości Żelazna Rządowa. Długość rzeki w obrębie powiatu to 19 km, szerokość ok. 4 m, a średnia głębokość ok. 0,7 m;
- Ulatówka – w całości przebiega na terenie powiatu przasnyskiego. Swój początek ma w okolicy wsi Grabowo-Zawady, koniec pomiędzy miejscowościami Małowidz i Ulatowo-Pogorzel, gdzie wpada do rzeki Orzyc stanowiąc jej prawy dopływ. Długość rzeki to 21 km, średnia szerokość 3 m a średnia głębokość ok. 0,7 m;
- Węgierka - swe źródła ma w pobliżu wsi Żaboklik, na obszarze Wzniesień Mławskich. prawobrzeżny dopływ Orzyca. Na terenie powiatu wkracza w pobliżu wsi Kolonia Kosmowo a kończy swój bieg obok miejscowości Wielodrzóż. Rzeka ta przepływa przez Przasnysz. Długość na terenie powiatu to 27 km, szerokość 4 m a średnia głębokość ok. 0,5 m.

Poza wymienionymi powyżej rzekami na terenie Powiatu Przasnyskiego istnieje kilka mniejszych rzek oraz szereg niewielkich cieków wodnych. Powoduje to, iż sieć rzeczna na tym obszarze jest bardzo gęsta.

Rys. 3 Mapa obszaru Powiatu Przasnyskiego na tle jednolitych części wód powierzchniowych
 źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Przasnyskiego na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.

Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Powiatu Przasnyskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 Jednolite części wód powierzchniowych w Powiecie Przasnyskim

Nazwa JCWP	Rodzaj
Przeździecka Struga	naturalna
Omulew od Sawicy do ujścia z Płodownicą od dopł. spod Parciak	naturalna
Ostracha	naturalna
Płodownica od źródeł do dopływu spod Parciak	naturalna
Dopływ z leśniczówki Pruskołęka	naturalna
Dopływ z bagna Szeroka Biel	naturalna
Kanał z Kolonii Chorzela	naturalna
Struga Baranowska	naturalna

Orzyc od Tamki do Ulatówki	naturalna
Zdziwójka	naturalna
Dąbrówka (Plutocha)	naturalna
Dzierząska	naturalna
Dopływ z Krzynowłogi Wielkiej	naturalna
Dopływ spod Cierpięt	naturalna
Jastrząbka	silnie zmieniona
Dopływ spod Bagienic-Folwarku	naturalna
Dopływ spod Bud Prywatnych	naturalna
Orzyc od Ulatówki do ujścia z Węgierką od dopł. z Dzielin	naturalna
Kanał spod Księżej Górki	naturalna
Dopływ spod Przytuł	naturalna
Dopływ spod Bobina Wielkiego	naturalna
Jaciążka	naturalna
Ulatówka	naturalna
Orzyc od źródeł do Tamki z Tamką	naturalna
Węgierka od źródeł do dopływu z Dzielin z dopływem z Dzielin	naturalna
Łydynia od źródeł do Pławnicy	naturalna
Sona od źródeł do dopływu spod Kraszewa	naturalna
Pełta od źródeł do dopływu z Chełch	naturalna
Morawka	naturalna
Dopływ z Zielonej	naturalna
Dopływ ze Żbików	naturalna
Dopływ z Mosaków	naturalna

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Przasnyskiego na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.

Zasoby wód powierzchniowych na terenie powiatu są niestabilne, a ich dyspozycyjność w poszczególnych latach jest mocno zróżnicowana. Wpływ na to mają warunki pogodowe występujące w konkretnych latach a nawet okresach, które w bezpośredni sposób przekładają się na warunki hydrologiczne występujące w rzekach. W ciągu roku maksymalny odpływ w rzekach występuje w miesiącach marzec-kwiecień, minimalny we wrześniu. Wezbrania są wynikiem roztopów lub intensywnych opadów. Natomiast niżówki występują w sytuacji przedłużającego się braku opadów.

Powiat przasnyski w całości zlokalizowany jest na terenie głównego zbiornika wód podziemnych: GZWP 215 Subniecka Warszawska. Zbiornik ten utworzył się w utworach trzeciorzędowych. Zatem zasoby dyspozycyjne wód podziemnych powiatu przasnyskiego związane z GZWP nr 215 o powierzchni 51 000 km², szacunkowo wynoszą ok. 250 tys. m³/d, przy średniej głębokości ujęcia wynoszącej ok. 160 m.

Według aktualnego podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w obrębie Powiatu Przasnyskiego położone jest 2 JCWPd:

- JCWPd nr 49: na terenie powiatu niewielki fragment w rejonie Czernice Borowe oraz Krasne, główny poziom użytkowy jest zasilany pośrednio z poziomu przypowierzchniowego przez przesączanie wód infiltracyjnych przez osady

półprzepuszczalne lub bezpośrednio przez opady atmosferyczne w strefach występowania okien hydrogeologicznych. Dolny poziom użytkowy jest zasilany wodami przesączającymi się z warstw nadległych. Poziom przypowierzchniowy jest ściśle powiązany hydraulicznie z głównym, górnym poziomem wodonośnym, stanowi główne źródło alimentacji i zagrożenia zanieczyszczeniami dla głębiej położonych utworów wodonośnych;

- JCWPd nr 50: dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe i paleogeńsko-neogeńskie. W obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego wyróżniono trzy poziomy wodonośne o nieciągłym rozprzestrzenieniu, rozdzielone utworami słabo przepuszczalnymi. Zasilanie utworów czwartorzędu odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych w strefach wododziałowych. Piętro paleogeńsko-neogeńskie nie zachowuje ciągłości w obrębie całej jednostki, ponadto wykazuje znaczne zróżnicowanie pod względem głębokości występowania i miąższości warstw. Piętro to zasilany jest na drodze przesączania wód przez utwory trudno przepuszczalne.

Na terenie Powiatu Przasnyskiego nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego. Występują natomiast obszary zagrożone podtopieniami i dotyczą one dwóch dolin rzecznych: Orzyc oraz Omulew. Strefa możliwych podtopień rozciąga się wzdłuż przebiegu tych rzek, na terenie całego Powiatu.

Ponadto na terenie Powiatu Przasnyskiego funkcjonują następujące zbiorniki wodne:

- Zbiornik retencyjny w miejscowości Chorzele o powierzchni 4 ha z możliwością powiększenia do 6 ha;
- Zbiornik retencyjny w miejscowości Karwacz, gmina Przasnysz o powierzchni ok. 11 ha. Istnieje możliwość powiększenia zbiornika o 6 ha;
- Zbiornik retencyjny w miejscowości Łoje, gmina Krzynowłoga Mała, o powierzchni 4,4 ha możliwość powiększenia o 2 ha;
- Zbiornik retencyjny w miejscowości Rudno Jeziorowe, gmina Krzynowłoga Mała. Powierzchnia zbiornika wynosi 11 ha;
- Zbiornik retencyjny w miejscowości Przasnysz na rzece Węgiełka.

2.3.5 WALORY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, chronione są w Powiecie obszary i obiekty o najwyższych walorach przyrodniczych.

Lesistość w Powiecie w 2020 roku wynosiła 30,8%. Jest ona wyższa od lesistości województwa mazowieckiego (23,4%) i kraju (29,6%). Sytuacja w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- Miasto Przasnysz – 0,2%,
- gmina Chorzele – 42,5%,
- gmina Czernice Borowe – 8,8%,
- gmina Jednorożec – 49,1%,
- gmina Krasne – 4,6%,
- gmina Krzynowłoga Mała – 32,6%,
- gmina Przasnysz – 15,7%.

Północny fragment Powiatu leży na terenie obszaru zaliczanego do „Zielonych Płuc Polski”. Charakteryzuje się on rozległymi terenami rolnym, leśnymi, a także dobrym stanem środowiska przyrodniczego. Rejon jest mało uprzemysłowiony i słabo zaludniony.

Nadzór nad lasami sprawują Nadleśnictwa na mocy porozumień (pomiędzy Starostą Przasnyskim a poszczególnymi Nadleśnictwami):

- Przasnysz;
- Parciaki;
- Wielbark;
- Ciechanów.

Dominującym gatunkiem w Nadleśnictwie Przasnysz (obejmującym powiaty: przasnyski, mławski i ciechanowski) jest sosna. Dwa główne kompleksy leśne obejmują powierzchnię ok. 61% całego Nadleśnictwa. Średni wiek drzewostanu wynosi 58 lat. Lasy tworzą istotny element krajobrazu przyrodniczego, a ich powierzchnia w wyniku sukcesji naturalnej i zalesień gruntów nieużytkowanych rolniczo ciągle wzrasta. W zarządzie Nadleśnictwa Wielbark znajduje się prawie 22,5 tys. ha lasów. Przeważają tutaj siedliska ubogie – bory świeże i bory mieszane, a podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Duża część drzewostanów powstała w wyniku powojennych wielkoobszarowych zalesień. Kompleksy borów są poprzedzielane moczarami, bagnami i wilgotnymi lasami olszowymi rozlokowanymi wzdłuż cieków wodnych i wokół jezior. W północnej części nadleśnictwa, na żyzniejszych siedliskach osadów morenowych ostatniego zlodowacenia, liczniej występują drzewostany z większym udziałem dębu i innych gatunków liściastych. Nadleśnictwo Parciaki charakteryzuje się brakiem drzewostanów bukowych, jodłowych oraz fragmentarycznym udziałem świerka.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita, zajmująca 87,9% powierzchni w całym nadleśnictwie. Przeważającym typem siedliskowym jest bór świeży – 53,4%. Kolejne miejsca zajmuje las mieszany świeży - 16,7% oraz bór mieszany świeży - 14,2%. Ciekawym elementem jest obecność na powierzchni 216 ha boru suchego (chrobotkowego), co stanowi prawie 2% powierzchni leśnej nadleśnictwa.

Przez teren Powiatu Przasnyskiego przechodzą korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadregionalnym. Pierwszy z korytarzy o nazwie Puszcza Biała – Dolina Drwęcy przebiega przez centralną część Powiatu w pasie z zachodu na wschód. Kolejny korytarz, Dolina Omulwi Południowo-Zachodni zlokalizowany jest w północno-wschodniej części Powiatu i przebiega wzdłuż osi północny-zachód na południowy-wschód. Ostatni korytarz, Dolina Omulwi Północno-Wschodni obejmuje tereny położone wzdłuż północno-wschodniej granicy Powiatu Przasnyskiego. Ze względu na rangę tych korytarzy należy podejmować działania zmierzające do ich ochrony poprzez uwzględnianie w planach zagospodarowanie przestrzennego oraz wykluczenie podejmowanie niektórych rodzajów działalności (np. zaprzestanie zabudowy brzegów rzek).

Ponadto część obszaru Powiatu, z uwagi na cenne walory przyrodnicze, objęta jest różnymi formami ochrony przyrody w postaci¹⁰:

- Obszary NATURA 2000:
  - **Zachodniokurpiowskie Bory Sasankowe** PLH140052 (gmina Jednorożec) – o łącznej powierzchni 2.214 ha. Obszar jest położony na równinie Kurpiowskiej, na terenie lasów państwowych Nadleśnictwa Parciaki, w obrębie południowej części sandru mazurskiego. Jest to obszar utworzony przez piaski fluwioglacjalne, przynajmniej częściowo zwydmione, a deniwelacje przekraczają miejscami 22 m. Obszar podlega typowej gospodarce leśnej, ze zrębami zupełnymi. Dominują bory świeże (jako typ siedliskowy lasu i jako zbiorowisko roślinne). Wiek drzewostanu, prawie całkowicie zdominowanego przez sosnę, jest zróżnicowany i obejmuje wszystkie klasy wiekowe. Ostoja utworzona dla ochrony silnej populacji sasanki otwartej *Pulsatilla patens*;
  - **Doliny Omulwi i Płodownicy** PLB140005 (gminy: Chorzele, Jednorożec) – o powierzchni 14.420 ha. Stwierdzono tutaj występowanie 26 lęgowych gatunków ptaków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej. Ponadto wykazano występowanie

---

¹⁰ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

szeregu gatunków Ptaków Migrujących nie wymienionych w Załączniku I. Jako przedmioty ochrony uznanych zostało 19 gatunków. Spośród nich 12 to gatunki z I załącznika DP. Na terenie obszaru występuje kilka gatunków silnie zagrożonych wyginięciem (kraska, wodniczka i cietrzew). Obszar ma kluczowe znaczenie dla ochrony kulika wielkiego, będąc jedną z największych krajowych ostoi gatunku. Przedmiotami ochrony są gatunki zajmujące różnorodne siedliska. Na terenach łąk i turzycowisk są to: kropiatka, kulik wielki, rycyk, krwawodziób, dubelt, kszczyk, błotniak łąkowy, wodniczka i cietrzew. W urozmaiconym krajobrazie kulturowym powszechnie występują: bocian biały, lerka, świergotek polny, dudek oraz ginąca kraska. Z kolei ze stawami rybnymi związane są: wąsatka i pliszka cytrynowa. Na terenach leśnych (ubogie bory sosnowe na piaszczystych glebach) powszechnie występuje lelek.

- Obszary chronionego krajobrazu:
  - **Krośnicko-Kosmowski** (gmina Czernice Borowe,) – całkowita powierzchnia wynosi 19 547,70 ha; z czego na terenie Powiatu 3 924 ha. Krajobraz obszaru charakteryzuje się obecnością wyrazistych form (wzgórz) kemowych i morenowych, których wysokość dochodzi do 200 m n.p.m.;
- Użytki ekologiczne:
  - **Torfianka** – torfowisko o powierzchni 1,0075 ha, zlokalizowane na terenie gminy Jednorozec, obręb ewidencyjny Parciaki (działka ewidencyjna nr 2056/102);
- Pomniki przyrody:

Tabela 13 Pomniki przyrody w Powiecie Przasnyskim

Lp.	Pomnik	Przybliżona lokalizacja	Data ustanowienia
Miasto Przasnysz			
1.	Grupa drzew: 5 dębów szypułkowych	Park miejski	1973-04-30
Gmina Chorzele			
2.	Głaz narzutowy	Dz. Nr 32 obręb Duczymin	1978-01-30
3.	Dąb szypułkowy	Przy kościele w miejscowości Zaręby, dz. nr 328	1978-01-30
4.	Lipa drobnolistna	Przy kościele w miejscowości Zaręby, dz. nr 328.	1978-01-30
5.	Modrzew europejski	Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Jarzyny Kierz, oddział 34 o	1978-01-30
6.	Modrzew europejski	Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Jarzyny Kierz, oddział 34 o	1978-01-30
7.	Grupa drzew: 10 modrzewi europejskich	Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Jarzyny Kierz, oddział 33 I	1978-01-30
8.	Jałowiec pospolity	Nadleśnictwo Parciaki, Leśnictwo Zaręby, oddział 7a; wg informacji PGL LP: Nadleśnictwo Parciaki, L-ctwo Chorzele, oddział 43b	1978-01-30

9.	Dąb Julian – dąb szypułkowy	Dz. nr 2268/2 obręb Dulczymin	2015-11-24
10.	Jesion Juliusz – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
11.	Dąb Hipolit – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
12.	Jesion Zygmunt – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
13.	Dąb Janusz – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
14.	Dąb Antoni – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
15.	Dąb Zbyszek – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
16.	Dąb Wojtuś – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
17.	Lipa Maria – lipa drobnolistna	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
18.	Jesion Roman – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
19.	Jesion Maksymilian – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
20.	Dąb Eugeniusz – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/1 obręb Liwki	2015-11-24
21.	Jesion Franciszek – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
22.	Jesion Jan – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
23.	Jesion Feliks – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
24.	Jesion Seweryn – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
25.	Dąb Stanisław – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
26.	Dąb Anastazy – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
27.	Dąb Józef – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
28.	Jesion Krzysztof – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
29.	Lipa Irena – lipa drobnolistna	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
30.	Jesion Piotr – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
31.	Jesion Mieczysław – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
32.	Jesion Andrzej – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
33.	Grab Aleksander – grab pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
34.	Grab Paweł – grab pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
35.	Jesion Stefan – jesion pospolity	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
36.	Topola Anna – topola osika	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
37.	Klon Mikołaj – klon	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24

	jawor		
38.	Klon Wojciech – klon jawor	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
39.	Jesion Henryk – jesion wyniosły	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
40.	Dąb Michał – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
41.	Dąb Jurek – dąb szypułkowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
42.	Jesion Ignacy – jesion wyniosły	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	2015-11-24
43.	Klon pospolity	dz. nr 37/2, obręb Bogdany Wielkie	2018-12-04
44.	Grupa drzew: 3 jesiony wyniosłe	dz. nr 37/2, obręb Bogdany Wielkie	2018-12-04
45.	Lipa drobnolistna	dz. nr 37/2, obręb Bogdany Wielkie	2019-01-15
Gmina Czernice Borowe			
46.	Grupa drzew: 4 lipy drobnolistne	brak danych	1978-12-31
47.	Grupa drzew: 2 jesiony wyniosłe	Teren parku	1983-12-31
Gmina Jednoróżec			
48.	Sosna zwyczajna	Nadleśnictwo Parciaki, Leśnictwo Olszewka, oddział 79 h	1973-07-07
49.	Dąb szypułkowy	Nadleśnictwo Parciaki, Leśnictwo Olszewka, oddział 79 h	1973-07-07
50.	Modrzew europejski	Nadleśnictwo Parciaki, Leśnictwo Olszewka, oddział 156 m; wg informacji PGL LP: Nadleśnictwo Parciaki, oddz. 195 b Leśnictwo Budziska	1978-01-30
Gmina Krzynowłoga Mała			
51.	Głaz narzutowy	Głaz - na działce Witalisa Krajewskiego	1978-01-30
52.	Głaz narzutowy	Głaz - na działce Stanisława Majewskiego	1980-08-15
53.	Głaz narzutowy	Głaz - teren przy szkole podstawowej	1978-01-30
54.	Głaz narzutowy	brak danych	1974-12-06
55.	Głaz narzutowy	Głaz - na działce Zygmunta Myślińskiego	1973-07-07
56.	Grupa drzew: 1 lipa drobnolistna 2 dęby szypułkowe	Na terenie parafii rzymsko-katolickiej	2001-07-31
Gmina Przasnysz			
57.	Lipa drobnolistna	Położona na nieruchomości właściciela	1980-08-15
58.	Dąb szypułkowy	Teren parku podworskiego w pasie drogi gminnej	1980-08-15
59.	Dąb szypułkowy	Teren parku podworskiego	1980-08-15

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Obszar Powiatu Przasnyskiego charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Należy uznać, że zróżnicowane i często unikatowe zasoby przyrodnicze Powiatu są dobrze chronione, a dodatkowo zwiększają atrakcyjność turystyczną regionu.

Warto podkreślić, że zgodnie ze współczesną wiedzą, niewystarczającym działaniem jest obejmowanie ochroną prawną wyizolowanych fragmentów o wyróżniających się walorach przyrodniczych. Nowoczesne podejście do ochrony przyrody skupia się na zapewnieniu trwałości procesów przyrodniczych w krajobrazie, zwłaszcza poprzez ukształtowanie w obrębie mozaiki różnych typów pokrycia terenu, powiązanego przestrzennie układu płątów i korytarzy o wysokich walorach przyrodniczych, określanego mianem zielonej infrastruktury.

2.3.6 KLIMAT

Klimat Powiatu Przasnyskiego podobnie jak całego województwa mazowieckiego, ma charakter przejściowy, pomiędzy morskim, a kontynentalnym. Wraz z przemieszczaniem się na wschód, coraz mocniej zaznaczają się wpływy klimatu kontynentalnego, co ma bezpośrednie przełożenie na niższe średnie temperatury w zimie, większe roczne amplitudy temperatur oraz krótszy okres wegetacyjny.

2.3.7 OCHRONA POWIETRZA

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy:

- pochodzenia naturalnego (pożary lasów, erupcje wulkaniczne),
- pochodzenia antropogenicznego (związanego z działalnością człowieka).

Antropogeniczne źródła emisji zanieczyszczeń to:

- emisja punktowa - emisja z sektora przemysłowego,
- emisja liniowa - emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja powierzchniowa – emisja z sektora komunalno-bytowego,
- emisja napływowa.

Do emisji punktowej zaliczamy emisję zanieczyszczeń gazowo-pyłowych z zakładów przemysłowych. Największy udział w całkowitej emisji zanieczyszczeń pyłowych ma emisja pyłów powstałych ze spalania paliw i procesów technologicznych. W przypadku gazów największą emisją charakteryzuje się dwutlenek węgla. Znaczny udział w emisji zanieczyszczeń mają także zanieczyszczenia komunikacyjne, takie jak: tlenki węgla, azotu i siarki, sadze oraz węglowodory. Zanieczyszczenia ze źródeł liniowych powodują także zapylenie wtórne poprzez ścieranie się nawierzchni dróg i opon pojazdów. Problem emisji liniowej jest problemem narastającym, zwłaszcza w miastach i centrach gmin, gdyż pomimo corocznych inwestycji w modernizację dróg i układów komunikacyjnych obserwuje się narastającą liczbę samochodów i innych pojazdów. Obecność spalin jest najbardziej odczuwalna w okresie letnim gdyż oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia przy powierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego. Kolejnymi źródłami zanieczyszczeń na terenie Powiatu Przasnyskiego są rozproszone emisje z sektora komunalno-bytowego m.in. kotłownie lokalne, paleniska domowe, warsztaty rzemieślnicze, które emitują do powietrza zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania węgla gazu ziemnego i paliw

płynnych. Z uwagi iż piece indywidualne praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza oraz że spalanie zachodzi w niższych temperaturach, są one źródłem emisji bardzo szkodliwych substancji tj. dioksyny. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje dużą zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. Emisja napływowa związana jest z ruchem mas powietrznych. Biorąc pod uwagę, iż na terenach sąsiednich województw realizuje się programy ochrony powietrza nakierowane na redukcję emisji z sektora przemysłowego oraz komunalno-bytowego tzw. niskiej emisji przewiduje się zmniejszenie emisji napływowej. Ponadto jakość powietrza w Powiecie Przasnyskim charakteryzuje się wyraźną zmiennością sezonową, wskazuje na to pogarszająca się jakość powietrza w chłodnych miesiącach roku. Zróżnicowanie poziomu stężeń zanieczyszczeń wskazuje, że dominujący wpływ na stan aerosanitarny Powiatu Przasnyskiego mają jak wspomniano wcześniej energetyczne źródła spalania paliw.

Gminy Powiatu Przasnyskiego znajdują się w strefie mazowieckiej, dla której zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska prowadzi się ocenę jakości powietrza. Realizuje się ją z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych: ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Tabela 14 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – 2020 rok

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim za 2020 rok

W strefie mazowieckiej zanotowano przekroczenia:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne:
  - pył zawieszony PM10 (24-h),
  - pył zawieszony PM2,5 (rok) fazy II,
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe:
  - benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10 (rok).

Przeprowadzone analizy wykazały, podobnie jak w latach poprzednich, że głównym problemem są wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz stężenia zawartego w nim benzo(a)pirenu. Stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w roku 2020 na obszarze województwa mazowieckiego uległy istotnemu obniżeniu. Mimo to w aglomeracji warszawskiej i strefie mazowieckiej stwierdzono obszary przekroczenia średniodobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 oraz przekroczenie w strefie mazowieckiej średniorocznego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM2,5 (faza II). W 2020 roku poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM10 (24-h) był przekroczony w dwóch strefach (aglomeracji warszawskiej i strefie mazowieckiej), dla pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II w jednej - strefie mazowieckiej. Poziom docelowy dla benzo(a)pirenu został przekroczony w 3 strefach, przekroczenia nie stwierdzono tylko w strefie miasto Płock. Strefy, w których doszło do przekroczenia poziomu dopuszczalnego lub docelowego, otrzymały klasę C, co wskazuje na potrzebę prowadzenia działań naprawczych.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach nowego programu ochrony powietrza (POP) dla województwa mazowieckiego, uchwalonego przez Sejmik Województwa Mazowieckiego we wrześniu 2020 r. Główne cele programu, poza szeroko pojętą edukacją ekologiczną, to inwentaryzacja i sukcesywna wymiana lub likwidacja źródeł niskiej emisji, tzw. kopciuchów, czyszczenie ulic metodami powodującymi mniejszą emisję wtórną, oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych urządzeń do oczyszczania terenu, takich jak dmuchawy do liści. W dni, gdy stwierdza się ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu informowania lub alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10, ogłaszany jest zakaz korzystania z kominków, piecyków kominkowych i piecyków ozdobnych, z wyłączeniem sytuacji, gdy są one jedynym źródłem ciepła.

Ponadto w 2020 r. na obszarze wszystkich stref województwa został przekroczony poziom celu długoterminowego zawartości ozonu w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin dla analizowanej w tym zakresie strefy mazowieckiej. Poziom celu

długoterminowego zgodnie z przepisami prawa powinien być dotrzymywany od 2020 roku. Obszar przekroczenia określony dla roku 2020 był mniejszy niż w latach wcześniejszych.

2.3.8 KLIMAT AKUSTYCZNY I POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Do podstawowych czynników mających wpływ na klimat akustyczny Powiatu zaliczyć należy komunikację drogową oraz w znacznie mniejszym stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalnych o stosunkowo niedużym zasięgu. Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w środowisku zurbanizowanym. Ciągły wzrost liczby pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, braku obwodnic miejskich, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska o ponadnormatywnym hałasie drogowym. Niekorzystny wpływ hałasu na stan zdrowia społeczeństwa wymaga zastosowania działań ograniczających i zabezpieczających. Stosowane są zarówno zabezpieczenia akustyczno-budowlane, jak również odpowiednia lokalizacja obiektów, właściwa organizacja ruchu drogowego, czy też poprawa nawierzchni dróg i stanu technicznego pojazdów. Nowopowstałe lotnisko Politechniki w okolicach Przasnysza jest źródłem hałasu lotniczego. Hałas lotniczy jest znacznie bardziej dokuczliwy niż inne hałasy komunikacyjne – drogowy czy kolejowy, ze względu na swoją specyfikę: pojawia się nagle i szybko narasta powodując uczucie zagrożenia, szczególnie w pomieszczeniach zamkniętych i np. w lesie, gdzie nie można ocenić odległości i kierunku zbliżającego się statku powietrznego. Związany z tym silny stres powoduje poważne zaburzenia w organizmach ludzi i zwierząt, wpływa niekorzystnie na narząd słuchu, układ nerwowy i krążenia oraz inne narządy wewnętrzne.

Na terenie Powiatu w ostatnich latach nie zaobserwowano wzrostu oddziaływania emisji pól elektromagnetycznych. Ich głównymi źródłami są: linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym (linie napowietrzne wysokiego napięcia), stacje radiowe i telewizyjne, łączność radiowa, w tym CB radio, radiotelefony i telefonia komórkowa, stacje radiolokacji i radionawigacji. Wymieniony rozwój źródeł pól elektromagnetycznych powoduje zarówno ogólny wzrost poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też zwiększenie liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. W dalszym ciągu poziom promieniowania w tle pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń, przy których możliwe jest jakiegokolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki.

Ze względu na stale rosnącą liczbę stacji bazowych telefonii komórkowej, głównie na obszarach dużych miast, oraz rozwojem technologii niezbędnym dla zaspokojenia potrzeb społeczeństwa, a przy tym wzrostem niepokoju ludzi związanym z promieniowaniem elektromagnetycznym, którego wpływ na żywe organizmy nie jest dokładnie poznany uważa się za zasadne dalsze monitorowanie poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku (w miejscach dostępnych dla ludności).

2.3.9 ANALIZA SWOT

Tabela 15 Analiza SWOT

Zasoby naturalne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznane i udokumentowane złoża kruszyw naturalnych; dostępność energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych; eksploatacja kopalin zgodnie z wydanymi koncesjami; 	<ul style="list-style-type: none"> niska świadomość społeczna w zakresie legalnego pozyskiwania kopalin;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> edukacja ekologiczna; rekultywacja i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> osuwanie się mas ziemnych; wykorzystanie wyrobisk poeksploatacyjnych do nielegalnego składowania odpadów;
Gleby	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> niski stopień zanieczyszczenia gleb (np. metalami ciężkimi); cykliczne monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie pod kątem właściwości chemicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> silna presja inwestycyjna związana z przekształcaniem użytków rolnych na cele nierolne; nielegalne składowanie odpadów i związane z tym zanieczyszczenia; rozdrobienie gospodarstw rolnych; występowanie terenów wymagających rekultywacji;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> egzekwowanie regulacji prawnych w zakresie racjonalnego planowania przestrzennego i ograniczenia możliwości wyłączania gruntów rolnych z produkcji; wzrost wymagań dla dużych zakładów przemysłowych w zakresie warunków zapewniających ochronę gleby, ziemi i wód gruntowych, w tym środków mających na celu zapobieganie emisjom do gleby, ziemi i wód gruntowych oraz sposobów ich systematycznego nadzorowania; rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> zjawiska ekstremalne w przyrodzie takie jak susze i powodzie; zanieczyszczenia wynikające m.in. z nawożenia w rolnictwie; antropopresja wynikająca głównie z przekształcania gleb rolnych na cele nierolne;
Gospodarowanie wodami	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> działalność „WÓD POLSKICH” w zakresie utrzymania i modernizacji systemów melioracyjnych; monitoring stanu wód prowadzony przez WIOŚ; 	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczna jakość wód podziemnych; niedostateczna jakość wód powierzchniowych; zaburzanie stosunków wodnych na niektórych obszarach; duże ryzyko wystąpienia zagrożeń

	antropogenicznych;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • budowa urządzeń przeciwpowodziowych; • budowa urządzeń małej retencji; • realizacja zobowiązań wynikających z implementacji przepisów Unii Europejskiej; • możliwość pozyskania środków zewnętrznych; • budowa i rewitalizacja zbiorników retencyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi i lokalnych podtopień po intensywnych opadach; • zanieczyszczenia wód powstające poza granicami Powiatu; • rozproszona urbanizacja; • intensyfikacja produkcji rolnej prowadząca do nadmiernego stosowania nawozów i pestycydów;
Zasoby przyrody	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • liczne formy ochrony przyrody i obszary prawnie chronione; • obecność dużych kompleksów leśnych; • dobry stan lasów; • Powiat Przasnyski należy do obszaru „Zielone Płuca Polski”. 	<ul style="list-style-type: none"> • wycinka drzew i krzewów bez wymaganych zezwoleń lub niezgodnie z planami urzędowania lasów; • likwidacja zadrzewień śródpolnych i przydrożnych • zmniejszanie powierzchni terenów zieleni w miastach
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zalesianie; • rozwój tzw. zielonej infrastruktury; • rosnąca świadomość społeczna o możliwości udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestycji mających wpływ na środowisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia związane z atakami szkodników na drzewa; • zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby; • okresowe występowanie deficytu wody lub zalewanie terenów; • rozproszona urbanizacja; • niszczenie cennych przyrodniczo siedlisk; • rosnąca presja turystyczna; • nielegalne składowanie odpadów zamiast utylizowania ich w wyspecjalizowanych zakładach
Klimat i powietrze	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitoring jakości powietrza prowadzony przez WIOŚ; • realizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gmin Powiatu Przasnyskiego; • inwestycje w obiektach należących do Powiatu, mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza; • korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii • zwiększanie atrakcyjności transportu zbiorowego i rowerowego (stopniowe polepszanie połączeń komunikacji zbiorowej, rozbudowa infrastruktury ścieżek rowerowych). 	<ul style="list-style-type: none"> • emisja zanieczyszczeń ze środków transportu; • przekroczenia dopuszczalnych poziomów szkodliwych substancji w powietrzu zanotowane w strefie mazowieckiej; • opalanie budynków jednorodzinnych paliwem stałym o niskiej jakości; • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura towarzysząca ciągom komunikacyjnym (np. chodniki, parkingi, trasy rowerowe).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zainteresowanie stosowaniem odnawialnych źródeł energii; • możliwości dofinansowania inwestycji przyczyniających się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza; • zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego i rowerowego (polepszenie połączeń komunikacji zbiorowej, rozbudowa infrastruktury ścieżek rowerowych); • wdrożenie i realizacja Planów gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • przypadki spalania odpadów w piecach domowych; • wzrost liczby samochodów i zwiększające się natężenie ruchu drogowego; • rozbudowa infrastruktury drogowej; • zagęszczenie zabudowy; • przekroczenia standardów jakości powietrza; • wysokie koszty stosowania niskoemisyjnych źródeł energii np. gazu; • niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa;

niskoemisyjnej przez gminy Powiatu	
Pola elektromagnetyczne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM; • prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne; 	<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje związane np. z rozwojem sieci elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej; • duża ilość linii elektromagnetycznych na terenie Powiatu i możliwe ryzyko wystąpienia awarii w wyniku ekstremalnych warunków pogodowych;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • edukacja w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych; • obowiązek prowadzenia przez WIOŚ badań w ramach PMŚ; 	<ul style="list-style-type: none"> • zagęszczenie zabudowy; • rozwój infrastruktury technicznej (elektroenergetycznej, telekomunikacyjnej);
Stan akustyczny	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje drogowe uwzględniające rozwiązania mające na celu ochronę przed hałasem terenów sąsiednich (budowa ekranów akustycznych, stosowanie cichej nawierzchni); • kontrola zakładów przemysłowych pod kątem emitowanego hałasu; • monitoring hałasu komunikacyjnego i przemysłowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost natężenia ruchu drogowego; • trudności w egzekwowaniu ustaleń decyzji nakładających obowiązek wykonywania zabezpieczeń akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych; • wzrost emisji hałasu związany z montażem urządzeń wentylacyjnych, klimatyzacyjnych na budynkach; • hałas lotniczy;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • większe wymagania prawne konieczne do spełnienia przez zakłady przemysłowe; • postęp technologiczny; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa sieci infrastruktury drogowej; • hałas przemysłowy; • zagęszczenie zabudowy;

Źródło: opracowanie własne

2.3.10 GŁÓWNE WYZWANIA

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach zarządzanych przez Starostwo Powiatowe;
- Podjęcie działań mających na celu całkowite usunięcie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest;
- Wsparcie gmin Powiatu w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

2.4 DZIEDZICTWO KULTUROWE

2.4.1 ZADANIA I KOMPETENCJE POWIATU W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKI NAD ZABYTEKAMI

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, wymienia wśród zadań publicznych Powiatu ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Ponadto, dodatkowe kompetencje Powiatu w przedmiotowym zakresie określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Art. 4 określa sposób sprawowania ochrony nad zabytkami przez organy administracji publicznej. Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Na mocy art. 12. ustawy, Starosta w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru, znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie. Zgodnie z art. 50 ust. 3 ustawy, w przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, Starosta, na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do momentu usunięcia zagrożenia. W przypadku, gdy nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, zabytek nieruchomy może być na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wywłaszczony przez Starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 81, dopuszcza możliwość udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru przez organ stanowiący Powiatu,

na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. Jednakże jednostki organizacyjne Powiatu mogą ustalać na drodze uchwały niższy procent, co pozwala wesprzeć i zrealizować większą liczbę zadań. Ponadto, w art. 103 ustawy, określono wyłączne kompetencje Starosty w zakresie powoływania społecznych opiekunów zabytków. Na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora, Starosta ustanawia społecznych opiekunów zabytków lub cofa takie ustanowienie. Równocześnie Starosta prowadzi listę społecznych opiekunów zabytków.

2.4.2 ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO POWIATU

Geneza powstania Powiatu Przasnyskiego związana jest z reformą systemu sadownictwa książęcego na obszarze Mazowsza w XVI wieku. Sady ziemskie nie miały stałych siedzib, ale dokonywały objazdów całego terytorium, zatrzymując się na pewien czas w znaczniejszych ośrodkach. Okolice tych ośrodków wraz z mieszkańcami podległymi jurysdykcji sądów ziemskich tworzyły powiaty. Na czele powiatów z rozległymi uprawnieniami o charakterze administracyjno-sądowym stali starostowie. W okresie staropolskim Powiat Przasnyski zajmował obszar około 1.825 km², będąc pod tym względem największym spośród powiatów ziemi ciechanowskiej. Po trzecim rozbiórce w 1795 r. powiat znalazł się w składzie pruskiej monarchii Hohenzollernów, jako część tzw. Prus Nowowschodnich. W wyniku przeprowadzonych przez zaborcę zmian w podziale administracyjnym (w 1799 r.) powstał nowy Powiat Przasnyski, w skład którego weszły 3 dawne powiaty: ciechanowski, przasnyski i niedzborski. Powierzchnia powiatu wynosiła 2.743,4 km², liczba ludności (w 1813 r.) – 53,8 tys. W przedstawionym kształcie powiat funkcjonował do czasu carskiej reformy administracyjnej w 1866 r., po której jego obszar zmalał do 1.397,5 km². W okresie I wojny światowej Powiat Przasnyski znalazł się w zarządzanym przez Niemców okręgu mławskim (1916 r.). W Drugiej Rzeczypospolitej Przasnysz był siedzibą powiatu w województwie warszawskim. Jego powierzchnia wynosiła 1.410,3 km² z liczbą ludności w 1938 r. 69 tys. osób. W czasie II Wojny Światowej tereny Powiatu Przasnyskiego zostały inkorporowane do III Rzeszy, tworząc wespół z innymi powiatami północnego Mazowsza tzw. Rejencje Ciechanowska (Regierungsbezirk Zichenau). Po zakończeniu II Wojny Światowej Powiat Przasnyski powrócił na mapę administracyjną kraju w kształcie z 1939 r. Przetrwiał na niej z pewnymi zmianami aż do 1975 r., kiedy to tereny powiatu podzielono między nowo

powstałe województwa: ostrołęckie i ciechanowskie. Z dniem 1 stycznia 1999 r. Powiat Przasnyski ponownie zaistniał na mapie administracyjnej kraju.

Atrakcyjność Powiatu Przasnyskiego wynika z jego wyjątkowego położenia i zróżnicowania przyrodniczego oraz z dużej wartości walorów krajoznawczych i kulturowych. Zarówno mieszkańcy, jak i turyści mogą cieszyć się wspaniałymi krajobrazami (dotkniętymi stosunkowo niedużą ingerencją człowieka). Powiat Przasnyski kryje różne niespodzianki, do których niewątpliwie należą interesujące zabytki architektury, są wśród nich pałace, dwory oraz kościoły. Na terenie Powiatu znajdują się 53 zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków nieruchomości sporządzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie.

Tabela 16 Zabytki wpisane do rejestru zabytków WUOZ w Warszawie w podziale na gminy Powiatu

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data
Gmina Chorzele				
1.	Bogdany Wielkie	zespół dworski, XIX: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, • park. 	A-490	26.11.1982 27.01.1984
2.	Chorzele	kościół par. pw. Świętej Trójcy, 2 poł. XIX	A-472	08.07.1987
3.		cmentarz rzym.-kat. I	A-545	09.01.1986
4.		cmentarz rzym.-kat	A-551	18.01.1986
5.	Cierzaste Wielkie	park dworski, XIX,	A-524	10.09.1984
6.	Duczymin	kościół par. pw. Wniebowzięcia MB, 2 poł. XIX	A-437	07.07.1981
7.	Krzynowłoga Wielka	kościół par. pw. Wszystkich Świętych, poł. XIX	A-474	07.07.1981
8.		zespół dworski: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, 1861, • park, XIX. 	A-507	27.01.1984 08.12.1987
9.	Zaręby	kościół par. pw. św. Wawrzyńca, drewn., XVIII	A-379	03.07.1956
10.		dzwonnica	A-379	03.07.1956
Gmina Czernice Borowe				
11.	Chojnowo	zespół dworski: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, 4 ćw. XIX, • mleczarnia, 1925, • obora i stajnia, 1900, • park, 2 poł. XIX, XX. 	A-280	14.05.1994
12.	Czernice Borowe	kościół par. pw. św. Achacjusza i Towarzyszy Męczenników, pocz. XVI	A-114	10.03.1962
13.		dzwonnica, 1932	A-985	22.09.2010
14.	Pawłowo Kościelne	kościół par. pw. św. Antoniego Padewskiego, XVI, XIX,	67/62	02.04.1962
15.		zespół dworski, 2 poł. XIX: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, • park, XIX. 	A-308	19.12.1996
14.	Rostkowo	kościół par. pw. św. Stanisława Kostki. 1895-1900	A-746	25.05.2007
15.		zespół dworski, XIX: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, • park. 	A-124	02.04.1962
16.	Węgra	kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, XVIII	A-126	02.04.1962
17.		dzwonnica	A-126	02.04.1962
18.		plebania, 1900	A-312	25.04.1997

Gmina Jednoróżec				
19.	Budy Rządowe	cmentarz wojenny z I wojny światowej	A-569	18.01.1986
20.	Jednoróżec	cmentarz wojenny z I wojny światowej	A-568	18.01.1986
21.	Parciaki	kościół par. pw. Świętej Trójcy, drewn., 1823, 1892	A-486	04.02.1982
22.		dzwonnica, drewn	A-486	04.02.1982
23.		cmentarz wojenny z I wojny światowe	A-573	30.01.1986
Gmina Krasne				
23.	Krasne	kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, XVI-XVIII,	A-56	01.12.1953
24.		zespół pałacowy i folwarczny, k. XVIII, XIX-XX: <ul style="list-style-type: none"> • ruina pałacu Krasieńskich, • ruina willi E. Kocha, 1940, • oficyna, • dom mieszkalny, • ochronka, ob. dom mieszkalny, • budynek administracyjny z warsztatami, • warsztat, • spichrz, • młyn, • 2 stajnie, • ujeżdżalnia, • bukaciarnia, • 2 obory (1 obora nie istnieje), • ogrodzenie, • wieża przybramna, nr rej.: A-66 z 26.06.1971, • park, nr rej.: A-66 z 25.01.1958. 	A-66	15.10.1981
25.		zespół stacji kolejowej Krasne Wąskotorowe, 1950: <ul style="list-style-type: none"> • dworzec, • noclegownia, ob. magazyn, • stacja nawadniania z ogrodzeniem 	A-273	25.03.1994
26.	Pęczki-Kozłowo	zespół dworski, XIX-XX: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, drewn., • park 	A-A-279	14.05.1994
27.	Zielona	kościół par. pw. św. Mateusza Apostoła, drewn., XVIII	A-117	22.03.1962
Gmina Krzynowłoga Mała				
28.	Krzynowłoga Mała	kościół par. pw. św. Dominika, XV-XVI	A-410	03.04.1962
29.	Rudno	park dworski, XIX	A-526	10.09.1984
30.	Skierkowizna	kościół par. pw. św. Andrzeja, drewn., 1840, 1936	A-624	28.09.1998
Gmina Przasnysz				
31.	Bogate	kościół par. pw. św. Anny, XVI,	A-402	10.03.1962
32.		dzwonnica	A-402	10.03.1962
33.		cmentarz kościelny	A-402	10.03.1962
34.		oficyna dworska, XIX	A-403	10.03.1962
35.	Karwacz	zespół dworski: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, 1916, • park, XIX. 	A-522	10.09.1984 23.12.1985
36.	Leszno	park dworski, poł. XIX	A-616	24.10.1995
37.	Obrąb	zespół dworski, XVIII/XIX: <ul style="list-style-type: none"> • dwór, • park. 	A-457	24.09.1980 27.01.1984
38.	Ruda	park dworski, XIX	A-525	19.09.1984
39.	Święte Miejsce	kościół par. pw. Narodzenia NMP, drewn., 1908	A-459	07.07.1981
40.		kapliczka, na cmentarzu kościelnym, XVIII/XIX,	A-633	12.12.1981
Miasto Przasnysz				
41.	Przasnysz	kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, XV, 1670, 1880,	A-383	08.12.1958

	1914		
42.	dzwonnica, XV/XVI	A-383	08.12.1958
43.	zespół klasztorny bernardynek, ob. felicianek, XVIII: <ul style="list-style-type: none"> • kościół pw. św. Klary i Józefa, • klasztor 	A-381	08.12.1958
44.	zespół klasztorny bernardynów, XVI-XVII: <ul style="list-style-type: none"> • kościół pw. św.św. Jakuba i Anny, • klasztor 	A-380	17.04.1958
45.	cmentarz rzym.-kat. (najstarsza część)	A-530	30.01.1986
46.	park miejski, XVIII-XIX	A-512	27.01.1984
47.	ratusz, 2 poł. XVIII	A-428	07.05.1962
48.	dom, ob. bank, ul. 3 Maja 13, po 1819, XX	A-1125	28.01.2013
49.	budynek „Domu Sportowego”, ul. 3 Maja 16, 1930	A-1511	10.07.2019
50.	budynki w zespole koszar, ul. Makowska, 1902-1912: <ul style="list-style-type: none"> • budynek nr 3, • budynek nr 5, • budynek nr 6, • budynek nr 7, • budynek nr 10. 	A-614	08.03.1995
51.	budynek d. gimnazjum, ob. zespół szkół, ul. św. Stanisława Kostki, 1924	A-999	10.12.2010
52.	budynek stacyjny, drewn., 1925	A-615	24.07.1995
53.	most stalowy na rzece Węgieierce, stalowy, po 1920	A-615	18.09.1995

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykazu zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków - stan na 30 czerwca 2021 r.

Bogata i ciekawa historia Powiatu, której świadectwem są m.in. obiekty o znaczeniu ponadregionalnym, przyczynia się do rozwoju turystyki kulturowej tego terenu.

Ponadto na terenie Powiatu Przasnyskiego znajduje się wiele innych cennych zabytków i miejsc historycznych. Turyści z pewnością znajdą tu wiele miejsc wartych odwiedzin i polecenia na przyszłość. Przykładem może być znajdująca się w pobliżu Przasnysza, znana w Polsce i na świecie miejscowość Rostkowo, będąca ośrodkiem kultu św. Stanisława Kostki, którą odwiedzają corocznie tysiące pielgrzymów.

2.4.3 STAN ZACHOWANIA ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH I ARCHEOLOGICZNYCH

Kilka obiektów jest w stanie ruiny i wskazane jest by zachęcić właścicieli tych obiektów do podjęcia prac remontowych (art. 5 i 36 Ustawy). Natomiast ewidencję zabytków stanowią zarówno zabytki wpisane, jak i nie wpisane do rejestru zabytków. Ewidencję zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków w formie kart ewidencyjnych (art. 22 ust. 2 Ustawy), zaś ewidencję z terenu gminy prowadzi wójt/burmistrz w formie zbioru kart adresowych zabytków, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4). Karta zawiera w szczególności dane umożliwiające określenie zabytku, jego miejsce położenia lub przechowywania, opis cech i wartości kulturowych oraz wskazanie właściciela i posiadacza zabytku. Zgodnie z Ustawą ewidencja zabytków jest jedną

z podstaw (art. 21) do sporządzenia programów opieki nad zabytkami (wojewódzkich, powiatowych i gminnych).

Rozpoznanie zasobów, stanu zachowania obiektów zabytków pozwala na wskazanie zagrożeń oraz sposobów reagowania w celu ochrony i powstrzymania degradacji zewidencjonowanych zabytków oraz ich otoczenia.

2.4.4 ANALIZA SWOT

Tabela 17 Analiza SWOT

Dziedzictwo kulturowe	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba zabytków, można je wykorzystać do celów turystycznych i gospodarczych, zabytki traktowane są jak produkt turystyczny, • ilość osób zaangażowanych w ochronę zabytków • świadomość społeczeństwa o wartości dziedzictwa narodowego, • funkcjonowanie miejsc pełniących rolę społecznych muzeów, organizacja lekcji historii w tych miejscach, • funkcjonowanie izb pamięci, • cykliczne imprezy kulturalne, • organizacja święta plonów w gminach i Powiecie przy zachowaniu tradycji i obrzędów, • istnienie edukacyjnych ścieżek przyrodniczych, • istnienie edukacyjnych ścieżek historycznych, • aktywne koła gospodyń wiejskich, • twórcy ludowi, • pasjonaci historii. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedofinansowanie zabytków, brak środków finansowych w budżetach gmin i Powiatu, • brak aktualizacji rejestru/spisu zabytków w niektórych gminach, • mała ilość map/przewodników po zabytkach, • brak oznakowania wielu zabytków, • brak listy potrzeb w dziedzinie ochrony zabytków • brak wsparcia finansowego ze strony Państwa w kontekście zarządzania nieruchomościami Skarbu Państwa, • nieuporządkowana sytuacja prawna miejsc po cmentarzach, pomnikach, • postępujący proces niszczenia zabytków, • brak środków finansowych na wkład własny do programów europejskich, • mała ilość punktów sprzedaży pamiątek promocyjnych region, • brak Powiatowego Programu Ochrony Zabytków.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększony ruch turystyczny w Powiecie, • inicjatywy lokalnych organizacji pozarządowych, • świadomość regionalna, poczucie przywiązania do regionu, • wielokulturowy charakter dziedzictwa, • wzrost zainteresowania władz samorządowych oraz właścicieli obiektów zabytkowych ich ochroną i rewaloryzacją, • rozwój turystyki i agroturystyki z wykorzystaniem obiektów zabytkowych, • możliwość pozyskiwania środków do prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych pochodzących z budżetu państwa, samorządów, Unii Europejskiej, • szersze uwzględnianie potrzeb ochrony zabytków w dokumentach programowych Powiatu i gmin wchodzących w skład Powiatu Przasnyskiego, • promowanie krajobrazu kulturowego Powiatu i historii zabytków, • rozwój inicjatyw lokalnych i aktywności organizacji pozarządowych w zakresie opieki nad zabytkami, • edukacja w dziedzinie zarządzania dziedzictwem 	<ul style="list-style-type: none"> • klęski i zdarzenia losowe np. powodzie, wichury • różnorodność własności zabytków, (m.in. związki wyznaniowe, osoby fizyczne, skarb państwa, itp.), • niewystarczający nadzór nad zabytkami ze strony instytucji do tego powołanych, • brak spójności przepisów prawa, • niski mecenat kultury, • niewystarczająca edukacja młodzieży o dziedzictwie kulturowym, • pogarszający się stan techniczny części zabytków i postępująca dewastacja dziedzictwa kulturowego, • podejmowanie działań konserwacyjnych, rewitalizacyjnych niegodnie ze sztuką, zagrażających wartościom zabytkowym obiektów, • zwiększający się wpływ zunifikowanej kultury masowej, • niedostatek mechanizmów promujących działania na rzecz ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zabytków.

2.4.5 GŁÓWNE WYZWANIA

Na terenie Powiatu Przasnyskiego można wyróżnić kilka obszarów, które wymagają podjęcia działań:

- Poprawa stanu technicznego zabytkowych obiektów;
- Zahamowanie degradacji krajobrazu i zaśmiecania przestrzeni przez zabudowę;
- Upowszechnianie świadomości wartości jakości krajobrazu kulturowego;
- Budzenie zainteresowań dotyczących dziedzictwa kulturowego oraz pozytywnego ruchu społecznego na rzecz jego ochrony;
- Zainteresowanie władz samorządowych szczebla gminnego problematyką ochrony szeroko pojętego (m. in. jako tradycyjna przestrzeń) dziedzictwa kulturowego, uspołnieniu programów działania i mechanizmów współpracy pomiędzy poszczególnymi rodzajami i szczeblami administracji.

Za najważniejsze zadania Powiatu Przasnyskiego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w niniejszej Strategii należy uznać:

- Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy obiektach zabytkowych nieruchomych będących własnością Powiatu;
- Udzielanie na wnioski zainteresowanych podmiotów dotacji celowych na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych;
- Rzetelna realizacja ustawowych obowiązków administracyjnych w zakresie opieki nad zabytkami;
- Wspieranie zainteresowanych gmin w inicjatywach tworzenia parków kulturowych;
- Wspieranie inicjatyw w sprawie ustanawiania Pomników Historii;
- Upowszechnianie wiedzy o zabytkach i zasobach kulturowych Powiatu;
- Współpraca w zakresie utrzymania istniejących i wytyczania nowych szlaków kulturowych;
- Budowa systemu ścieżek rowerowych łączących miejscowości turystyczno-historyczne;
- Opracowanie Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami.

2.5 INFRASTRUKTURA DROGOWA

Najbardziej istotnym układem transportowym na terenie Powiatu Przasnyskiego jest sieć dróg kołowych. Transport samochodowy stanowi obecnie najpopularniejszą formę przemieszczania się. Dostępność drogowa Powiatu jest bardzo istotną podstawą konkurencyjności, która w dużym stopniu definiuje jego pozycję w sieci osadniczej kraju i świata. Jakość i kształt sieci drogowej wpływają także na koszty funkcjonowania gospodarki, stan środowiska przyrodniczego i poziom życia mieszkańców.

2.5.1 SIĘĆ DROGOWA I STAN DRÓG

Istotne znaczenie w kształtowaniu dostępności i mobilności na obszarze Powiatu ma sieć dróg powiatowych. Zadanie utrzymania i modernizowania powiatowej sieci dróg spoczywa na jednostce organizacyjnej Powiatu Przasnyskiego, jaką jest Powiatowy Zarząd Dróg w Przasnyszu. Na wydatki drogowe tej jednostki składają się m.in. remonty i inwestycje, zimowe i bieżące utrzymanie dróg, a także koszty administracyjne związane z koniecznością wydawania decyzji w sprawie zajęcia pasa drogowego, umieszczenia urządzeń obcych w pasie drogowym, uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy, organizacji przetargów, sporządzania umów z wykonawcami, sporządzania wniosków o dofinansowanie środkami budżetu państwa i środkami Unii Europejskiej, pełnieniem funkcji inspektora nadzoru budowlanego itp.

Tabela 18 Przebieg dróg powiatowych przez Powiat Przasnyski

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi
1.	1238W	Szulmierz - Wola Wierzbowska - Zielona - Wężewo - Krasiniec (do drogi nr 57)
2.	1207W	Wróblewo - Helenów
3.	3203W	Czernice Borowe - Miłoszewiec
4.	3202W	Olszewiec - Czernice Borowe
5.	3201W	Pawłowo - Wegra
6.	3235W	Kosiły - Czernice Borowe
7.	2361W	Brzozowo Maje - Dzierzgowo - Rzęgnowo- Grójec - Klewki
8.	3234W	Stara Wieś - Chorzele - Krasnosielc
9.	2514W	Myszyniec - Zdunek - Bartniki
10.	3216W	(Janowo) - gr. woj. - Mchowo
11.	3227W	Przasnysz - Baranowo
12.	3238W	Przasnysz - Leszno - Gostkowo - Karniewo - Przemiarowo
13.	3236W	Jednoróżec - Kuchny - Płoniawy - Bramura
14.	3204W	Czernice Borowe - Chrostowo Wielkie - Chrostowo Zalesie
15.	2133W	Szczuki - Płoniawy Bramura
16.	3208W	(Wielbark)-gr. woj.-Zaręby
17.	3209W	Krukowo - Brodowe Łąki
18.	3210W	Krukowo - Ostrówek
19.	3211W	Chorzele - Budki - Poścień - Zaręby
20.	3212W	Małowidz - Olszewka - Parciaki
21.	3213W	Przasnysz - Kobyłaki - Brzeski Kołaki
22.	3214W	(Baranowo)-gr.woj.-Opaleniec

23.	3215W	Duczumin - Nowa Wieś - Jarzynny - Kierz
24.	3217W	Rycice-Bagienice
25.	3218W	od drogi (Janowo - gr. woj.- Mchowo) - Krzynowłoga Wielka
26.	3219W	Krzynowłoga Mała - Chmieleń Wielki
27.	2362W	Dzierzgowo - Międzyłes - Cichowodroga nr 616
28.	3220W	Krzynowłoga Mała - Goski Wąsosze
29.	3221W	Plewnik -Ulatowo Adamy
30.	3222W	Kaki Mroczy - Skierkowizna
31.	3223W	Skierkowizna - Jednoróżec
32.	3224W	Szla - Osowiec Kmiec - do drogi (Przasnysz –Brzeski Kołaki
33.	3225W	Mchowo - Kijewice - Obręb
34.	28326	Baranowo - Rycica - Ramiona - Dynak - Parciaki
35.	2580W	Orzeł – stacja kolejowa Parciaki
36.	3226W	Budziska - Budy Prywatne do drogi (Przasnysz Baranowo)
37.	3237W	Lipa - Karwacz
38.	3228W	Przasnysz - Polny Młyn - Góry Karwackie
39.	3229W	Sierakowo - do drogi 544
40.	3230W	Sierakowo - Cierpigórz - Przasnysz
41.	3231W	Bogate - Gostkowo
42.	3232W	Dobrzankowo - Fijałkowo - Wyręb Karwacki
43.	3233W	Dobrzankowo - Helenowo - Bogate
44.	1202W	Obrębiec - Szczepanki - Szulmierz
45.	3207W	Szczepanki - Wola Wierzbowska
46.	1210W	Kończakowo - Barańce
47.	3205W	Rostkowo - Turowo - Pęczki
48.	1209W	Kończakowo - Zielona
49.	1237W	Ciechanów - Opinogóra - Długołęka - Zielona
50.	3206W	Krasne - Romanowo - Maków Maz.
51.	1208W	Gołymin Ośrodek - Łukowo - Mosaki - Krasne
52.	3240W	Obwodnica Przasnyskiej Strefy Gospodarczej
53.	3239W	Gr. powiatu - Dynak - Parciaki
54.	3241W	Droga w m. Sierakowo
55.	3244W	Droga w m. Sierakowo
56.	3245W	Droga w m. Sierakowo
57.	3246W	Droga w m. Sierakowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie z wykazu dróg (do odśnieżania) z Powiatowego Zarządu Dróg w Przasnysz

Sieć dróg powiatowych w Powiecie Przasnyskim obejmuje 434,9 km dróg, w tym 432,2 km o nawierzchni twardej ulepszonej.¹¹

Stan techniczny nawierzchni dróg powiatowych w ciągu ostatnich lat ulega systematycznej poprawie. Jednakże nadal część dróg wymaga w najbliższej przyszłości remontów, przebudowy oraz rozbudowy. W zdecydowanej większości zły stan dróg powiatowych spowodowany jest licznymi deformacjami, spękaniami i słabą jakością nawierzchni, które w znacznej części są poddane już bardzo długim okresom eksploatacji. Ponadto podbudowy dróg powiatowych nie posiadają odpowiedniej wytrzymałości do przenoszenia coraz większych ciężarów i coraz większego natężenia ruchu pojazdów, szczególnie wzrostu natężenia ruchu pojazdów ciężarowych. Aby nie dopuścić do całkowitego zniszczenia dróg

¹¹ Źródło: Dane GUS (stan na 31.12.2019 r.)

należy podjąć intensywne działania zmierzające do przebudowy i modernizacji dróg według opracowanej oceny stanu technicznego.

Największe znaczenie komunikacyjne na terenie Powiatu mają drogi:

- Droga krajowa nr 57;
- Droga wojewódzka nr 544;
- Droga wojewódzka nr 614;
- Droga wojewódzka nr 616;
- Droga wojewódzka nr 617.

Sieć drogową uzupełniona jest przez drogi powiatowe, które wiążą drogi krajowe i wojewódzkie z drogami gminnymi.

2.5.2 NATĘŻENIE RUCHU

Generalny Pomiar Ruchu 2015 (GPR 2015) przeprowadzony przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad jest podstawowym źródłem informacji na temat ruchu drogowego w Polsce. Na terenie Powiatu Przasnyskiego pomiary zostały przeprowadzone na łącznie 10 odcinkach. W 2020 roku GDDKiA miała przeprowadzić powtórne pomiary natężenia ruchu, jednak z powodu sytuacji epidemicznej zostały one przeniesione na 2021. Wyniki pomiarów będą znane w 2021 lub 2022 roku.

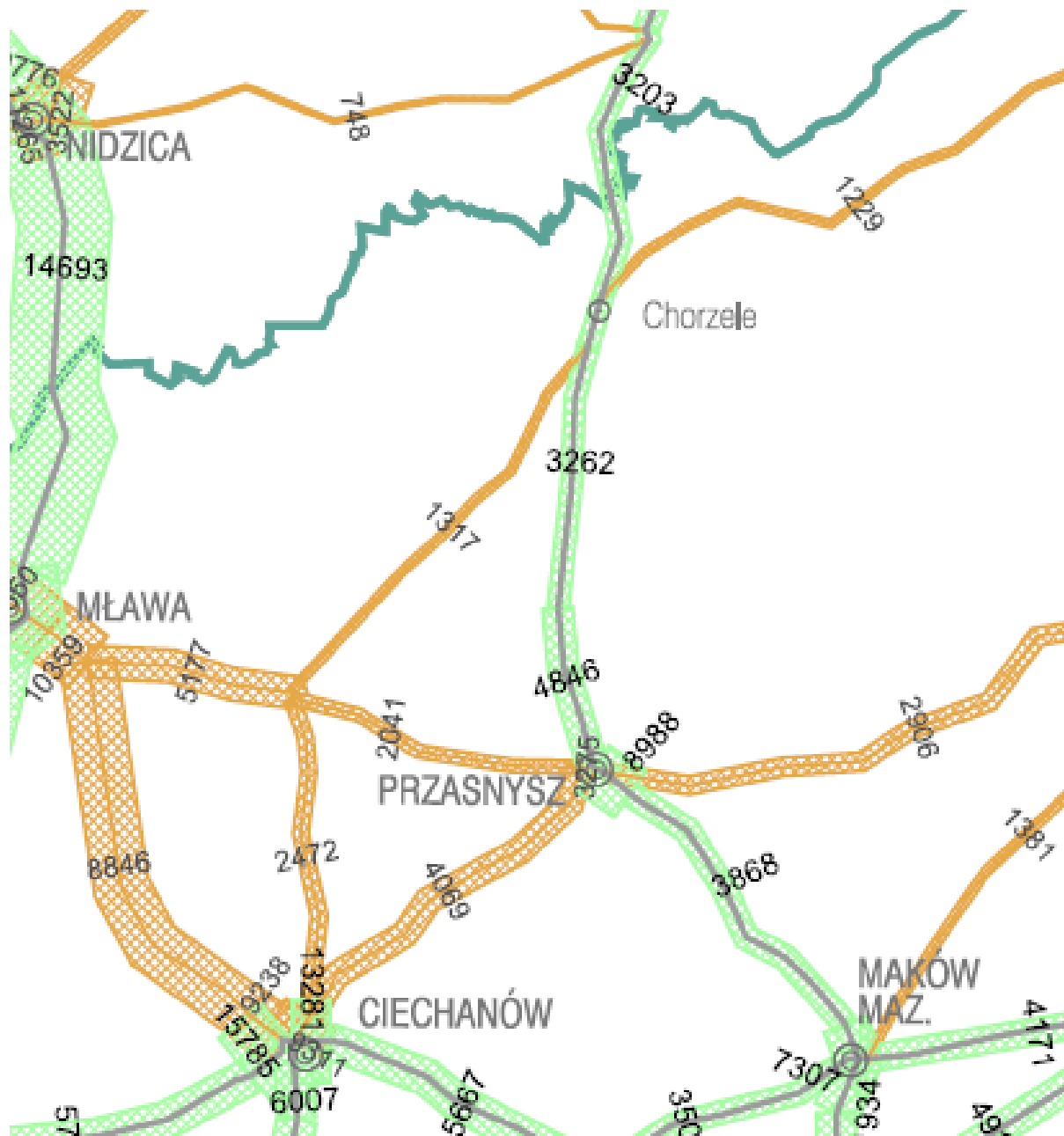
Tabela 19 Średniodobowe natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w Powiecie

Nr drogi	Odcinek	Motocykle	Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Autobusy	Ciągniki	łącznie
57	CHORZELE-MCHOWO	20	2 504	287	411	24	16	3 262
57	MCHOWO-PRZASNYSZ	33	3 773	415	572	42	11	4 846
57	PRZASNYSZ/PRZEJŚCIE/	56	7 049	700	1 064	105	14	8 988
57	PRZASNYSZ-MAKÓW MAZ	41	2 798	303	638	73	15	3 868
544	GRUDUSK-PRZASNYSZ	12	1 458	194	351	16	10	2 041
544	PRZASNYSZ/PRZEJŚCIE/	29	2 960	164	99	13	10	3 275
544	PRZASNYSZ-NOWA WIEŚ	17	2 339	224	303	17	6	2 906
614	CHORZELE-KRUKOWO-MYSZYNIC	21	939	130	123	4	12	1 229
616	REMBIELIN-GRUDUSK	24	961	119	163	13	37	1 317
617	PRZASNYSZ-CIECHANÓW	24	3 321	289	387	28	20	4 069

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2015

Zgodnie z wynikami pomiarów natężenia ruchu, głównym jego źródłem są pojazdy osobowe, co wynika głównie z potrzeb ludności dojeżdżającej do pracy, szkół lub w celach rekreacyjnych. Udziały pojazdów ciężarowych i dostawczych to około 20%. Głównym źródłem ruchu

pojazdów w regionie jest Przasnysz. Wynika to z faktu, że jest to jedno z głównych miejsc pracy w regionie, są tu zlokalizowane m.in. sklepy i szkoły.

Rys. 4 Graficzne zobrazowanie potoków pojazdów w Powiecie Przasnyskim
źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2015

2.5.3 ANALIZA SWOT

Tabela 20 Analiza SWOT

Infrastruktura drogowa	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobra dostępność Powiatu w sieci dróg wojewódzkich i krajowych; • rozbudowana sieć dróg powiatowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • niski stan techniczny wielu odcinków dróg powiatowych; • duże natężenie ruchu na niektórych odcinkach dróg powiatowych (szczególnie na obszarze miast)

	<ul style="list-style-type: none"> a także dróg krajowych; • brak obwodnic miejscowości, przez które prowadzi obecnie ruch o dużym natężeniu; • wzrost negatywnych skutków mobilności (w tym uciążliwości wynikających ze wzrostu hałasu komunikacyjnego);
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wykorzystania funduszy unijnych na poprawę stanu technicznego sieci drogowej; • wzrost finansowania zadań związanych z rozbudową i modernizacją sieci drogowej; • rozwój transportu publicznego (odciążenie układu drogowego). • możliwość wykorzystania środków rządowych i innych funduszy zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko rozlewania się zabudowy; • utrzymanie dotychczasowych preferencji komunikacyjnych przejawiających się wzrostem liczby samochodów; • spadek jakości życia mieszkańców oraz obniżenie poziomu bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych; • duża kapitałochłonność inwestycji drogowych; • brak wystarczających środków finansowych na realizację inwestycji drogowych; • niska aktywność pozostałych jednostek samorządowych przy realizacji wspólnych projektów.

Źródło: opracowanie własne

2.5.4 GŁÓWNE WYZWANIA

Podstawowym problemem układu drogowego w Powiecie jest pogarszający stan techniczny ciągów dróg. Słabymi stronami układu drogowego w Powiecie są także: niedostosowanie istniejącej sieci do potrzeb mieszkańców, funkcjonowanie wielu odcinków szutrowych oraz brak obwodnic miejscowości, przez które prowadzi obecnie ruch o dużym natężeniu. Podstawowym wyzwaniem dla rozwoju układu drogowego jest potrzeba zapewnienia wysokiej klasy technicznej i funkcjonalnej głównego szkieletu drogowego, którego celem będzie usprawnienie ruchu lokalnego. Wskazuje się, że główne inwestycje w drogi powiatowe powinny mieć na celu dostosowanie ich sieci do przebiegów dróg wojewódzkich i krajowych. Należy zaznaczyć, że istotnym wyzwaniem jest potrzeba podniesienia i poprawy spójności parametrów technicznych dróg powiatowych, co pozwoli znacząco poprawić bezpieczeństwo ruchu. Realizacja powyższych zadań wiąże się z koniecznością poniesienia dużych wydatków finansowych. Zdobycie finansowania w celu realizacji projektów oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego będą podstawowym wyzwaniem dla rozwoju sieci dróg powiatowych.

2.6 ORGANIZACJA TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Sposób, w jaki zorganizowany jest transport zbiorowy znacznie wpływa na funkcjonowanie obszaru Powiatu jako całości. Poprawnie działająca sieć transportu zbiorowego jest dużą zachętą dla mieszkańców do codziennego przemieszczania się na większe odległości oraz ma pozytywny wpływ na dostępność miejsc pracy oraz placówek oświatowych i usługowych. Jest to szczególnie istotne dla osób, które nie mają możliwości korzystania z samochodu. Sprawna komunikacja wpływa bezpośrednio na funkcjonowanie całego zespołu miejskiego (a także powiatowego), m.in. poprzez zmniejszenie zjawiska zatorów drogowych czy redukcję emisji CO₂.

2.6.1 KOMUNIKACJA PUBLICZNA

Transport autobusowy pomiędzy miejscowościami Powiatu zapewniany jest przez prywatnych przewoźników. W 2020 roku Powiat Przasnyski utworzył 7 linii komunikacyjnych obsługujących przewozy pasażerskie o charakterze użyteczności publicznej. Linie obsługuje dwóch przewoźników.

Samorząd powiatowy czyni aktywne starania w celu uruchomienia na terenie Powiatu transportu kolejowego polegającego na reaktywacji oraz modernizacji linii kolejowej nr 35 na odcinku Ostrołęka – Chorzele. Dzięki umowie podpisanej 26 lipca 2019 roku, na linii 35 prowadzone są aktualnie prace rewitalizacyjne. W ramach inwestycji przebudowane zostaną stacje: Ostrołęka, Grabowo, Jastrząbka, Chorzele oraz przystanki Nowa Wieś Kościelna, Zabiele Wielkie, Parciaki, Olszewka. Perony mają zostać wyposażone w nowe ławki, wiaty i funkcjonalne oświetlenie. Dzięki inwestycji na nieczynną od 19 lat linię wrócą pociągi. Zwiększy to potencjał gospodarczy i atrakcyjność regionu. Inwestycja ma strategiczne znaczenie zwłaszcza dla północno-wschodniej części Mazowsza. Po zakończeniu prac będzie możliwe wznowienie ruchu pociągów. Zapewni to lepszy dojazd mieszkańców gmin położonych wzdłuż linii kolejowej do Warszawy i do powstających w Chorzelach fabryk. Transport towarowy zyska lepsze warunki. Linia kolejowa od Szczytna łączy się przez Olsztyn z Gdańskiem, a dalej z portem morskim w Gdyni.

Budowa nowej linii Ciechanów – Przasnysz – Chorzele znalazła się w Kontrakcie Terytorialnym na pozycji rezerwowej, wspólnie z modernizacją linii 35 na odcinku Ostrołęka – Chorzele. Te dwie inwestycje powinny być rozpatrywane łącznie, ponieważ odpowiadają na szereg

wyzwań, przed którymi stoi północna część województwa mazowieckiego. Jednym z nich jest niska dostępność transportu szynowego. Nowa linia poprawić ma obsługę transportową specjalnych stref ekonomicznych w Ostrołęce i Przasnyszu, a także innych ośrodków gospodarczych w rejonie Przasnysza i okolicznych gminach. Przyczyni się też do polepszenia dojazdu z lokalnych ośrodków do pobliskich miast wojewódzkich (w równej odległości od Przasnysza i Ostrołęki znajdują się zarówno Warszawa, jak i Olsztyn). Inwestycja sprzyjałaby zapewnieniu zrównoważonego transportu, ograniczaniu emisji zanieczyszczeń i przenoszeniu ciężaru przewozów z dróg na tory. Realizacja tej linii jest oczywiście uzależniona od dostępności środków. Samorząd liczy tutaj na wsparcie strony rządowej. Być może przy udziale środków unijnych z nowej perspektywy budżetowej będzie możliwa realizacja tego przedsięwzięcia.

Ponadto Powiat czyni też starania o utworzenie linii kolejowej Zegrze – Przasnysz i połączyć Przasnysz z planowanym CPK. W założeniach ma to być między innymi dźwignia rozwojowa regionu, warunek prężnego rozwoju miast pozbawionych dostępu do infrastruktury kolejowej i podniesienie poziomu zamożności społeczeństwa. Powstanie tej linii zakłada także szeroko rozumiany wzrost jakości życia, poprzez m.in. zapewnienie oszczędności kosztów i czasu transportu, otwarcie szybkich dróg dostępu do nowych rynków pracy i edukacji czy też otwarcie nowych terenów na inwestycje.

Infrastrukturę lotniczą reprezentuje lotnisko trawiaste w Sierakowie o powierzchni 309 ha, pozostające w strukturze własnościowej Powiatu. Ponadto przasnyski SPZZOZ posiada lądowisko dla helikopterów. Najbliższe utwardzone lotniska to Port Lotniczy Szczytno - Szymany (55 km od Przasnysza) oraz Międzynarodowy Port Lotniczy im. F. Chopina Warszawa – Okęcie (110 km od Przasnysza).

2.6.2 ANALIZA SWOT

Tabela 21 Analiza SWOT

Transport publiczny	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • znaczny zasięg obsługiwanego obszaru; • relatywnie dobra dostępność ekonomiczna głównych celów podróży w Powiecie Przasnyskim, • zaawansowane starania o uruchomienie nowych szlaków kolejowych w Powiecie. 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie niewielu operatorów transportu publicznego, • niski stopień dostępności i konkurencyjności czasowej transportu autobusowego, szczególnie na obszarach oddalonych od sieci dróg krajowych i wojewódzkich; • brak systemu zabezpieczenia połączeń przesiadkowych; • brak połączeń alternatywnych, w przypadku

	<p>pojawienia się jakichkolwiek zakłóceń w funkcjonowaniu komunikacji autobusowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak własnego taboru transportu publicznego; • mała ilość nowoczesnej infrastruktury drogowej, dedykowanej bezpośrednio obsłudze transportu zbiorowego; • mały udział osób podróżujących komunikacją zbiorową; • niewystarczająco rozwinięta sieć komunikacji zbiorowej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa i modernizacja infrastruktury; • możliwość wykorzystania funduszy unijnych na poprawę funkcjonowania transportu publicznego; • wzrost finansowania zadań związanych z rozwojem sieci transportu publicznego; • zwiększenie atrakcyjności publicznego transportu zbiorowego, • wznowienie połączeń kolejowych; • możliwość wykorzystania środków rządowych i innych funduszy zewnętrznych; • uruchomienie nowych szlaków kolejowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie dotychczasowych preferencji komunikacyjnych przejawiających się wzrostem liczby samochodów; • spadek jakości życia mieszkańców oraz obniżenie poziomu bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych; • duża kapitałochłonność inwestycji infrastrukturalnych; • brak środków finansowych na realizację inwestycji; • brak współpracy jednostek samorządu terytorialnego na rzecz rozbudowy sieci transportu publicznego.

Źródło: opracowanie własne

2.6.3 GŁÓWNE WYZWANIA

Niewątpliwie konieczność poprawy funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego w Powiecie jest jednym z ważniejszych wyzwań samorządu powiatowego. Przede wszystkim mowa tu o poprawie dostępności transportu publicznego poprzez np. zwiększenie liczby przystanków i połączeń oraz poprawę jakości infrastruktury technicznej.

2.7 GOSPODARKA I RYNEK PRACY

2.7.1 PODMIOTY GOSPODARCZE

Liczba działających na terenie Powiatu Przasnyskiego podmiotów gospodarczych na przestrzeni ostatnich 6 lat wzrosła o 7,3% z 3.611 w 2015 r. do 3.875 podmiotów w 2020 r.

Tabela 22 Podmioty gospodarcze w Powiecie w latach 2015-2020

Rok	Liczba podmiotów gospodarczych		
	Ogółem	W sektorze publicznym	W sektorze prywatnym
2020	3 875	139	3 715
2019	3 778	143	3 615
2018	3 684	142	3 522
2017	3 601	142	3 440
2016	3 620	162	3 437
2015	3 611	160	3 443

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Aktualnie (według danych na 31.12.2020 r.) liczba działających podmiotów gospodarczych w Powiecie stanowi 0,44% wszystkich zarejestrowanych w województwie mazowieckim.

Tabela 23 Liczba podmiotów gospodarczych w gminach Powiatu Przasnyskiego

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat Przasnyski	3 611	3 620	3 601	3 684	3 778	3 875
Przasnysz Miasto	1 567	1 570	1 578	1 630	1 636	1 663
Chorzele	524	523	524	532	558	567
Czernice Borowe	245	242	234	236	246	255
Jednorożec	352	342	336	357	384	400
Krasne	229	243	239	242	253	264
Krzynowłoga Mała	247	239	230	226	224	233
Przasnysz	447	461	460	461	477	493

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Powiecie Przasnyskim jest zróżnicowana. Ośrodkiem szczególnej koncentracji działalności gospodarczej jest miasto Przasnysz. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców jest tam najwyższy i wynosi odpowiednio 975.

Tabela 24 Podmioty gospodarcze w Powiecie Przasnyskim według wielkości w latach 2015-2020

Podmioty wg liczby zatrudnionych	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	3 611	3 620	3 601	3 684	3 778	3 875
0-9	3 441	3 450	3 431	3 517	3 625	3 719
10-49	150	150	148	147	132	132
50-249	17	17	20	18	18	21
250-999	3	3	2	2	3	3
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W strukturze wielkościowej podmiotów działających w Powiecie Przasnyskim dominują mikro i małe przedsiębiorstwa. 96% wszystkich podmiotów gospodarczych w Powiecie zatrudnia do 9 osób. Ta grupa wielkościowa przedsiębiorstw w latach 2015-2020 charakteryzowała się największym przyrostem nowych podmiotów, wynoszącym 278 firm. Filarem przedsiębiorczości w Powiecie Przasnyskim jest dobrze rozwijający się sektor prywatny. Prawie 82% firm sektora prywatnego w Powiecie prowadzonych jest przez osoby fizyczne.

Główne branże reprezentowane przez MSP:

- transport i logistyka,
- budownictwo,
- handel,
- usługi,
- przetwórstwo rolno-spożywcze,
- mechanika i energetyka.

Samorząd Powiatu jest właścicielem terenów inwestycyjnych, na terenie których planowane jest powstanie wielu nowoczesnych inwestycji i realizacja wielu inicjatyw gospodarczych. Dzięki współfinansowaniu środków z funduszy UE w ostatnim czasie uległa znacznej poprawie infrastruktura okołoprzemysłowa (budowa dróg, chodników, miejsc postojowych i zatok autobusowych). Dużą zachętę dla potencjalnych inwestorów stanowią duże zasoby taniej i dobrze wykwalifikowanej siły roboczej – kształcenie praktyczne mieszkańców Powiatu odbywa się na kierunkach najbardziej przydatnych rozwojowej gospodarce państwa i Powiatu.

Na terenie Powiatu funkcjonuje Przasnyska Strefa Gospodarczej w Sierakowie k. Przasnysza (podstrefa Przasnysz i podstrefa Chorzele).

Teren powiatu jest słabo zurbanizowany, przeważają tereny wiejskie o niskim uprzemysłowieniu. Na terenie Powiatu Przasnyskiego swoje siedziby ma kilka firm rozpoznawalnych nie tylko w kraju, lecz także za granicą. Firmy te to znaczący pracodawcy generujący nowe miejsca pracy dla mieszkańców Powiatu Przasnyskiego. Mieszkańcy Powiatu sami bardzo chętnie rozpoczynają działalność gospodarczą i z dużym powodzeniem rozwijają swój potencjał. Ponadto samorządowe działania sprzyjające rozwojowi i powstawaniu nowych przedsiębiorstw oraz aktywne wspieranie nowopowstających inicjatyw gospodarczych sprawiają, że w Powiecie utrzymuje się wysoka koniunktura gospodarcza. Powstaje wiele nowych firm, aktywnie rozwija się sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Powiat Przasnyski

od lat znajduje się w czołówce najbardziej proinwestycyjnych powiatów w Polsce. Wszelkie działania strategiczne mają na celu dynamizację rozwoju Powiatu oraz tworzenie konkurencyjności i efektywności sfery gospodarczej i inwestycyjnej, turystycznej oraz społecznej. Przyczyniają się one oraz kreują zrównoważony rozwój, w tym obszarów wiejskich, kształtują kapitał społeczny i poprawiają jakość życia mieszkańców, a także wpływają na poprawę spójności przestrzennej, społecznej i gospodarczej.

Niewykorzystanym dotąd potencjałem Powiatu są odnawialne źródła energii. Powiat Przasnyski posiada jedno z najwyższych na Mazowszu zasobów biomasy drzewnej, a rzeka Orzyc posiada wysoki potencjał hydroenergetyczny.

W latach 2015-2020 zaobserwowany został spadek liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego z 11 w 2015 r. do 5 w 2020 r. Pozytywne trendy dotyczą także wzrostu liczby rodzimych, nowo zarejestrowanych firm w Powiecie. Jak wskazują dane zawarte w Tabeli 25 w 2020 roku znacząco spadła liczba firm wykreślonych z rejestru REGON.

Niestety sytuacja związana z pandemią COVID-19 nie sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości. Na chwilę obecną trudno jest jeszcze wskazać jakie będą długotrwałe skutki dla przasnyskich przedsiębiorców. Wiele wskazuje jednak na to, że ich sytuacja znacznie się pogorszy – można spodziewać się wielu upadłości i zamykania firm (szczególnie dotyczy to branży hotelarskiej i gastronomicznej).

Tabela 25 Firmy nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

Podmioty wg liczby zatrudnionych	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nowo zarejestrowane	298	319	298	360	316	275
Wykreślone	276	289	284	252	184	160

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W Powiecie Przasnyskim 8,7% podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 22,2% podmiotów, a 69,1% podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Powiecie Przasnyskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25,3%) oraz budownictwo (18,2%).

2.7.2 ROLNICTWO

Rolnicza przestrzeń produkcyjna Powiatu Przasnyskiego charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem intensywności produkcji, co wynika przede wszystkim z zasobności posiadanych gleb. Wschodnia część powiatu: gminy Chorzele, Jednorozec, część gminy Krzynowłoga Mała i część gminy Przasnysz posiada gleby lekkie klas średnich i słabych o pochodzeniu zarówno mineralnym, jak też organicznym. Z kolei jego zachodnia część: gminy Czernice Borowe i Krasne oraz pozostałe części gmin Krzynowłoga Mała i Przasnysz, to obszary o wysokich wskaźnikach bonitacji gleb gliniastych, ciężkich i średnio-ciężkich o wysokim współczynniku bonitacyjnym i znacznej przydatności rolniczej. Parametry te w znaczący sposób determinują preferowane kierunki produkcji zarówno w odniesieniu do produkcji roślinnej, jak też produkcji zwierzęcej.

Całkowita powierzchnia użytków rolnych wynosi 79.490 ha co stanowi 65,2% powierzchni Powiatu. Największy udział w powierzchni użytków rolnych stanowią grunty orne (62,4%), pastwiska (16,3%) i łąki (15,9%). Gospodarstwa zlokalizowane w gminach wschodniej części powiatu posiadają znacznie wyższy odsetek użytków zielonych o zróżnicowanym poziomie plonowania. Wysoki poziom zakwaszenia gleb i wynikający stąd niewłaściwy skład botaniczny runi łąkowo-pastwiskowej, w znaczący sposób powoduje obniżenie potencjalnych możliwości plonowania. Użytki zielone zlokalizowane w dolinie Orzyca plonują na poziomie 250-350 dt zielonej masy z ha. Pozyskiwana zielona masa jest użytkowana w swej naturalnej postaci do żywienia bydła mlecznego i mięsnego, a także zagospodarowana w formie siano-kiszonki i coraz rzadziej w formie siana. W zachodniej części Powiatu użytki zielone stanowią znacznie mniejszy, a czasami wręcz marginalny odsetek w strukturze użytków rolnych i mają charakter przemiennej. Za to poziom plonowania często przekracza 400 dt zielonej masy z ha o wysokich parametrach jakościowych. Podstawę uprawy na gruntach ornym stanowią zboża chlebne, jak też te przeznaczone na paszę oraz jako surowiec do przemysłu. Powierzchnia uprawy zbóż na terenie Powiatu przekracza 33 tys. ha, a ich struktura odmianowa w znacznym stopniu jest uzależniona od rolniczej przydatności ziemi. Średni plon zbóż wynosi ca 31 dt/ha. Podstawowe gatunki zbóż uprawiane na terenie Powiatu to: żyto, pszenica (ozima i jara), pszenżyto, jęczmień, owies i mieszanki zbożowe. Wysoki udział w strukturze zasiewów mają ziemniaki, zarówno z przeznaczeniem na konsumpcję, jak też przemysłowe. Roślinami zyskującymi na znaczeniu są: rzepak ozimy uprawiany w zachodniej części Powiatu oraz kukurydza uprawiana na kiszonkę. W gminach o wysokim współczynniku bonitacji uprawia się także buraki cukrowe.

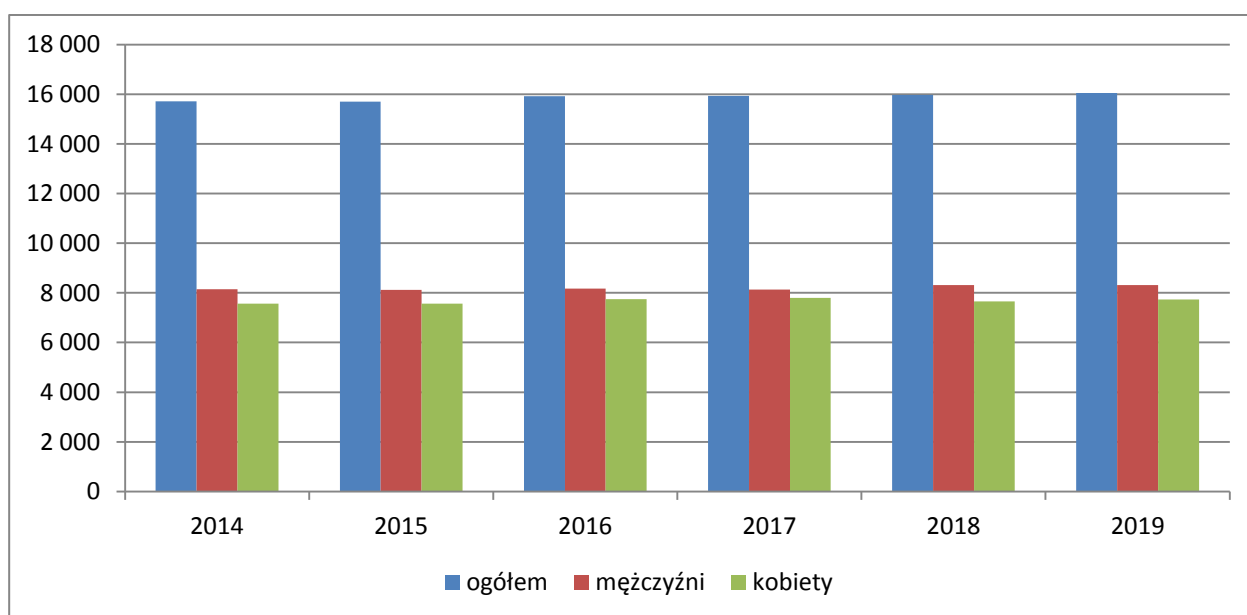
W ostatnich latach zanotowano znaczne zainteresowanie rolników udostępnianiem gospodarstw dla potrzeb agroturystyki. W Powiecie Przasnyskim istnieją warunki do uruchamiania tego typu działalności gospodarczej, wspomagającej tradycyjną produkcję rolniczą.

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. (ostatni Powszechny Spis Rolny prowadzony był w całej Polsce od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. – pełne wyniki będą dostępne między wrześniem 2021 r. a sierpniem 2022 r.) średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie Powiatu wynosi ok. 14,5 ha. Gospodarstwa o areale do 5 ha stanowią około 33% ogólnej ilości gospodarstw.

Należy zauważyć, że walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną (głównie dla zaopatrzenia chłonnego rynku zbytu). Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

2.7.3 RYNEK PRACY

Liczba osób pracujących w Powiecie Przasnyskim wzrosła w 2019 roku do 16.042 osób i w porównaniu z 2014 rokiem była wyższa o 335 osób (jest to wynik świadczący o niewielkiej poprawie na rynku pracy, chociaż należy wziąć także pod uwagę fakt zmniejszającej się populacji Powiatu).

Wykres 3 Liczba osób pracujących w Powiecie Przasnyskim w latach 2014-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wśród gmin Powiatu Przasnyskiego najwyższy wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 mieszkańców odnotowany został w mieście Przasnysz i wyniósł 284 osoby (2020 rok).

Najwięcej osób zatrudnionych jest w rolnictwie. Ponad 51% wszystkich osób aktywnych zawodowo w Powiecie pracuje w tej branży. Największa dynamika zmiany liczby osób pracujących w Powiecie w latach 2014-2019 dotyczyła działu: handlu, naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja, Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja, w którym odnotowano 18% przyrost pracujących.

Tabela 26 Pracujący w Powiecie Przasnyskim wg sektorów gospodarki w latach 2014-2019

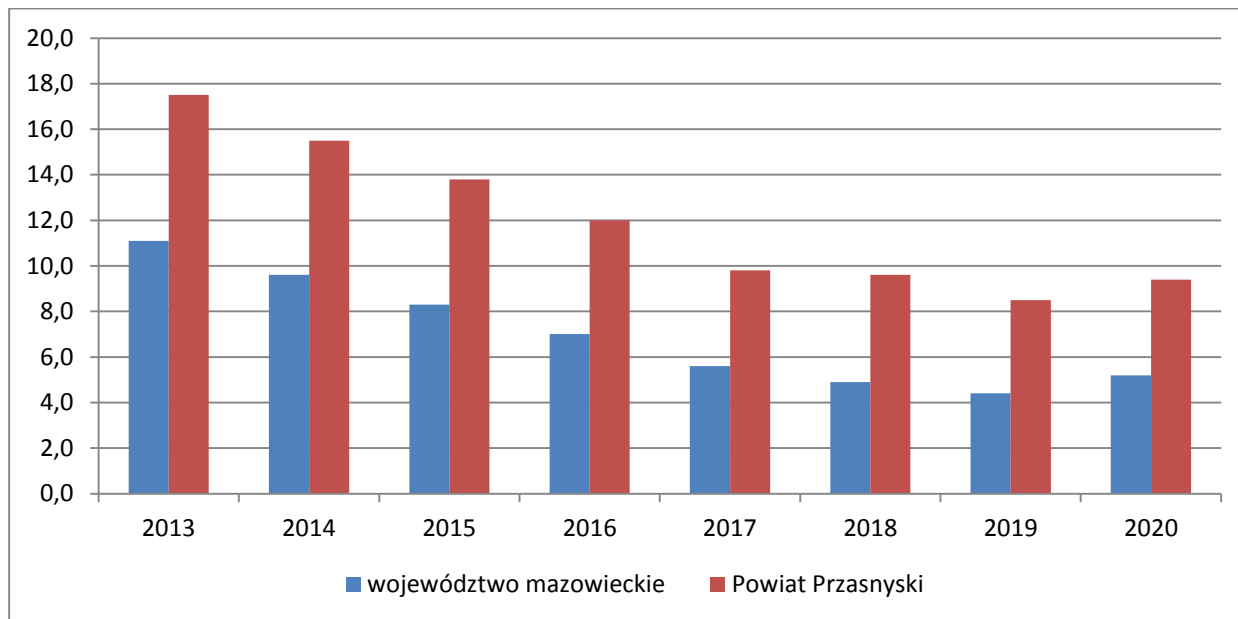
Sektory gospodarki	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8 240	8 236	8 256	8 277	8 248	8 231
Przemysł i budownictwo	2 462	2 470	2 461	2 391	2 429	2 312
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	1 710	1 640	1 743	1 786	1 893	2 018
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	216	205	189	186	177	177
Pozostałe usługi	3 079	3 143	3 266	3 292	3 222	3 304

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.7.4 POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA

W Powiecie Przasnyskim występuje stosunkowo większe bezrobocie w porównaniu z tym rejestrowanym w kraju i województwie mazowieckim. Na koniec 2020 r. stopa bezrobocia wynosiła 9,4%. Do 2019 roku utrzymywała się tendencja spadkowa poziomu bezrobocia. Był to zapewne wynik rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu jak i poprawiającej się sytuacji w kraju. Rok 2019 przyniósł dalszą poprawę sytuacji zarówno na krajowym, wojewódzkim, jak i lokalnym rynku pracy. Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że zapoczątkowany jesienią 2008 roku trend wzrostowy bezrobocia rejestrowanego zakończył się w roku 2013. Od tego czasu widoczny był już trend malejący. Stopa bezrobocia w kraju spadła z 13,4% (2013) do 5,2% (XII 2019), w województwie mazowieckim z 11,1% (2013) do 4,4% (XII 2019), a w Powiecie Przasnyskim z 17,5% (2013) do 8,5% (XII 2019). Powyższa tendencja była potwierdzeniem ogólnej poprawy koniunktury w Polsce, tj. wzrostu liczby pracujących, wzrostu PKB, a także efektem wprowadzonych zmian w zakresie aktywnej polityki rynku pracy. Ożywienie gospodarcze sprzyjało wzrostowi konsumpcji, a dobra pogoda jesienią – pracom budowlanym oraz drogowym. Przyczyną spadku bezrobocia były również czynniki

demograficzne. Na rynek pracy weszły roczniki niżu demograficznego. Znalazło to odzwierciedlenie między innymi w rejestrowanym bezrobociu osób do 30 roku życia. Niestety dane za 2020 rok wskazują na odwrócenie pozytywnej tendencji. Stopa bezrobocia wzrosła zarówno w Powiecie Przasnyskim (9,4%), województwie mazowieckim (5,2%) i kraju (6,2%). Jest to z pewnością spowodowane trwającą pandemią COVID-19 i wprowadzanymi obostrzeniami (kolejne lockdowny, zamykanie poszczególnych branż, niewystarczająca pomoc państwa).

Wykres 4 Stopa bezrobocia w Powiecie Przasnyskim na tle województwa mazowieckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika ze sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu (2020), aktualną sytuację na rynku pracy w Powiecie należy uznać za pozytywną, a przede wszystkim w miarę stabilną. Na koniec 2020 roku w Powiecie Przasnyskim pozostawało zarejestrowanych 1.994 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą były kobiety (1.073) – 54% ogółu zarejestrowanych osób. W porównaniu do danych z końca 2013 r., liczba osób bezrobotnych uległa wyraźnemu zmniejszeniu. Spadek liczby bezrobotnych w liczbach bezwzględnych wyniósł aż 1.803 co stanowi spadek na poziomie 47%. Poprawiająca się sytuacja na rynku pracy niestety została wstrzymana przez wybuch pandemii COVID-19. Przypuszcza się, że sytuacja przedsiębiorców znacznie się pogorszy (już uwidaczniają się efekty zamykania poszczególnych branż). Jednakże trudno jest na chwilę obecną przewidzieć dokładne skutki spowodowane zamrożeniem gospodarki.

Tabela 27 Ewidencja osób bezrobotnych w Powiecie Przasnyskim

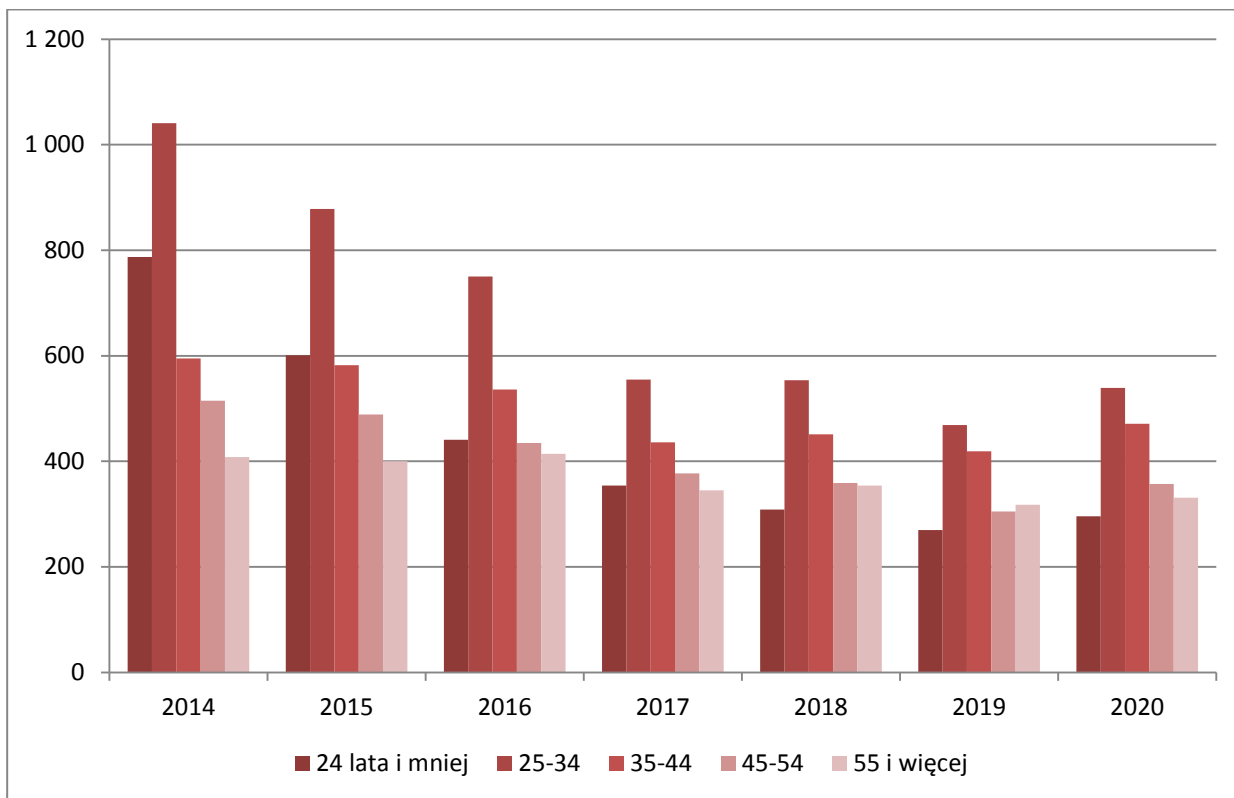
Bezrobotni zarejestrowani w Powiecie Przasnyskim	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezrobotnych ogółem	3 346	2 950	2 576	2 067	2 027	1 781	1 994
W tym kobiety	1 699	1 536	1 420	1 185	1 142	998	1 073
Z prawem do zasiłku	263	266	256	207	190	297	301
Zamieszkali na wsi	2 139	1 873	1 664	1 324	1 269	1 115	1 264
Bez kwalifikacji zawodowych	1 309	1 154	1 013	865	832	744	837
Bez doświadczenia zawodowego	1 365	1 109	885	691	653	543	608
Do 30 roku życia	b.d.	1 069	838	624	578	518	579
Do 25 roku życia	787	601	441	354	309	270	296
Długotrwale bezrobotni	2 182	1 901	1 637	1 277	1 239	1 025	1 149
Powyżej 50 roku życia	662	631	632	532	542	476	516
Niepełnosprawni	146	116	115	120	111	98	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Przasnysz

Mimo poprawiającej się, na przestrzeni lat, sytuacji na rynku pracy w Powiecie Przasnyskim, szczegółowe dane dotyczące bezrobocia wykazują, iż od kilku lat najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W grudniu 2020 roku stanowili oni ponad 57% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiecie.

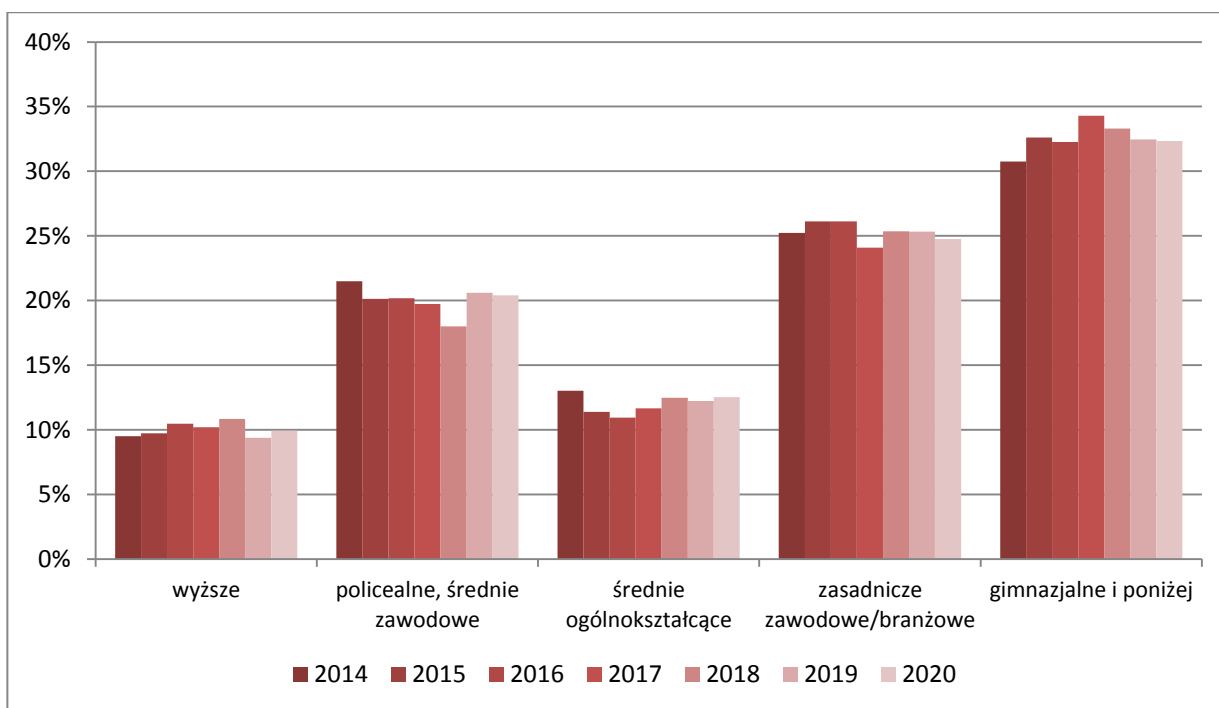
Problem bezrobocia najbardziej dotyka mieszkańców gminy Jednorożec. W grudniu 2020 roku wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym) dla poszczególnych gmin wynosił:

- Miasto Przasnysz – 6,6%,
- gmina Chorzele – 5,6%,
- gmina Czernice Borowe – 5,9%,
- gmina Jednorożec – 7,7%,
- gmina Krasne – 5,4%,
- gmina Krzynowłoga Mała – 5,5%,
- gmina Przasnysz – 7,0%.

Wykres 5 Udział osób bezrobotnych według grup wieku w latach 2014-2020 w Powiecie Przasnyskim
 Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Od kilku lat najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią ludzie młodzi, w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat. Stanowią oni około 27% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiecie. Osoby w wieku 35-44, stanowią średnio około 23% ogółu bezrobotnych.

Wykres 6 Osoby bezrobotne według wykształcenia w latach 2014-2020
 Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2020 r. w strukturze bezrobotnych w Powiecie według wykształcenia, dominowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym oraz niższym (32%), zasadniczym zawodowym (25%) oraz policealnym, średnim zawodowym(20%). Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym stanowiły 13%, a wyższym 10% wszystkich bezrobotnych w Powiecie Przasnyskim. W ostatnich latach można zauważyć wzrost udziału bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Ocenę stanu i struktury rynku pracy w Powiecie Przasnyskim umożliwia analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych, dokonywana rokrocznie przez Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu. Celem monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na powiatowym rynku pracy, a przede wszystkim:

- stworzenie bazy informacyjnej dla przewidywania struktur zawodowo-kwalifikacyjnych;
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych dla zapewnienia spójności z potrzebami rynku pracy;
- korekta poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym;
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów oraz kwalifikacji deficytowych i nadwyżkowych na lokalnych rynkach pracy;
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Wg prognoz zapotrzebowania na pracowników¹², w 2021 r. dla Powiatu Przasnyskiego istnieje szeroka grupa zawodów, które z punktu widzenia pracodawców są szczególnie pożądane, a w których występują wyraźne deficyty. Zawody deficytowe charakteryzują się większą liczbą dostępnych ofert pracy, niż wynosi średni stan bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym. Dodatkowo wskazane jest, aby w takim zawodzie odsetek długotrwale bezrobotnych nie przekraczał mediany, a odpływ bezrobotnych powinien przewyższać ich napływ (bądź był równy) w danym okresie sprawozdawczym. Zawody maksymalnie deficytowe wyróżniają się brakiem bezrobotnych tj. wskaźnik dostępności oferty pracy wynosi zero

---

¹² Źródło: <https://barometrzwodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=7&county=160&year=2020&form-group%5B%5D=low&form-group%5B%5D=high>

Tabela 28 Zawody deficytowe w Powiecie Przasnyskim w 2021 roku (prognoza)

Zawody deficytowe	
Zawody maksymalnie deficytowe	Zawody deficytowe
<ul style="list-style-type: none"> • brak 	<ul style="list-style-type: none"> • Blacharze i lakiernicy samochodowi; • Cukiernicy; • Dekarze i blacharze budowlani; • Diagnosty samochodowi; • Fryzjerzy; • Inspektorzy nadzoru budowlanego; • Inżynierowie budownictwa; • Kierowcy autobusów; • Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych; • Kosmetyczki; • Mechanicy pojazdów samochodowych; • Monterzy instalacji budowlanych; • Nauczyciele języków obcych i lektorzy; • Nauczyciele praktycznej nauki zawodu; • Nauczyciele przedmiotów zawodowych; • Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych; • Piekarze; • Pracownicy socjalni; • Samodzielni księgowi; • Spawacze; • Spedytorzy i logiści; • Zaopatrzeniowcy i dostawcy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://barometrzwodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=13&county=292&year=2021&form-group%5B%5D=all>

Drugą grupę analizowanych zawodów stanowią zawody nadwyżkowe, czyli takie, gdzie istnieje przewaga osób bezrobotnych nad dostępnymi ofertami pracy. Zawody maksymalnie nadwyżkowe charakteryzują się całkowitym brakiem ofert pracy dostępnych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W Powiecie Przasnyskim nie określono zawodów nadwyżkowych.

Tempo przemian ekonomicznych i technologicznych w Polsce i na świecie sprawia, iż często kwalifikacje zawodowe zdobyte w procesie kształcenia nie odpowiadają zapotrzebowaniu zgłaszanym przez pracodawców. Kluczowym problemem jest określenie najbardziej pożądanych kierunków kształcenia i przygotowanie właściwej oferty edukacyjnej, co wymaga prognozowania, monitorowania rynku pracy, a następnie właściwego wykorzystania zdobytych w ten sposób informacji statystycznych. W przypadku dużej liczby uczniów kształcących się w zawodach nadwyżkowych należałoby sformułować zalecenia ograniczenia naboru na te specjalności, zaś w przypadku zawodów deficytowych jest to sygnał, w jakich zawodach należałoby kształcić.

Całościowe wyniki badania pozwalają wnioskować, że w najbliższych latach nadal będzie spadać znaczenie formalnego wykształcenia. Pracodawcy znacznie większą wagę

przywiązywać będą do doświadczenia zawodowego i kompetencji miękkich jako najbardziej istotnych w procesie rekrutacji. W kolejnych latach dużą rolę ograć będzie mobilność zawodowa kandydatów do pracy, staranny dobór szkoleń dla osób bezrobotnych oraz nauka w szkołach, uzupełniona o kursy pozwalające zdobyć w trakcie nauki dodatkowe kwalifikacje i umiejętności poparte certyfikatami.

Kluczową instytucją rynku pracy na terenie Powiatu Przasnyskiego jest Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu. Jest to jednostka Powiatu odpowiedzialna za realizację zadań, określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu odpowiedzialny jest za realizację działań z zakresu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku. Działania Urzędu koncentrują się, zarówno na bezpośrednim wsparciu bezrobotnych poszukujących pracy jak i na udzielaniu pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników. Do podstawowych form wsparcia, realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu zaliczyć należy: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe oraz świadczenia pieniężne. Poza tym, istotną grupę działań pomocowych stanowi podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych poprzez szeroki katalog działań, tj. staże i bony stażowe, szkolenia i bony szkoleniowe, trójstronne umowy szkoleniowe, przygotowanie zawodowe dorosłych, stypendia z tytułu podjęcia dalszej nauki, dofinansowania studiów podyplomowych, finansowanie kosztów egzaminów i licencji a także pożyczki szkoleniowe.

2.7.5 ANALIZA SWOT

Tabela 29 Analiza SWOT

Gospodarka i rynek pracy	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> rosnący poziom rozwoju gospodarczego Powiatu; sprzyjające warunki dla rozwoju gospodarczego; systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych; struktura gospodarki oparta na małej i średniej przedsiębiorczości; duży zasób terenów inwestycyjnych w gminach Powiatu; proinwestycyjne działania samorządów lokalnych i samorządu powiatowego; sprawne funkcjonowanie instytucji wspierających rynek pracy (m.in. PUP); Przasnyska Strefa Gospodarcza. 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczające zasoby pracy; relatywnie duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> pozyskanie nowych inwestorów w wyniku intensywnych działań w zakresie promocji gospodarczej Powiatu; 	<ul style="list-style-type: none"> spowolnienie tempa rozwoju gospodarczego w wyniku niewystarczającej podaży zasobów rynku pracy;

- tworzenie warunków do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, m.in. poprzez tworzenie odpowiednich instytucji otoczenia biznesu.

- niedostosowanie profilu kształcenia na różnych poziomach edukacji do bieżących potrzeb rynku pracy;
- deficyty zasobów pracy, w szczególności pracowników o niższych kwalifikacjach zawodowych;
- Pandemia COVID-19.

Źródło: opracowanie własne

2.7.6 GŁÓWNE WYZWANIA

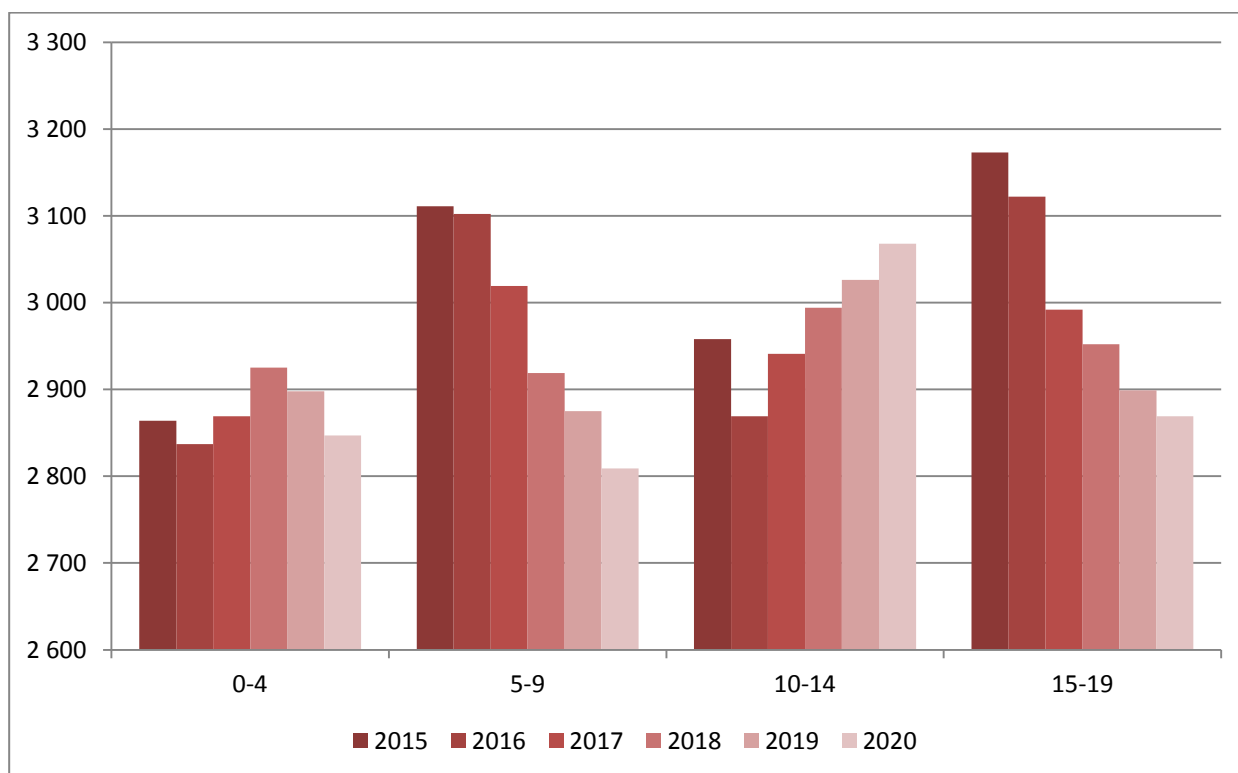
- Intensyfikowanie działań z zakresu promocji gospodarczej Powiatu Przasnyskiego, zarówno na arenie krajowej, jak i międzynarodowej.
- Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarki innowacyjnej, poprzez tworzenie (współtworzenie) proinnowacyjnych instytucji otoczenia biznesu, takich jak inkubatory przedsiębiorczości i parki technologiczne.
- Promowanie i upowszechnianie idei lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności na obszarach wiejskich.
- Dostosowywanie profilu kształcenia młodzieży i dorosłych do aktualnych potrzeb rynku pracy.
- Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia, w szczególności wśród grup społecznych wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

2.8 EDUKACJA

Jednym z najważniejszych zadań Powiatu jest zakładanie i prowadzenie publicznych szkół podstawowych specjalnych, szkół ponadpodstawowych, w tym z oddziałami integracyjnymi, szkół sportowych i mistrzostwa sportowego, a także placówek oświatowo-wychowawczych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych. Rada Powiatu, zgodnie z ustawą prawo oświatowe, ustala plan sieci publicznych szkół ponadpodstawowych oraz szkół specjalnych, z uwzględnieniem szkół ponadpodstawowych i specjalnych mających siedzibę na obszarze Powiatu prowadzonych przez inne organy prowadzące, tak aby umożliwić dzieciom i młodzieży zamieszkującym na obszarze Powiatu lub przebywającym w zakładach i jednostkach, o których mowa w art. 3 pkt. 1a lit. b, realizację odpowiednio obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki (art. 17 ustawy).

Przemiany demograficzne były w ostatnich latach główną determinantą dla rozwoju i planowania usług edukacyjnych na obszarze Powiatu Przasnyskiego, w szczególności – utrzymujące się od wielu lat ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny oraz związany z nimi spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

Wykres 7 Zmiany liczby dzieci i młodzieży według funkcjonalnych grup wieku w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z uwagi na malejącą liczbę mieszkańców, na obszarze Powiatu Przasnyskiego od wielu lat dynamicznie zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W latach 2015-2020 liczba dzieci i młodzieży w Powiecie Przasnyskim w wieku 0-19 lat zmniejszyła się z 12.106 do 11.593, czyli o 513 osób, tj. 4,2%. Największy spadek liczby dzieci nastąpił w grupie wiekowej 5-9 lat (z 3.111 do 2.809 czyli o 302 osoby, tj. 9,7%) oraz 15-19 lat, czyli w wieku edukacji ponadpodstawowej (z 3.173 do 2.869 czyli o 304 osoby, tj. 9,6%). Pozytywem jest wzrost liczby dzieci w wieku 10-14 lat (o 110 osób tj. 3,7%). Podsumowując w latach 2015-2020 nastąpił spadek liczby młodzieży w wieku 15-19 lat, co spowodowało zmniejszenie liczby uczniów w szkołach prowadzonych przez Powiat Przasnyski. Jak wynika z prognoz demograficznych GUS tendencja ta w przyszłości nie zostanie zahamowana.

Tabela 30 Stan i prognoza ludności według edukacyjnych grup wieku w Powiecie Przasnyskim w 2030 r.

Wiek w latach	2020	2030	Dynamika zmian [%]
0-4	2 847	2196	-22,9%
5-9	2 809	2357	-16,1%
10-14	3 068	2482	-19,1%
15-19	2 869	2695	-6,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W Tabeli 30. przedstawiono wyniki prognozy demograficznej dla Powiatu Przasnyskiego opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny. Do 2030 r. spodziewany jest spadek liczby dzieci i młodzieży we wszystkich badanych grupach wieku. Taka sytuacja może spowodować poważne problemy dla szkół między innymi ponadpodstawowych w Powiecie Przasnyskim w przyszłości.

Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez Powiat Przasnyski:

- Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Przasnyszu:
  - czteroletnie liceum ogólnokształcące,
- Zespół Szkół Powiatowych im. mjr. H. Sucharskiego w Przasnyszu:
  - czteroletnie liceum ogólnokształcące,
  - czteroletnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych,
  - pięcioletnie technikum,
  - trzyletnia branżowa szkoła I stopnia,
- Szkoła Muzyczna I Stopnia w Przasnyszu:
  - czteroletni cykl kształcenia,
  - sześćioletni cykl kształcenia,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Przasnyszu:
  - ośmioletnia szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi,

- trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy,
- trzyletnia branżowa szkoła I stopnia,
- Zespół Szkół Powiatowych im. Wł. St. Reymonta w Chorzelach:
  - czteroletnie liceum ogólnokształcące,
  - pięcioletnie technikum,
  - trzyletnia branżowa szkoła I stopnia,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przasnyszu.

W szkołach ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Przasnyski, w roku szkolnym 2020/2021, uczęszczało 2.190 uczniów. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31 Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (stan na 30.09.2020 r.)

Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Typ szkoły/cykl kształcenia	Liczba uczniów
1.	Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Przasnyszu	Liceum Ogólnokształcące	500
2.	Zespół Szkół Powiatowych im. mjr. H. Sucharskiego w Przasnyszu	Liceum Ogólnokształcące	325
		Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych	8
		Technikum	709
		Branżowa Szkoła I Stopnia	100
3.	Szkoła Muzyczna I Stopnia w Przasnyszu	czteroletni cykl kształcenia sześćoletni cykl kształcenia	132
4.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Przasnyszu	Szkoła Podstawowa	40
		Oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	6
		Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy	15
		Branżowa Szkoła I Stopnia	15
5.	Zespół Szkół Powiatowych im. Wł. St. Reymonta w Chorzelach	Liceum Ogólnokształcące	165
		Technikum	83
		Branżowa Szkoła I Stopnia	92

Źródło: Raport o Stanie Powiatu Przasnyskiego za rok 2020

Cechą charakterystyczną szkół ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Przasnyski jest szeroki wachlarz oferowanych kierunków kształcenia. Plan naboru do szkół zawodowych konsultowany jest z Powiatową Radą Zatrudnienia i Powiatowym Urzędem Pracy. Na terenie Powiatu Przasnyskiego funkcjonują 3 internaty. Korzystają z nich uczniowie szkół.

Poza oświatą publiczną funkcjonują także Placówki Niepubliczne, tj: Niepubliczne Centrum kształcenia „Eduktor” w Przasnyszu, w tym: Akademickie Liceum Ogólnokształcące dla

młodzieży, Szkoła Policealna dla Dorosłych, Szkoła Policealna dla Młodzieży, Uzupełniające Technikum dla Dorosłych, Trzyletnie Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Czteroletnie Technikum dla Dorosłych na podbudowie gimnazjum, Technikum Turystyki Wiejskiej, Zespół Szkolno-Rewalidacyjno-Wychowawczy „JESTEM” w Przasnyszu oraz „Nasza Szkoła” Niepubliczna Szkoła z Oddziałami Przedszkolnymi Realizująca Program Rehabilitacji w Przasnyszu.

Uzupełnieniem kształcenia stacjonarnego jest Centrum Kształcenia Praktycznego w Przasnyszu.

Powiat Przasnyski jest także organem prowadzącym dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Przasnyszu. Opieką, wychowaniem i kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej lub publicznej poradni specjalistycznej.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przasnyszu obejmująca swoim zasięgiem działania teren Powiatu Przasnyskiego udziela pomocy dzieciom, uczniom, ich rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania Poradni, a także wspomaga placówki oświatowe w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przasnyszu realizuje między innymi następujące zadania:

- diagnozowała dzieci i młodzież,
- udzielała dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- realizowała zadania profilaktyczne oraz wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspierała nauczycieli i pedagogów szkolnych w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
- prowadziła wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

2.8.1 ANALIZA SWOT

Tabela 32 Analiza SWOT

Edukacja	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • szeroka oferta kształcenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak nauczycieli specjalistów.

<ul style="list-style-type: none"> • dobra baza dydaktyczna i infrastrukturalna; • wysoka zdawalność matur w szkołach ogólnokształcących; • wspieranie szkół przez organ prowadzący; • małe i bezpieczne szkoły; • system wsparcia i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wypalenie zawodowe nauczycieli. • praca nauczycieli w kilku placówkach oświatowych. • obniżający się poziom wymagań. • brak współpracy na linii pracodawca-szkoła.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie środków zewnętrznych i udział w projektach unijnych; • rozbudowa i modernizacja bazy szkolnej; • wspomaganie szkół i placówek w celu podnoszenia kompetencji kluczowych uczniów; • współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi; • prowadzenie skoordynowanego doradztwa zawodowego i metodycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • niż demograficzny i starzejące się społeczeństwo, • brak miejsc pracy dla absolwentów, • emigracja młodych i wykształconych ludzi, • zmiany przepisów oświatowych i konieczność szybkiego dostosowania, • zwiększenie wydatków w szkołach na wynagrodzenia i koszty utrzymania budynków, • nie realizowanie zajęć w szkołach z powodu nieprzewidzianych zdarzeń.

Źródło: opracowanie własne

2.8.2 GŁÓWNE WYZWANIA

- Podstawowym zagrożeniem stabilnego funkcjonowania oświaty jest wciąż zmniejszający się poziom finansów przy rosnących wydatkach osobowych oraz związanych z bieżącym utrzymaniem infrastruktury. Zastój rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie powoduje zubożenie społeczeństwa i migracje ludności, a efektem tego jest m. in. powstawanie niżu demograficznego. Słaby nabór do szkół zawodowych może być wynikiem preferencji uczniów (wybór liceum, większych miast, prestiżowych szkół), niewystarczającej infrastruktury komunikacyjnej, brakiem stabilizacji polityczno-społecznej.
- System kształcenia zawodowego powinien odpowiadać wymaganiom rynku pracy, nadążać za zmianami technologicznymi zachodzącymi w gospodarce i zapewniać należyłą jakość oferty edukacyjnej.
- Kształcenie zawodowe wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych, zwłaszcza dotyczących tworzenia i unowocześnienia bazy techniczno-dydaktycznej.
- Motywowanie nauczycieli do podnoszenia kompetencji zawodowych i stosowania nowych metod nauczania.

2.9 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna to według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej instytucja polityki społecznej, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom w przewyżaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia. Pomoc społeczną w Polsce organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zadania dotyczące pomocy społecznej w Powiecie Przasnyskim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez PCPR określa ustawa o pomocy społecznej, a szczegółowo Regulamin Organizacyjny.

Pomoc społeczna polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy. Na poziomie Powiatu zadania własne i zadania z zakresu administracji rządowej zapisane w ustawach m.in. o pomocy społecznej, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zadania Powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje PCPR. Środki finansowe na realizację tych zadań pochodzą przede wszystkim ze środków własnych Powiatu, z dochodów własnych gmin, z dotacji wojewódzkiej oraz z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Skuteczność wykonywania zadań przez te jednostki zależy w dużym stopniu od współpracy z różnymi jednostkami pomocy społecznej oraz partnerami społecznymi, a także od wielkości środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań i od ilości zatrudnionej i wykwalifikowanej kadry.

Tabela 33 Wykaz gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	2 493	2 338	2 333	2 189	1 989	1 873
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej	8 481	7 970	7 715	7 057	6 307	5 818

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W Powiecie liczba osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie maleje. Jednak wciąż jest to bardzo duża grupa potrzebujących. Sytuację w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 34 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych gminach Powiatu

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Przasnysz Miasto	1 687	1 658	1 646	1 473	1 311	1 229
Chorzele	2 122	2 050	1 962	1 874	1 700	1 714
Czernice Borowe	531	522	425	418	360	344
Jednorzec	2 321	2 034	2 085	1 871	1 625	1 382
Krasne	378	352	350	320	290	230
Krzynowłoga Mała	478	481	393	299	277	279
Przasnysz	964	873	854	802	744	640

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najwięcej osób korzysta z pomocy w gminie Chorzele, a najmniej w gminie Krasne.

Tabela 35 Powody przyznania pomocy rodzinie w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020

Powód przyznania pomocy	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo	1 976	1 908	1 687	1 427	1 308	1 170
Sieroctwo	1	1	1	0	0	3
Bezdomność	54	37	39	41	38	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa	221	233	240	199	149	93
Bezrobocie	1 129	1 050	905	787	710	673
Niepełnosprawność	564	514	513	456	426	389
Długotrwała lub ciężka choroba	640	635	625	669	609	594
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	352	311	240	221	259	230
Przemoc w rodzinie	88	57	77	48	54	43
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	93	100	93	80	81	73
Narkomania	2	3	3	2	2	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	20	14	8	9	11
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	9	8	3	12	8	5
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	4	1	25
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	35	0	0	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Podstawowym powodem przyznawania pomocy społecznej w Polsce jest ubóstwo. Podobnie sytuacja wygląda w Powiecie Przasnyskim gdzie najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Od wielu lat są to cztery dominujące powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. Warto zwrócić uwagę na fakt, że osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w zasadzie nie ubywa. Wydaje się, że jest to związane z rosnącą liczbą seniorów.

2.9.1 POMOC I WSPRACIE OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM

Pomoc osobom starszym określona jest jako jedno z zadań w ustawie z 2004 r. o pomocy społecznej, gdzie Powiat zobligowany jest m.in. do prowadzenia i rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczania w nich skierowanych osób.

Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem charakterystycznym dla przemian demograficznych w Polsce. W roku 2020 Powiat Przasnyski zamieszkiwały 10.552 osoby w wieku poprodukcyjnym, co stanowi 20,3% ogółu ludności. Ta wysoka wartość wskaźnika mówi o niekorzystnej sytuacji Powiatu pod względem demograficznym. Z uwagi na wysoką dynamikę wzrostu grupy osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do roku 2015, można spodziewać się w przyszłości zwiększonego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze nad osobami starszymi.

Na terenie Powiatu Przasnyskiego znajdują się dwa domy pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Ruda 1 w Przasnyszu, działający w ramach powiatu dysponujący 189 miejscami,
- Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych prowadzony na zlecenie Powiatu Przasnyskiego przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Bożego Św. Wincentego a Paulo, przy ul. Świerczewo 9 w Przasnyszu, posiadający 93 miejsca.

Przy Domu Pomocy Społecznej w Przasnyszu funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej. Uczestnikami warsztatu są osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z różnym rodzajem schorzenia. W większości jest to niepełnosprawność intelektualna. Warsztat liczy 20 osób. Zajęcia terapeutyczne prowadzone są przez 5 dni w tygodniu w czterech pracowniach:

- pracownia krawiecka,
- pracownia gospodarstwa domowego,
- pracownia ceramiczna,
- pracownia stolarska.

Zapisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych determinują podejmowanie przez Powiat Przasnyski działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Na podstawie zapisów ustawy, Powiat zobowiązany

jest m.in. do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności, współpracy z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej (sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych), dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz ponoszenia kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

2.9.2 POMOC DZIECKU I RODZINIE

Na rozwijanie i propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego nastawiona jest pomoc dziecku i rodzinie. Wynika to wprost z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z tym rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej (Rodzinne Domy Dziecka, rodziny zastępcze: spokrewnione, niezawodowe oraz zawodowe), rozszerzenie działań wspierających istniejące rodziny zastępcze (np. pomoc prawna, socjalna, poradnictwo psychologiczne), jak i propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego są zadaniami Powiatu.

Jedną z najbardziej istotnych ról w opiece nad dziećmi pełnią rodziny zastępcze. Powiat Przasnyski aktywnie wspiera funkcjonowanie tych rodzin, głównie poprzez organizowanie grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

W 2020 roku w Powiecie Przasnyskim funkcjonowało 37 rodzin zastępczych, w których na mocy postanowień Sądu, umieszczonych zostało 74 dzieci.

Tabela 36 Piecza zastępcza w Powiecie Przasnyskim w latach 2019-2020

Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba rodzin		Liczba dzieci w rodzinach	
	2019	2020	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	16	15	17	17
Rodziny zastępcze niezawodowe	14	15	22	25
Rodziny zastępcze zawodowe	4	5	19	24
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	9	8
Razem	36	37	67	74

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Poza wsparciem finansowym i specjalistycznym rodzin zastępczych, PCPR w Przasnyszu organizuje wspólne imprezy okolicznościowe, wyjazdy, zajęcia terapeutyczne oraz wypoczynek letni.

W 2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu podjęło działania mające na celu podpisanie porozumienia z Powiatem Kętrzyńskim, w sprawie powierzenia Powiatowi Kętrzyńskiemu zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej polegającego na prowadzeniu domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. W związku z powyższym istnieje możliwość zapewnienia schronienia i pomocy specjalistycznej osobom potrzebującym z terenu Powiatu Przasnyskiego w Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w Kętrzynie.

W Powiecie prowadzone jest także poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne i rodzinne. w ramach którego, w 2020 roku, udzielono łącznie 111 porad i badań specjalistycznych w tym:

- 4 konsultacje pedagogiczne oraz 2 badania pedagogiczne dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe,
- 72 konsultacje psychologiczne oraz 20 diagnoz psychologicznych,
- 13 porad prawnych dla beneficjentów rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Przasnyskiego nie funkcjonują ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej. PCPR w ramach poradnictwa specjalistycznego świadczy pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w formie porad: psychologa, prawnika i pedagoga. PCPR podejmuje działania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą i zapewnienia im ochrony, poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników. Współpracuje również z innymi jednostkami świadczącymi pomoc osobom dotkniętym przemocą na terenie powiatu przasnyskiego, w tym z ośrodkami pomocy społecznej, Policją, Sądem Rejonowym.

2.9.3 ANALIZA SWOT

Tabela 37 Analiza SWOT

Pomoc społeczna	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • duża aktywność w organizacji akcji skierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym; • wspieranie pieczy zastępczej, rosnąca liczba rodzin zastępczych; • dostępność poradnictwa prawnego i psychologicznego dla mieszkańców Powiatu; • realizacja programów w obszarze pomocy/polityki społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • dość wysoki poziom ubóstwa w Powiecie; • duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby; • niewystarczająca dostępność pracy socjalnej (liczba asystentów rodziny w gminach); • duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej • wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw klientów pomocy społecznej; • zjawisko starzejącego się społeczeństwa, ujemne

	wskaźniki demograficzne; • brak mieszkań socjalnych dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych; • brak mieszkań chronionych
Szanse	Zagrożenia
• możliwości finansowania programów lokalnych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego; • dobre praktyki współpracy PCPR z organizacjami pozarządowymi, rozwój wolontariatu; • powszechny rządowy program wsparcia rodziny (Program 500+).	• duży stopień uzależnienia pomocy społecznej od sytuacji gospodarczej; • małe kwoty na realizację zadań zleconych Powiatowi (np. niewystarczające zasoby finansowe PFRON).

Źródło: opracowanie własne

2.9.4 GŁÓWNE WYZWANIA

Najważniejsze wyzwania w tym obszarze to:

- Wobec wysokiej dynamiki wzrostu grupy osób starszych, istnieje potrzeba rozszerzenia oferty pomocy społecznej osobom starszym i chorym;
- Utworzenie powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób dorosłych, niepełnosprawnych intelektualnie lub chorych psychicznie;
- Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programu psychologiczno-terapeutycznego;
- Promocja idei rodzicielstwa zastępczego;
- Organizowanie sieci rodzinnej pieczy zastępczej;
- Pozyskiwanie środków na rozwój działań profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie;
- Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Rozwijanie współpracy z gminami celem tworzenie różnorodnych form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych;
- Szkolenie i doskonalenie kadr;
- Promowanie i tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej.

2.10 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Wartościami, które gwarantuje Konstytucja są porządek publiczny i bezpieczeństwo. Państwo jest zobowiązane do ochrony tych wartości poprzez swoje instytucje i formacje (w tym uzbrojone, np. policja, straż pożarna i cywilne, np. inspekcje weterynaryjne, sanitarne). Realizuje w ten sposób swoje zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Wykonanie tych działań obejmuje zapobieganie występowania zagrożeń oraz przeciwdziałanie skutkom zdarzeń już zaistniałych. Do zadań własnych Powiatu należą między innymi zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska. Zakres tych działań nie jest rozłączny. Starosta jako zwierzchnik powiatowych służb, inspekcji i straży realizuje swe kompetencje przy pomocy komisji bezpieczeństwa i porządku. Jest też organem właściwym dla zarządzania kryzysowego w Powiecie. Rada Powiatu uchwała powiatowy program zapobiegania przestępczości, ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego oraz dokonuje oceny stanu bezpieczeństwa na terenie Powiatu.

Zadania publiczne dotyczące tego rodzaju działalności na szczeblu Powiatu Przasnyskiego realizowane są przez Starostwo Powiatowe w Przasnyszu, Komisję Bezpieczeństwa i Porządku, Komendę Powiatową Policji, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Przasnyszu, Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Przasnyszu oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii w Przasnyszu.

2.10.1 ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE I BEZPIECZEŃSTWO

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na obszarze Powiatu jest Starosta, jako przewodniczący Zarządu Powiatu. Zadania z zakresu zarządzania kryzysowego Starosta wykonuje przy pomocy powiatowej administracji i jednostek organizacyjnych Powiatu. Spoczywa na nim szereg zadań z tego zakresu. Należy jednak pamiętać, że ustawowy obowiązek podjęcia działań w zakresie zarządzania kryzysowego spoczywa na tym organie, który pierwszy otrzymał informację o wystąpieniu zagrożenia. Organ ten powinien niezwłocznie poinformować o zaistniałym zdarzeniu organy odpowiednio wyższego i niższego szczebla.

Istotnym aspektem jest również działalność Komisji Bezpieczeństwa i Porządku. Starosta jako przewodniczący tej komisji, sprawuje zwierzchnictwo nad powiatowymi służbami, inspekcjami

i strażami, co umożliwia faktyczną współpracę w sferze bezpieczeństwa. Komisja przy współudziale i współpracy ze służbami, inspekcjami, strażami na bieżąco realizuje i wdraża w życie zadania i cele z zakresu bezpieczeństwa. Zagadnienia będące tematem obrad komisji są omawiane w oparciu o przedkładane informacje, które w sposób wyczerpujący i szczegółowy przedstawiają dane o podejmowanych i wdrażanych działaniach prowadzących do zapewnienia oraz poprawy bezpieczeństwa i porządku na terenie Powiatu Przasnyskiego.

2.10.2 POLICJA

Jednym z głównych celów istnienia i funkcjonowania Policji jest zapewnienie bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Realizuje ona te cele w ramach służby społeczeństwu. Przez bezpieczeństwo publiczne rozumie się taki stan faktyczny, w którym wszyscy obywatele są wolni od jakiegokolwiek niebezpieczeństwa, które wynika z nieprzestrzegania przepisów prawa. Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego to narażenie na uszczerbek jakichkolwiek dóbr chronionych prawnie. Porządek publiczny obejmuje natomiast możliwość normalnego rozwoju życia społecznego, przestrzeganie określonych zasad współżycia społecznego, norm moralnych, zachowania się w miejscach publicznych, przestrzeganie przepisów dotyczących użyteczności publicznej itd. Zagwarantowanie porządku publicznego przez Policję sprowadza się w głównej mierze do przeciwdziałania i zwalczania wszelkich działań o charakterze przestępczym.

W ramach Komendy Powiatowej Policji w Przasnyszu funkcjonują między innymi:

- Wydział Prewencji;
- Wydział Ruchu Drogowego;
- Wydział Kryminalny;
- Komisariat Policji w Chorzelach;
- Posterunek Policji w Krasnem;
- Posterunek Policji w Jednorozcu.

W Powiecie Przasnyskim zauważyć można wzrost ogólnej liczby przestępstw w porównaniu z 2015 r. Obszar Powiatu z uwagi na porównywalny poziom przestępczości gospodarczej i drogowej jak średnio w województwie może być postrzegany, jako w miarę bezpieczny. Poziom przestępczości kryminalnej w ogólnej liczbie wszczętych postępowań policyjnych jest dominujący, z tendencją wzrostową.

Tabela 38 Struktura przestępczości w Powiecie Przasnyskim na tle województwa mazowieckiego w latach 2015 i 2020

Obszar	Liczba przestępstw		Poziom przestępczości na 1000 ludności		Struktura przestępstw					
					Kryminalne		Gospodarcze		Drogowe	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Powiat Przasnyski	777	1 051	14,57	20,07	452	761	101	127	175	130
Województwo mazowieckie	112 453	110 260	21,06	20,31	78 864	72 652	19 081	24 209	10 169	9 774

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2019 roku na terenie Powiatu Przasnyskiego zanotowano 46 wypadków (70 w 2014 roku) drogowych, w których śmierć poniosło 9 osób (12 w 2014 roku) a 50 zostało rannych (86 w 2014 roku). Liczba wypadków na przestrzeni ostatnich lat maleje.

Policja w ramach prewencji organizuje spotkania profilaktyczne z dziećmi, z młodzieżą i z seniorami. Ponadto Dzielnicowi Komendy Powiatowej Policji w Przasnyszu współpracują z placówkami oświatowo-wychowawczymi, jak również z poszczególnymi organami administracji samorządowej jak np. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach Powiatu Przasnyskiego. Podejmowane są działania w celu ograniczenia liczby przestępstw i wykroczeń w szkołach oraz w bezpośrednim otoczeniu szkół. Zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli polegają głównie na prewencji. Głównymi odbiorcami są dzieci i młodzież.

2.10.3 STRAŻ POŻARNA

Obszar Powiatu zabezpiecza również działalność Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Przasnyszu. Jako jednostka Państwowej Straży Pożarnej realizuje szeroko pojęte zagadnienia ratownictwa, m.in. zwalczanie pożarów i miejscowych zagrożeń, ratownictwo techniczne, chemiczno-ekologiczne, medyczne, przeciwpowodziowe. W 2020 roku na terenie Powiatu wystąpiły 984 zdarzenia:

- Pożary: 149;
- Miejscowe zagrożenia: 802;
- Alarmy fałszywe: 33.

Tradycyjnie już, najwięcej wyjazdów straży pożarnej dotyczy zagrożeń miejscowych, związanych m.in. z wypadkami drogowymi, silnymi wiatrami itp. Stanowiły one na terenie Powiatu w 2020 r. ponad 81% wszystkich interwencji.

Szczególne miejsce w systemie ochrony przeciwpożarowej przeznaczone jest dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Na terenie Powiatu funkcjonuje 49 jednostek OSP:

2.10.4 POWIATOWY RZECZNIK KONSUMENTÓW

W Powiecie Przasnyskim od początku jego funkcjonowania działa Powiatowy Rzecznik Konsumentów. Jego działalność regulują art. 37 - 44 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z powyższymi przepisami Powiatowy Rzecznik Konsumentów zapewnia konsumentom na terenie Powiatu bezpłatne poradnictwo i informację prawną w zakresie ochrony ich interesów, a także:

- prowadzi edukację konsumencką, w szczególności poprzez wprowadzanie elementów wiedzy konsumenckiej do programów nauczania w szkołach publicznych;
- występuje do przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów;
- składa wnioski w sprawie stanowienia i zmiany przepisów prawa miejscowego w zakresie ochrony interesów konsumentów;
- w sprawach o wykroczenia na szkodę konsumentów jest oskarżycielem publicznym w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia;
- może wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz w sprawach nieuczciwych praktyk rynkowych.

2.10.5 POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W PRZASNYSZU

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w całości służy utrzymaniu oraz wzmocnieniu stanu zdrowia oraz chorób, zarówno zakaźnych, jak i zawodowych. Zapisy ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z 14 marca 1985 r. pozwalają na rozwiązywanie problemów zdrowia publicznego w sposób kompleksowy, polegający nie tylko na przeprowadzaniu w ramach nadzoru bieżącego i zapobiegawczego kontroli stanowiących podstawę wydawanych decyzji, ale również na powszechnej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia realizowanej we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Państwa, organizacjami pozarządowymi oraz społecznością lokalną. Organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej na szczeblu powiatowym jest Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Przasnyszu, który jest jednocześnie dyrektorem Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej, finansowanej z budżetu państwa. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, stacja prowadzi gospodarkę pozabudżetową w ramach dochodów własnych, a za wykonane usługi

pobiera opłaty. Uprawnienia podmiotu tworzącego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej posiada Wojewoda Mazowiecki. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Przasnyszu swoim obszarem działania obejmuje Powiat Przasnyski.

2.10.6 POWIATOWY INSPEKTORAT WETERYNARII W PRZASNYSZU

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Przasnyszu wypełnia zadania w zakresie zapewniania bezpieczeństwa zdrowia publicznego poprzez prawidłowe działania w zakresie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, badanie zwierząt rzeźnych i mięsa oraz stosowanie wymagań weterynaryjnych dotyczących produkcji towarów, w tym środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, materiału biologicznego, pasz, niejadalnych produktów zwierzęcych i obrotu nimi, także w zakresie ochrony zwierząt.

W skład Inspektoratu wchodzi następujące komórki organizacyjne:

- zespół do spraw zdrowia i ochrony zwierząt,
- zespół do spraw bezpieczeństwa żywności, pasz i utylizacji,
- zespół do spraw finansowo-księgowych i administracyjnych.

Dla bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu równie ważna jest współpraca wszystkich zainteresowanych instytucji w sytuacjach kryzysowych.

2.10.7 ANALIZA SWOT

Tabela 39 Analiza SWOT

Bezpieczeństwo publiczne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby przestępstw drogowych w Powiecie; • niski udział pożarów w ogólnej liczbie interwencji straży pożarnej; • wysoka dostępność JRG; • funkcjonowanie powiatowych instytucji i obiektów gwarantujących sprawność działań w przypadku sytuacji kryzysowych; • wsparcie merytoryczne i prawne konsumentów na terenie Powiatu; • funkcjonowanie powiatowych instytucji i obiektów gwarantujących sprawność działań w przypadku sytuacji kryzysowych; • bogate powiatowe wsparcie finansowe działań i programów prewencyjnych służb policyjnych i straży pożarnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • braki finansowe; • rosnąca liczba przestępstw kryminalnych; • wzrastający poziom przestępczości ogółem.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • spadek bezrobocia i wysoka przedsiębiorczość w Powiecie; 	<ul style="list-style-type: none"> • niedobory w podstawowym finansowaniu przez państwo służb mundurowych (głównie policji)

<ul style="list-style-type: none"> • większa świadomość społeczna i wrażliwość na obserwowane zjawiska patologiczne oraz dostępność Internetu umożliwia zgłoszenie służbom niebezpieczeństwa i skuteczną interwencję; • kampanie i programy społeczne dotyczące rodzajów zagrożeń, ich skutków oraz przeciwdziałania wzmacniające bezpieczeństwo indywidualne mieszkańców; • możliwości korzystania z programów UE. 	<ul style="list-style-type: none"> • i straży pożarnej); • sytuacja międzynarodowa, działania wojenne w Europie, problemy uchodźstwa i zagrożenia terroryzmem; • niepewność dotycząca funkcjonowania programów wsparcia UE w przyszłości; • zwiększająca się cyberprzestępczość.
--	--

Źródło: opracowanie własne

2.10.8 GŁÓWNE WYZWANIA

Istnienie różnego rodzaju zagrożeń społecznych i ekologicznych wymaga integracji działań służb odpowiedzialnych za porządek publiczny oraz usprawnienia systemu bezpieczeństwa w Powiecie dla mieszkańców i turystów.

2.11 OPIEKA ZDROWOTNA

W projekcie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, dobry stan zdrowia społeczeństwa jest istotną determinantą wzrostu gospodarczego, stąd zdrowie publiczne jest przedmiotem aktywnej polityki społecznej państwa. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje podstawowe funkcje zdrowia publicznego (ang. Essential public health functions) jako funkcje władz zdrowia w zakresie (1) monitoringu, ewaluacji i analizy stanu zdrowia, (2) nadzoru epidemiologicznego, badania i zwalczania zagrożeń dla zdrowia publicznego, (3) promocji zdrowia, (4) udziału społeczeństwa w rozwiązywaniu zagadnień zdrowia, (5) rozwoju polityki zdrowotnej i bazy instytucjonalnej dla planowania i zarządzania zdrowiem publicznym, (6) umacniania prawodawstwa zdrowotnego i możliwości jego wdrażania, (7) ewaluacji i promocji równego dostępu do świadczeń zdrowotnych, (8) rozwoju kadr i szkolenia w dziedzinie zdrowia publicznego, (9) zapewnienia jakości świadczeń zdrowotnych indywidualnych i w środowisku, (10) badań naukowych w zakresie zdrowia publicznego, (11) zmniejszenia niekorzystnego wpływu na zdrowie sytuacji nagłych i katastrof. Zadania te stanowią kompetencje działań władz państwowych i jednostek samorządu terytorialnego. Ustawowe zadania Powiatu dotyczące ochrony zdrowia i jego promocji (art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie powiatowym) obejmują: profilaktykę zdrowia – zapobieganie chorobom, urazom i zatruciom, promocję zdrowia – edukacja zdrowotna i realizacja prozdrowotnej polityki społecznej oraz leczenie chorób i rehabilitację.

Tabela 40 Najważniejsze przyczyny zgonów w Powiecie Przasnyskim w latach 2014 i 2019 na tle województwa mazowieckiego

Przyczyny zgonów	Powiat Przasnyski		Województwo Mazowieckie	
	2014	2019	2014	2019
Choroby układu krążenia ogółem	52,5	35,5	46,7	32,6
Nowotwory ogółem	23,6	24,8	26,1	26,0
Choroby układu oddechowego ogółem	6,7	10,1	7,8	7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika z danych GUS, główną przyczyną zgonów w Polsce są choroby układu krążenia. Podobnie w Powiecie Przasnyskim, gdzie w 2019 r. najwięcej, bo aż 35,5% zgonów było spowodowanych właśnie chorobami sercowo-naczyniowymi. Udział tych chorób w statystkach przyczyn zgonów w Powiecie jest wyższy niż przeciętnie w województwie ale systematycznie maleje. Śmiertelność z powodu chorób nowotworowych, których udział w Powiecie wynosi 24,8% ma tendencje wzrostową.

Tabela 41 Zgony w latach 2014 i 2019 w Powiecie Przasnyskim ze względu na najczęstsze jednostki chorobowe

Jednostka chorobowa	2014	2019
Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem	1	5
Nowotwory ogółem	130	152
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	0	0
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem	3	6
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów ogółem	8	8
Choroby układu krążenia ogółem	290	218
Choroby układu oddechowego ogółem	37	62
Choroby układu trawiennego ogółem	21	19
Choroby układu kostnowązowego, mięśniowego i tkanki łącznej	2	0
Choroby układu moczowo-płciowego	5	9
Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	2	1
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	1	2
Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	6	75
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	46	46
Pozostałe przyczyny	0	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2019 roku w Powiecie Przasnyskim głównymi przyczynami zgonów były choroby określane jako cywilizacyjne, czyli choroby układu krążenia, nowotwory, choroby układu oddechowego i układu trawiennego. Najbardziej aktualne dane dostępne w GUS na moment tworzenia niniejszego dokumentu dotyczyły 2019 r. Wybuch pandemii COVID-19 z pewnością wiele zmienił jeśli chodzi o przyczyny i liczbę zgonów zarówno w kraju, jak i w Powiecie Przasnyskim. Szczegóły (przyczyny, powody, możliwości pomocy i zapobiegania itp.) dotyczące „kosztów” pandemii będą zapewne badane, analizowane i omawiane na przestrzeni następnych lat.

Dostępność usług zdrowotnych w Powiecie Przasnyskim nie jest wysoka na tle województwa mazowieckiego. W 2019 r. liczba kadry medycznej przypadająca na 10 tys. mieszkańców wynosiła 38,3 lekarzy i 62,5 pielęgniarek, a w województwie 80,1 lekarzy i 85,9 pielęgniarek. W województwie mazowieckim w przeliczeniu na liczbę ludności liczba łóżek na 10 tys. mieszkańców wynosiła 44,31.

Podstawowym podmiotem leczniczym, świadczącym usługi zdrowotne z zakresu leczenia ambulatoryjnego podstawowego i specjalistycznego oraz leczenia szpitalnego jest, utworzony przez samorząd powiatowy, Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Przasnyszu.

Aktualną sytuację dotyczącą zakresu SPZZOZ przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42 Liczba łóżek w SPZZOZ

Lp.	Oddział	Liczba łóżek
1	Oddział Intensywnej Terapii i Anestezjologii	6
2	Oddział Pediatriczny	15
3	Oddział Neonatologiczny	10
4	Oddział Położniczo-Ginekologiczny	26
5	Oddział Okulistyczny	12
6	Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Urologicznym	27 (+ 9 w ramach pododdziału urologicznego)
7	Oddział Chorób Wewnętrznych	56
8	Szpitalny Oddział Ratunkowy	8
9	Oddział Psychiatryczny	30 (w tym 4 w ramach pododdziału detoksykacyjnego)
10	Oddział Rehabilitacyjny z Pododdziałem Rehabilitacji Neurologicznej	25 oddział, 12 pododdział

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.szpitalprzasnysz.pl/>

W strukturze SPZZOZ funkcjonuje również sieć poradni specjalistycznych. Zaplecze diagnostyczne szpitala stanowią działy i pracownie wyposażone w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną. Są to: dział diagnostyki laboratoryjnej, dział diagnostyki obrazowej (rtg, tomografia komputerowa, mammografia, EEG, USG), pracownia endoskopii, pracownia badań nieinwazyjnych serca (EKG, EKG m. Holtera, Holter ciśnieniowy, próby wysiłkowe i badania ECHO). Pracownie te wyposażone są w wysokiej klasy sprzęt specjalistyczno-diagnostyczny. Korzystają z nich pacjenci hospitalizowani i ambulatoryjni. W przypadkach ratowania życia istnieje dostępność do pracowni diagnostycznych przez całą dobę, w celu szybkiego i trafnego zdiagnozowania pacjenta, co stwarza możliwość zastosowania szybkiego leczenia. Funkcjonuje tu także dział rehabilitacji z pracowniami fizykoterapii, hydroterapii, masażu, ciepłolecznictwa i inhalacji.

Podstawową opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom przychodnie zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin. Na terenie Powiatu znajduje się 14 aptek (9 w Przasnyszu, 3 w gminie Chorzele, 1 w gminie Krasne 1 w gminie Jednorozec) i dwa punkty apteczne (gmina Jednorozec i Krzynowłoga Mała). Funkcjonujące apteki w pełni zabezpieczają potrzeby mieszkańców, w dostępności do zakupu leków i innych artykułów farmaceutycznych, również w porze nocnej.

Stan infrastruktury w ochronie zdrowia w Powiecie nie jest w pełni zadowalający, jednakże na bieżąco monitorowany, czego efektem są podejmowane działania mające na celu jego ciągłą poprawę. Poniesione zostały duże nakłady finansowe przeznaczone na rozwój infrastruktury w ochronie zdrowia: remonty, modernizację, zakupy aparatury i sprzętu medycznego. W efekcie usprawnione zostały stosowne procedury medyczne.

Zarówno samorządy gmin znajdujących się na terenie Powiatu, jak i samorząd Powiatu czynią starania w zakresie promocji zdrowia oraz realizacji projektów i profilaktycznych programów zdrowotnych, mających na celu m.in. poprawę dostępności i jakości usług medycznych w zakresie profilaktyki chorób (poprzez m.in. wykonywanie bezpłatnych badań) czy edukacji prozdrowotnej (np. dla najmłodszych mieszkańców gminy). Profilaktyka w obszarze zdrowia wsparta przez Powiat przyczynia się do kształtowania prozdrowotnego stylu życia oraz zmiany jakości życia mieszkańców. Duże znaczenie ma również działalność organizacji pozarządowych w obszarze ochrony zdrowia, mające na celu profilaktykę i promocję zdrowia.

2.11.1 ANALIZA SWOT

Tabela 43 Analiza SWOT

Opieka zdrowotna	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> niskie wskaźniki zapadalności na choroby układu trawiennego i zakaźne oraz psychiczne i uzależnienia; aktywne programy edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego trybu życia; inwestycje w sprzęt dla szpitala; potencjał szpitala. 	<ul style="list-style-type: none"> starzejące się społeczeństwo Powiatu; niskie wskaźniki liczby kadry medycznej przypadającej na 10 tys. mieszkańców; wysokie zagrożenie zachorowaniem na nowotwór; dotychczasowa słaba dostępność mieszkańców Powiatu do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych; deficyt kadry medycznej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> społeczny trend skierowany na zdrowy aktywny tryb życia, coraz bardziej popularny wśród mieszkańców Powiatu; rozwój e-zdrowia i telemedycyny. 	<ul style="list-style-type: none"> słabo funkcjonujący państwowy system opieki zdrowotnej generujący system kolejkowy do lekarzy POZ i wręcz wieloletnie oczekiwanie na wizyty u specjalistów medycznych; COVID-19; niestabilność przepisów w ochronie zdrowia odpływ wykwalifikowanego personelu medycznego; wycena świadczeń zdrowotnych rozliczanych przez NFZ.

Źródło: opracowanie własne

2.11.2 GŁÓWNE WYZWANIA

- Z uwagi na tendencje wzrostu chorobowości (szczególnie nowotworowej) i demograficznego starzenia się społeczeństwa, istnieje konieczność zwiększenia dostępności do świadczeń zdrowotnych, w tym dostosowanie ich do potrzeb osób starszych. W celu poprawy dostępności do świadczeń zdrowotnych wskazana jest realizacja programów polityki zdrowotnej obejmująca jak największą liczbę osób. Jednocześnie należy rozwijać infrastrukturę i wyposażenie powiatowego szpitala w celu zapewnienia pełnej realizacji potrzeb leczniczych mieszkańców Powiatu;

- Profilaktyka zdrowotna;
- Opieka nad osobami starszymi.

2.12 KULTURA

Powiat realizuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie kultury zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Wspomaganie działalności kulturalnej jest bardzo ważne dla rozwoju człowieka jako jednostki, a także dla rozwoju całego społeczeństwa. Dobra dostępność do instytucji kultury oraz wydarzeń kulturalnych pozwala mieszkańcom Powiatu Przasnyskiego na poznawanie tradycji i historii swojej małej ojczyzny, przez co wzrasta ich poczucie przynależności do lokalnej społeczności oraz umacniają się więzi między mieszkańcami.

Materialny potencjał kulturalny Powiatu Przasnyskiego stanowią w szczególności: instytucje kultury (domy kultury i biblioteki), izby muzealne, świetlice wiejskie oraz bogactwo zabytków architektury. Ogromnym bogactwem kulturalnym Powiatu są lokalni twórcy, artyści, animatorzy i propagatorzy kultury.

Ofertę muzealniczą tworzą: Muzeum Historyczne w Przasnyszu oraz Muzeum Weterynarii Wiesławy i Waldemara Krzyżewskich w Przasnyszu. W powiecie znajduje się także jedno kino - „Światowid” zlokalizowane przy MDK w Przasnyszu.

Na terenie Powiatu Przasnyskiego usytuowanych jest łącznie 16 bibliotek. Na koniec 2020 roku księgozbiór wszystkich bibliotek wynosił 193.483 woluminy. W 2020 roku zarejestrowano 5.561 użytkowników aktywnie wypożyczających.

Tabela 44 Biblioteki publiczne w Powiecie Przasnyskim

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Biblioteki i filie	18	18	18	17	17	16
Pracownicy	41	36	38	40	38	38
Księgozbiór	221 316	209 663	207 885	203 540	205 546	193 483
Czytelnicy w ciągu roku	6 340	6 406	6 455	7 152	7 287	5 561

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Powiat Przasnyski efektywnie wspiera szeroko pojętą kulturę na swoim terenie, co znacząco wpływa na jakość i skalę działalności kulturalnej. Wsparciem objęte są różne podmioty - instytucje, szkoły i placówki oświatowe, czy też indywidualni twórcy kultury, prowadzące lub wspomagające ten rodzaj działalności. Niewątpliwie wpływa to na rozwój ruchu artystycznego w lokalnym środowisku i skalę podejmowanych przedsięwzięć społeczno-kulturalnych. Samorząd powiatowy podejmuje także działania mające na celu ochronę i pielęgnowanie dziedzictwa narodowego, włączając w to opiekę nad miejscami o szczególnym znaczeniu

historycznym. W 2020 roku Powiat Przasnyski był współorganizatorem wielu wydarzeń kulturalnych.

Na terenach wiejskich rolę swoistych ośrodków kultury pełnią świetlice wiejskie, które od wielu lat zmieniają swoje oblicze, stając się nie tylko nowoczesnymi miejscami spotkań, ale także centrami kultury, przy których podejmowane są różnorodne formy aktywności kulturalnej mieszkańców Powiatu. Odbywają się tam takie formy aktywności, jak: zajęcia muzyczne, gry na instrumentach, zajęcia ruchowe, zajęcia plastyczne i kreatywne (fotograficzne, rękodzieło), wydarzenia kulturalne, ogniska muzyczne, zespoły artystyczne, Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Seniora, zajęcia teatralne dla dzieci i młodzieży, nauka języka angielskiego dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych, zajęcia kulinarne, zajęcia ceramiczne, szkoła tańca, zajęcia wokalne, zajęcia komputerowe i wiele innych. Gminy wraz z partnerami organizują czas wolny dzieciom i młodzieży, jak i pomagają rozwijać indywidualne zainteresowania przez prowadzenie różnorodnych zajęć. Dodatkowo kształtują otwartość i szczerą w nawiązywaniu nowych przyjaźni, współpracy i współdziałaniu.

Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych w Powiecie możemy zaliczyć:

- Dożynki Powiatowo-Gminne, z założeniem organizacji co roku z inną gminą z terenu powiatu;
- Dni Przasnysza i Ziemi Przasnyskiej;
- Dni Chorzel;
- „Przaśnik” - wręczenie statuetki Przaśnika osobom zasłużonym dla ziemi przasnyskiej;
- Medal im. Stanisława Ostoi-Kotkowskiego;
- Spotkania poetycko-muzyczne, autorskie, konkursy literackie – imprezy dla mieszkańców charakterze powiatowym;
- Imprezy plenerowe, festyny rodzinne, turnieje wsi;
- Turnieje tańca nowoczesnego i towarzyskiego;
- Konkursy plastyczne, rajdy, pokazy i szkolenia związane tematycznie z promocją honorowego krwiodawstwa oraz z ratownictwa drogowego;
- Występy teatrów z całej Polski – przedstawienia rodzinne i dla najmłodszych;
- Inscenizacje historyczne bitew, które toczyły się na terenie Powiatu Przasnyskiego.

Warto również wspomnieć o działalności Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Przasnyskiej oraz Towarzystwa Przyjaciół Chorzel. Stowarzyszenia te są inicjatorami i organizatorami wielu

przedsięwzięć kulturalnych i rekreacyjnych mających na celu przybliżenie mieszkańcom Powiatu i turystom walorów Powiatu.

Na obszarze Powiatu Przasnyskiego działają liczne instytucje kultury, zarówno prywatne jak i publiczne, grupy artystyczne oraz koła (kluby).

Tabela 45 Instytucje kultury, grupy artystyczne i koła (kluby) w Powiecie Przasnyskim w 2020 r.

Jednostka terytorialna	Instytucje kultury	Grupy artystyczne	Koła (kluby)
Powiat Przasnyski	2	11	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury oraz udział w grupach artystycznych i kołach, mieszkańcy mają możliwość rozwijania swoich uzdolnień muzycznych, plastycznych, tanecznych itd.

Należy również podkreślić, że Powiat Przasnyski wspiera działalność kulturalną prowadzoną przez organizacje pozarządowe w ramach realizacji Rocznej Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2.12.1 ANALIZA SWOT

Tabela 46 Analiza SWOT

Kultura	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> stałe wspieranie działalności kulturalnej organizacji przez władze Powiatu; cykliczne wydarzenia kulturalne o zasięgu krajowym, regionalnym i lokalnym; aktywność mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w zakresie upowszechniania kultury; rozwinięta sieć bibliotek. 	<ul style="list-style-type: none"> niedofinansowanie kultury; mała liczba świetlic wiejskich.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> umacnianie i promowanie działalności kulturalnej oraz historii i kultury lokalnej na szczeblu krajowym jako kierunkowskaz dla działań lokalnych; współpraca z gminami Powiatu w ramach tworzenia spójnej oferty kulturalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> zagrożenie dla tradycyjnych instytucji kultury, zwłaszcza bibliotek, związane z szybkim rozwojem masowych środków komunikacji.

Źródło: opracowanie własne

2.12.2 GŁÓWNE WYZWANIA

- Wyzwaniem dla władz Powiatu w sferze kultury w przyszłości może być zapewnienie równego dostępu do wydarzeń i obiektów kulturalnych dla wszystkich mieszkańców i turystów;
- Poszerzenie oferty kulturalnej;

- Zmiany organizacyjne jednostek kultury.

2.13 SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym między innymi w zakresie kultury fizycznej zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Celem samorządu powiatowego jest tworzenie możliwości, w tym organizacyjnych, wspierających rozwój sportu. Powiat Przasnyski wspiera działalność sportową poprzez: udzielanie dotacji, pakiety promocyjne, wsparcie rzeczowe i organizacyjne, nagrody sportowe oraz działalność medialną. Powiat Przasnyski czynnie wspiera aktywność sportową swoich mieszkańców, poprzez różnorodne działania, m. in. polepszanie dostępu do infrastruktury sportowej, organizację wydarzeń czy dotowanie działalności klubów sportowych. Celem tych działań jest promocja zdrowego stylu życia oraz utrzymywanie dobrego stanu zdrowia mieszkańców Powiatu, a także aktywizacja mieszkańców.

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Wartości edukacyjne sportu przejawiają się w niewymuszony, naturalny sposób, przybierając postać zabawy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznym takim jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

Działalność sportowo-rekreacyjną Powiat Przasnyski prowadzi w oparciu o bazę sportowo-rekreacyjną. Liczba obiektów sportowych w poszczególnych gminach Powiatu Przasnyskiego jest bardzo zróżnicowana. Stale rozwijana, szeroka baza sportowo-rekreacyjna pozwala zarówno mieszkańcom, jak i turystom aktywnie spędzać czas wolny. Zaplecze sportowo-rekreacyjne stanowią aktualnie kompleksy rekreacyjno-sportowe, boiska sportowe, sale gimnastyczne, a także trasy rowerowe. Większość obiektów zlokalizowana jest wokół szkół – bazę stanowią sale gimnastyczne, boiska do koszykówki, siatkówki i piłki nożnej, basen i siłownie.

Tabela 47 Kluby sportowe, ich członkowie oraz ćwiczący w Powiecie Przasnyskim w 2020

Jednostka terytorialna	Kluby	Członkowie	Ćwiczący
Przasnysz Miasto	4	109	113
Chorzele	2	80	113
Czernice Borowe	1	20	20
Jednoróżec	3	117	106
Krasne	3	115	115
Krzynowłoga Mała	1	27	27
Powiat Przasnyski	14	468	494

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba klubów sportowych zmniejszyła się o 3 w porównaniu z rokiem 2014. Zmalała także liczba członków (z 676) oraz liczba osób ćwiczących w klubach (z 724). Silną stroną Powiatu jest aktywność fizyczna jego mieszkańców oraz przeprowadzane w ostatnich latach inwestycje mające na celu poprawę stanu infrastruktury sportowej na tym obszarze. Ponadto, władze Powiatu wspierają działalność sportową mieszkańców poprzez organizację wielu imprez o charakterze sportowym.

W ramach realizacji „Rocznego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” Powiat Przasnyski udziela dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej i turystyki. Dzięki realizacji programu możliwe jest wspieranie działalności organizacji pozarządowych, co przyczynia się do zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego. Działania sportowe mają znaczenie również dla integracji społeczeństwa lokalnego, wspierają promocję Powiatu, współkreują rozwój turystyki w duchu zdrowia fizycznego i w zgodzie ze środowiskiem naturalnym.

W 2020 roku na terenie Powiatu Przasnyskiego działały 53 organizacje społeczne związane z kulturą fizyczną. Powiat Przasnyski podejmował działania wspierające wydarzenia o charakterze sportowym oraz imprezy turystyczne i plenerowe połączone z rekreacją i sportem.

Szczególne atrakcyjność turystyczna regionu wynika z dużej ilości zabytków historycznych i nieskażonego środowiska naturalnego. Opracowane zostały szlaki turystyczne o charakterze rekreacyjnym i poznawczym. Bardzo atrakcyjną trasą jest pieszo-rowerowy szlak drogą „Traktu Królewskiego” Przasnysz-Chorzele, łączący Mazowsze z Mazurami, oraz szereg innych tras turystycznych wychodzących z miasta Przasnysza w kierunkach na: Przejmy, Ostrołękę, Krasne-Opinogórę i Rostkowo. Dużą atrakcją turystyczną są spływy kajakowe rzeką Omulew. Korzystając z wypożyczalni kajaków w miejscowości Zaręby można zorganizować nawet

kilkudniowy wypoczynek. Ciekawą ofertą jest również zwiedzanie powiatu zabytkową kolejką wąskotorową oraz „wczasy w siodle” na terenie gmin: Krzynowłoga Mała, Krasne oraz w mieście Przasnysz. W miejscowości Mchowo zlokalizowany jest tor motokrossowy. Powiat posiada także lotnisko, na terenie którego działa „Aeroklub Północnego Mazowsza”. W pobliżu Przasnysza położona jest znana w Polsce i na świecie miejscowość Rostkowo, będąca ośrodkiem kultu Św. Stanisława Kostki, którą odwiedzają corocznie tysiące pielgrzymów. Należy także wspomnieć o barkowo-klasycystycznym zabytkowym Ratuszu z XVIII wieku, usytuowanym na środku rynku w Przasnyszu oraz najdawniejszej świątyni i jednocześnie najstarszym obiekcie zabytkowym miasta: Kościele Parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP – kościele farnym parafii Św. Wojciecha - wraz z dzwonnica. Na uwagę zasługuje również Kościół Klasztorny pw. Św. Jakuba i Anny , do którego przylega czworobok zabudowań klasztornych Ojców Pasjonistów. Nie sposób nie wspomnieć o zespole klasztornym Zakonu Mniszek Klarysek Kapucynek z kościołem klasztorным Św. Klary i Józefa z XVII wieku. Częstym celem turystycznych wycieczek jest także stadnina koni w miejscowości Krasne, a także odrestaurowane dwory szlacheckie np. Karwacz, Krzynowłoga Wielka oraz inne zabytki sakralne czy kapliczki przydrożne.

Na obszarze Powiatu istnieje bardzo duża sieć ścieżek rowerowych m.in.:

- Zielona ścieżka rowerowa;
- „Żółta” ścieżka rowerowa;
- „Czerwona” ścieżka rowerowa;
- „Czarna” ścieżka rowerowa;
- „Niebieska” ścieżka rowerowa;
- „Różowa” ścieżka rowerowa;
- „Fioletowa” ścieżka rowerowa;
- „Pomarańczowa” ścieżka rowerowa;

Znaleźć tu można także wiele szlaków tras turystycznych m.in.:

- Trasa Turystyczna „Panorama Północnego Mazowsza”;
- Szlaki kajakowe;
- Przasnysz – Jaciążek;
- Przasnysz – Jednoróżec – Jaciążek;
- Przasnysz – Jaciążek II;
- Skierkowizna;

- Kross;
- Przasnysz – Janowo;
- Przasnysz – Rostkowo – Turowo – Zielona – Krasne – Bogate – Dobrzankowo – Przasnysz;
- Przasnysz – Chojnowo – Czernice Borowe – Pawłowo – Węgra – Obrąb – Przasnysz;
- Przasnysz – Święte Miejsce – Lipa – Jednorożec – Skierkowizna – Przasnysz;
- Przasnysz – Krzynowłoga Mała – Chorzele – Krzynowłoga Wielka – Przasnysz;
- Góry Dębowe.

Na terenie Powiatu prężnie rozwija się także agroturystyka.

Na szlakach oprócz malowniczych pejzaży, znajdują się liczne atrakcje turystyczne, miejsca z unikalną historią, punkty widokowe oraz przystanki postojowe dla rowerzystów.

W zakresie wspierania rozwoju infrastruktury turystycznej niezbędne wydaje się predefiniowanie roli Powiatu w kolejnym okresie programowania strategicznego. Z uwagi na strukturę własności nieruchomości istotnych z punktu widzenia rozwoju turystyki (dominacja własności gminnej oraz Skarbu Państwa), Powiat nie może spełniać roli głównego inwestora w dziedzinie infrastruktury turystycznej. Działania związane z utrzymaniem, konserwacją i modernizacją własnej infrastruktury drogowej, własnych obiektów, w dużym stopniu wyczerpują zasoby finansowe, które można przeznaczyć na ten cel. Stąd też rekomenduje się przyjęcie przez Powiat roli integracyjno-koordynacyjnej w dziedzinie rozwoju infrastruktury turystycznej („jednoczyć przez informację”), przy zachowaniu dominującej roli w zakresie inwestycji i utrzymania infrastruktury przez samorządy gminne.

2.13.1 OBIEKTY SPORTOWE NA TERENIE POWIATU

Na terenie Powiatu Przasnyskiego działa wiele instytucji zapewniających mieszkańcom możliwość uprawiania sportu i rekreacji. Organizacją zajęć sportowych, imprez oraz utrzymaniem bazy sportowo-rekreacyjnej zajmują się prowadzone przez samorządy gminne ośrodki sportu, a także kluby i stowarzyszenia sportowe. Baza sportowo-rekreacyjna dostępna dla mieszkańców Powiatu to m.in.: stadiony, basen, hale sportowe, boiska, sale gimnastyczne, korty tenisowe, centra sportowo-rekreacyjne, wielofunkcyjne boiska, siłownie czy place zabaw.

Dobrym prognostykiem w rozwoju sportu są coraz częściej powstające nowe obiekty sportowe. Na uwagę zasługuje coraz częstsze przeznaczanie środków finansowych na remonty

już istniejących boisk piłkarskich oraz posiadanych na swoim terenie hal gimnastycznych, które w większości zlokalizowane są przy obiektach szkolnych, które coraz częściej udostępniane są dla chętnych spoza sfery uczniowskiej. To, że zainteresowanie sportem w Powiecie Przasnyskim jest duże, świadczą liczby mówiące o ilości stowarzyszeń sportowych uprawiających różne dyscypliny sportowe.

2.13.2 BAZA NOCLEGOWA

Dane o strukturze i dynamice rozwoju bazy noclegowej Powiatu Przasnyskiego pochodzą przede wszystkim z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Według danych z 2020 r., na terenie Powiatu Przasnyskiego znajdowało się łącznie 4 obiektów noclegowych, dysponujących 75 całorocznymi miejscami noclegowymi. Należy zauważyć, że nie jest to z pewnością pełna liczba obiektów i miejsc noclegowych. W statystyce GUS nie są uwzględniane obiekty dysponujące mniej niż 10 miejscami, stąd też duża liczba kwater agroturystycznych i pokoi gościnnych nie jest umieszczona w zestawieniu. Największą grupę wśród obiektów stanowią obiekty hotelowe skupiające około 64% wszystkich całorocznych miejsc noclegowych. Rozmieszczenie obiektów noclegowych w Powiecie zależy od wielu czynników, m.in. atrakcji turystycznych w okolicy, miejsc wypoczynku, rekreacji i sportu, głównych tras komunikacyjnych (tranzyt).

Tabela 48 Struktura obiektów noclegowych w Powiecie Przasnyskim w 2020 r.

Typ obiektu	Liczba obiektów	Liczba całorocznych miejsc noclegowych
Ogółem	4	75
Obiekty hotelowe razem	2	48
Hotele	1	27
Motele	0	0
Pensjonaty	0	0
Inne obiekty hotelowe	1	21
Domy wycieczkowe	0	0
Szkolne schroniska młodzieżowe	0	0
Ośrodki wczasowe	0	0
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	0	0
Domy pracy twórczej	0	0
Zespoły domków turystycznych	0	0
Kempingi	0	0
Pola biwakowe	0	0
Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne	2	27
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2015-2020 liczba obiektów noclegowych w Powiecie zmalała o 20%, z kolei w całym województwie liczba obiektów wzrosła o około 15%. Spadła także liczba miejsc noclegowych

(o 10%). Wskaźnik nasycenia obiektami noclegowymi w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest w Powiecie niższy (0,8) od średniej wojewódzkiej (1,0).

Tabela 49 Liczba turystów w obiektach noclegowych w latach 2015-2020

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2015 (2015=100)
Powiat Przasnyski	5 672	5 485	5 551	5 165	b.d.	2 983	52,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W zakresie liczby turystów przenocowanych w obiektach noclegowych, a także liczby udzielonych im noclegów, dynamika jest dodatnia (do 2019 roku). Rok 2020 jest niestety wyjątkowy ze względu na pandemię COVID-19 i wprowadzane obostrzenia (m. in. zamykanie hoteli, restauracji, miejsc turystycznych itp.). W związku z prowadzonym programem szczepień i systematycznym luzowaniu obostrzeń istnieje szansa, że w niedługim czasie te statystyki ulegną poprawie.

Tabela 50 Liczba udzielonych noclegów w latach 2015-2020

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2015 (2015=100)
Powiat Przasnyski	9 178	8 753	9 067	7 887	b.d.	4 380	47,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jeżeli w zakresie liczby turystów oraz udzielonych im noclegów weźmie się pod uwagę wyłącznie gości zagranicznych, to pozycja Powiatu Przasnyskiego wyraźnie się poprawia. Do 2018 roku widoczna była tendencja rosnąca. Niestety pozytywne zmiany zatrzymała pandemia COVID-19 i związane z nią konsekwencje.

Tabela 51 Liczba turystów zagranicznych w obiektach noclegowych w latach 2015-2020

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2015 (2015=100)
Powiat Przasnyski	185	175	229	297	b.d.	57	47,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela 52 Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w latach 2015-2020

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2015 (2015=100)
Powiat Przasnyski	348	387	525	730	b.d.	82	47,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zauważone wyżej trendy w zakresie liczby turystów i udzielanych im noclegów przekładają się także na inny parametr obliczany w ramach statystyki GUS tj. wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych. W Powiecie Przasnyskim, w ostatnim badanym roku wynosił on 17,3% i był niższy niż w przypadku wskaźnika dla województwa mazowieckiego.

Tabela 53 Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych (w %) w latach 2014-2020

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat Przasnyski	33,0	29,1	29,8	28,8	30,6	17,3
Woj. mazowieckie	43,0	43,9	45,9	44,6	44,0	21,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Podsumowując „turystyczną” część diagnozy należy podkreślić, iż w okresie 2015-2019 baza noclegowa w Powiecie Przasnyskim pozostaje na podobnym poziomie. Wskaźniki dotyczące bazy noclegowej, liczby turystów i udzielonych noclegów prezentują się w przypadku Powiatu mało optymistycznie.

2.13.3 ANALIZA SWOT

Tabela 54 Analiza SWOT
Sport, rekreacja i turystyka

Sport, rekreacja i turystyka	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • stałe wspieranie działalności sportowej przez Powiat Przasnyski; • aktywizowanie dzieci i młodzieży oraz seniorów; • systematyczna poprawa stanu infrastruktury sportowej; • duża różnorodność odbywających się imprez sportowych na obszarze Powiatu; • szlaki turystyczne; • bogactwo i różnorodność krajobrazu naturalnego i kulturowego na terenie Powiatu; • duża liczba obiektów zabytkowych, niejednokrotnie o ponadregionalnym znaczeniu; • rosnąca aktywność sportowa mieszkańców Powiatu Przasnyskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności z zapewnieniem równomiernego dostępu mieszkańców Powiatu Przasnyskiego do organizowanych lokalnie imprez i wydarzeń sportowych; • stosunkowo niski stopień wykorzystania bazy noclegowej; • malejąca liczba turystów.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca świadomość zdrowotna mieszkańców; • współpraca z gminami w zakresie sportu i rekreacji; • powiązanie oferty turystycznej gmin Powiatu w synergiczne produkty turystyczne; • tworzenie zintegrowanej sieci dróg rowerowych; • rozwój inicjatyw lokalnych i inicjatyw organizacji pozarządowych działających na polu ochrony zabytków; • rozwój mediów i nowych systemów informacji; • wzrost świadomości krajobrazu kulturowego i obiektów zabytkowych jako produktu turystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • szybkie tempo życia mogące wpłynąć na obniżenie aktywności sportowej mieszkańców Powiatu; • niszczenie bazy sportowej; • ograniczenie turystyki międzynarodowej w związku z sytuacją polityczną i zagrożeniami bezpieczeństwa; • niekontrolowana urbanizacja i chaos przestrzenny; • trudności z pozyskaniem funduszy europejskich; • niestabilność przepisów finansowych; • pandemie.

Źródło: opracowanie własne

2.13.4 GŁÓWNE WYZWANIA

Wyzwaniem na kolejne lata będzie zatem dalsze polepszanie dostępności i stanu infrastruktury sportowej, a także promocja zdrowego stylu życia, w kontekście prognozowanego do 2030 r. spadku liczby ludności w Powiecie Przasnyskim oraz starzenia się społeczeństwa. Istotną rolę odgrywać będzie także dalsze aktywizowanie organizacji pozarządowych w działania na rzecz promocji kultury fizycznej.

2.14 WIZERUNEK I PROMOCJA

Zjawisko konkurencji coraz częściej dotyczy sektora publicznego. Konkurencja we współczesnym świecie nie ogranicza się już tylko do środowiska biznesowego, będącego tradycyjnym obszarem rywalizacji podmiotów gospodarczych (głównie przedsiębiorstw). Jednostki samorządu terytorialnego poświęcają coraz więcej uwagi zagadnieniom związanym z marketingiem terytorialnym, który polega głównie na tworzeniu strategii komunikowania się jednostki administracji terytorialnej ze swym otoczeniem (wewnętrznym i zewnętrznym) oraz przyciąganiem potencjalnych inwestorów lub klientów. Jednym z najważniejszych celów marketingu terytorialnego jest kształtowanie pozytywnego wizerunku. Należy zauważyć, iż właściwy wizerunek nie kształtuje się samoistnie, istotne jest podjęcie zaplanowanych, ukierunkowanych i kompleksowych działań. Stworzony we właściwy sposób wizerunek stanowi obecnie jeden z najistotniejszych instrumentów planowania strategicznego i zarządzania jednostką terytorialną. Przemyślane, zaplanowane i systematycznie realizowane działania wizerunkowe samorządów terytorialnych mogą być ponadto traktowane jako miernik skuteczności zarządzania jednostką terytorialną, świadczącym jednocześnie o kulturze jej zarządzania.

Działania Powiatu Przasnyskiego wpisują się w powyższe założenia poprzez realizowanie spójnego i jednolitego systemu kreowania wizerunku Powiatu i utrwalania jego marki w otoczeniu społeczno-gospodarczym.

Podstawowym narzędziem budowania wizerunku Powiatu Przasnyskiego jest portal internetowy www.powiat-przasnysz.pl, a także nowa strona internetowa: www.samorzad.gov.pl/web/powiat-przasnyski/ zawierające wszystkie najważniejsze i aktualne informacje o Powiecie oraz stanowiące bazę wiedzy na temat działalności. W portalu odnaleźć można informacje na temat działalności organizacji pozarządowych, aktywności społecznej Powiatu, wydarzeń objętych patronatem Starosty Przasnyskiego, nagród i podziękowań, współpracy, projektów finansowanych z zewnętrznych źródeł oraz szeroki dział obejmujący walory turystyczne Powiatu. Powiat Przasnyski komunikuje się z mieszkańcami także za pośrednictwem profilu na portalu społecznościowym Facebook: www.facebook.com/powiatprzasnyski. Publikowane są tu najważniejsze informacje z portalu internetowego oraz audycje realizowane przez Powiat. Dzięki wykorzystywaniu tych nowoczesnych kanałów informacyjnych w bieżących działaniach promocyjnych, poszerzany

jest zasięg oddziaływania Powiatu. Ważnym źródłem informacji jest także strona internetowa: www.strefa-przasnysz.pl/, na której znajduje się oferta inwestycyjna Przasnyskiej Strefy Gospodarczej. Jest to swoista baza wiedzy dla potencjalnych inwestorów. Powiat wydaje również biuletyn informacyjny w wersji papierowej „OKIEM NA POWIAT”, w którym znajdują się najważniejsze informacje dotyczące działań podejmowanych przez władze Powiatu.

Obsługa i działania medialne związane są mocno z niemal wszystkimi aspektami promocji i budowy dobrego wizerunku. Oprócz bezpośredniej komunikacji z otoczeniem, w Internecie za pomocą portalu internetowego oraz portalu społecznościowego Facebook Powiat prowadzi ścisłą współpracę z lokalnymi mediami (lokalne rozgłośnie radiowe i portale internetowe). Współpraca ta jest gwarancją realizacji głównego celu promocji, jakim jest szerokie informowanie o działaniach samorządu Powiatu.

Ważną formą budowy wizerunku Powiatu Przasnyskiego jest dotychczasowa współpraca z podmiotami prowadzącymi inicjatywy z zakresu aktywności społecznej. Organizatorzy imprez, o ile jest to przewidziane, zobowiązani są do prowadzenia działań informacyjnych na rzecz Powiatu, informowania o uzyskanym wsparciu oraz do dokumentowania swoich działań poprzez pisemne i fotograficzne relacje z wydarzeń. Zapowiedzi oraz opisy zrealizowanych już wydarzeń publikowane są na portalu internetowym Starostwa Powiatowego w Przasnyszu, wpisując się tym samym w kalendarium aktywności społecznej.

Działania wizerunkowe to także obsługa imprez, odbywających się na terenie Powiatu. Do najważniejszych działań w tym zakresie należą zarówno kwestie formalno-prawne, przygotowanie niezbędnej dokumentacji, przygotowanie materiałów i wyposażenia promocyjnego oraz zabezpieczenie właściwej prezentacji form identyfikacji wizualnej.

Na terenie Powiatu odbywa się wiele wydarzeń (także cyklicznie) pod patronatem Starostwa Powiatowego w Przasnyszu.

Wizerunek Powiatu Przasnyskiego kształtowany jest poprzez szeroką aktywność we wszystkich obszarach swojej działalności.

Miejsce Powiatu Przasnyskiego w ogólnopolskich rankingach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 55 Miejsce Powiatu Przasnyskiego w poszczególnych rankingach

Ranking	Miejsce
Ranking wydatków inwestycyjnych samorządów 2017-2019	4
Ranking wykorzystanie środków z funduszy Unii Europejskiej w latach 2014-2019	1
Ranking Związku Powiatów Polskich 2021	4

Źródło: opracowanie własne

2.14.1 ANALIZA SWOT

Tabela 56 Analiza SWOT

Wizerunek i promocja	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywanie różnorodnych narzędzi komunikacji społecznej, w tym także mediów społecznościowych.	<ul style="list-style-type: none"> brak wyspecjalizowanej jednostki zajmującej się promocją Powiatu, relatywnie niska rozpoznawalność struktur powiatowych, w tym Starostwa Powiatowego w gminach Powiatu;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie rozpoznawalności marki „Powiatu Przasnyskiego”, zarówno wśród jego mieszkańców jak i mieszkańców regionu i kraju; tworzenie pozytywnego wizerunku Powiatu, zarówno wewnątrz jego struktur, jak i na arenie krajowej; podnoszenie pozycji konkurencyjnej powiatu poprzez promocję swojej działalności, w tym także promocję osiągniętych sukcesów; zwiększenie liczby odbiorców działań promocyjnych i marketingowych.	<ul style="list-style-type: none"> niska efektywność działań promocyjnych w stosunku do poniesionych nakładów; nieznaczny wzrost poziomu wiedzy na temat Powiatu Przasnyskiego wśród jego mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

2.14.2 GŁÓWNE WYZWANIA

- Zwiększenie rozpoznawalności marki „Powiatu Przasnyskiego” w skali lokalnej, regionalnej i krajowej.
- Działania promocyjne jako nośnik wiedzy i informacji o działaniach Powiatu.
- Poszerzenie grona odbiorców przekazów medialnych i działań promocyjnych Powiatu.
- Budowa trwałych relacji z gminami z Powiatu poprzez realizację wspólnych inicjatyw na rzecz społeczeństwa.
- Bieżące reagowanie na kwestie zmieniających się uwarunkowań rozwojowych i umiejętne dostosowywanie działań wizerunkowych.

2.15 USŁUGI ADMINISTRACYJNE

Powiatowe usługi administracyjne realizowane są przez Starostwo Powiatowe w Przasnyszu.

W jego skład wchodzi:

- Wydział Rozwoju, Promocji, Oświaty, Zdrowia, Kultury i Sportu;
- Wydział Organizacyjny;
- Wydział Finansowo-Budżetowy;
- Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami;
- Wydział Aktywizacji Transportu i Komunikacji;
- Wydział Budownictwa i Zarządzania Kryzysowego;
- Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska;
- Powiatowy Rzecznik Konsumentów;
- Stanowisko ds. kadrowych;
- Stanowisko ds. kontroli zarządczej;
- Stanowisko ds. audytu wewnętrznego.

Lista kart usług administracyjnych świadczonych przez Starostwo Powiatowe w Przasnyszu, zamieszczona jest w Biuletynie Informacji Publicznej. Usługi administracyjne dla mieszkańców świadczą także takie jednostki jak m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W okresie realizacji dotychczasowej strategii wykonano wiele zadań mających na celu unowocześnienie funkcjonowania administracji powiatowej, przede wszystkim poprzez rozwój technologii teleinformatycznych (m.in. tradycyjny system obiegu dokumentów wspomagany elektronicznie, Elektroniczna Skrzynka Podawcza, część usług dostępna na ePUAP, elektroniczny systemy kolejkowy, geoportal).

Podnoszenie poziomu usług administracyjnych, zarówno w zakresie bezpośredniej obsługi klientów, jak i organizacji pracy jednostek Powiatu, jest w obecnych czasach nierozdzielnie związane z pojęciem e-administracji.

Do najważniejszych silnych stron e-administracji w Powiecie Przasnyskim należy wysoki poziom informatyzacji urzędu, przejawiający się m.in. zastosowaniem wielu rozwiązań opartych na technologii informacyjno-komunikacyjnej (m.in. Geoportal Powiatu Przasnyskiego, ePUAP itp.), dostępnością wielu e-usług publicznych oraz szerokim wachlarzem informacji, także informacji przestrzennej. Dodatkowym atutem jest wysoka

świadomość władz uchwałodawczych i wykonawczych Powiatu w zakresie konieczności intensyfikacji informatyzacji i rozwijania systemu e-administracji. Pozytywnym elementem sprzyjającym rozwojowi e-administracji jest wysoki poziom wiedzy i umiejętności informatycznych urzędników, którzy dostrzegają korzyści płynące z informatyzacji i w coraz mniejszym stopniu negują ten proces. Wszystko to skutkuje poprawą jakości obsługi klientów i poprawą efektywności funkcjonowania.

2.15.1 ANALIZA SWOT

Tabela 57 Analiza SWOT

Usługi administracyjne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki stopień informatyzacji urzędu; • czytelne i funkcjonalne strony internetowe Powiatu: BIP i oficjalna; • szeroki zasób udostępnianych informacji; • dostępność wybranych e-usług publicznych; • wysoki poziom umiejętności informatycznych urzędników. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak badań satysfakcji klientów i ich potrzeb w zakresie e-usług publicznych; • ograniczony zasób usług publicznych dostępnych na platformie ePUAP.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • świadomość władz i wola polityczna do rozwoju e-administracji; • rosnący stopień informatyzacji jednostek sektora publicznego oraz przedsiębiorców i obywateli • dostępność funduszy europejskich ukierunkowanych na rozwój e-administracji; • działalność instytucji i organizacji pozarządowych oraz naukowo-badawczych wspierających proces budowy e-administracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom zaufania mieszkańców do e-usług publicznych; • nieuporządkowane i niejednoznaczne prawo; • zbyt skomplikowane procedury administracyjne utrudniające informatyzację; • ograniczone rozwiązania horyzontalne w publicznych systemach e-administracji.

Źródło: opracowanie własne

2.15.2 GŁÓWNE WYZWANIA

Najważniejszym wyzwaniem będzie bardziej intensywna promocja e-usług oraz zachęcanie obywateli i przedsiębiorców do kontaktów ze Starostwem Powiatowym w Przasnyszu drogą elektroniczną. Oczywiście należy pamiętać, że nawet najlepsza promocja nie zastąpi opinii wielu zadowolonych klientów z dobrze i sprawnie działających e-usług. Stąd też należy tworzyć takie e-usługi i w takiej formie, aby były dopasowane do potrzeb i oczekiwań klientów sektora publicznego.

2.16 WSPÓŁPRACA SAMORZĄDOWA

Powiat Przasnyski uczestniczy w różnych formach współpracy samorządowej na szczeblu międzynarodowym, krajowym czy regionalnym.

Współpraca samorządowa Powiatu Przasnyskiego w zakresie realizacji zadań publicznych odbywa się przede wszystkim w formie porozumień. Zdecydowaną większość z nich stanowią porozumienia pionowe z gminami, które mają na celu przekazanie na szczebel gminny niektórych zadań w zakresie zarządzania publicznymi drogami powiatowymi. Tego rodzaju współpraca gminno-powiatowa istotnie ułatwia organizację utrzymania tych dróg oraz procesy inwestycyjne związane z ich modernizacją. Znacznie rzadziej zawierane były porozumienia z gminami w innych dziedzinach. Powiat Przasnyski współpracuje także w formie porozumień z instytucjami administracji rządowej (Komenda Wojewódzka Policji, Komenda Powiatowa Policji) oraz samorządem województwa mazowieckiego. Duże znaczenie mają porozumienia w takich dziedzinach jak rynek pracy i wspieranie przedsiębiorczości, ochrona przeciwpożarowa i ratownictwo medyczne. Współpraca, którą regulują umowy polega przede wszystkim na wymianie doświadczeń oraz wzajemnym wspieraniu i promocji powiatów. Dziedziny, w jakich występuje współdziałanie to: ochrona środowiska, rozwój przedsiębiorczości, opieki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki, rolnictwa oraz bezpieczeństwa publicznego.

2.16.1 ANALIZA SWOT

Tabela 58 Analiza SWOT

Współpraca samorządowa	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> porozumienia z innymi JST;	<ul style="list-style-type: none"> ograniczone środki finansowe na realizację niektórych projektów w ramach współpracy;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> rozwój i pogłębienie współpracy międzynarodowej, zarówno w formie bilateralnych kontaktów jak i nawiązanie współpracy sieciowej.	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczne prawne i finansowe wsparcie form współpracy samorządowej ze strony kraju i UE; wzrost nastrojów nacjonalistycznych w Europie utrudniające nawiązywanie kontaktów zagranicznych.

Źródło: opracowanie własne

2.16.2 GŁÓWNE WYZWANIA

W zakresie współpracy ważnym będzie podtrzymywanie dobrych kontaktów z obecnymi partnerami, jak i poszukiwanie nowych obszarów i dziedzin współpracy.

2.17 ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Realizacja zadań publicznych poprzez organizacje pozarządowe jest jednym z efektów decentralizacji państwa oraz ważnym narzędziem wspierania aktywności społecznej mieszkańców. Podstawą prawną dla działań Powiatu Przasnyskiego w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi są zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Władze samorządowe corocznie opracowują Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy. Głównym celem programu jest zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Powiatu Przasnyskiego oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy Powiatem a organizacjami społecznymi.

W Powiecie Przasnyskim funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych. Są to m. in. fundacje, stowarzyszenia w tym stowarzyszenia zwykłe i po nowelizacji ustawy, klubów sportowych, w tym Uczniowskie Kluby Sportowe, Stowarzyszenia Kultury Fizycznej Nieprowadzące Działalności Gospodarczej, Koła Gospodyń Wiejskich czy Ochotnicze Straże Pożarne.

Tabela 59 Organizacje społeczne w Powiecie Przasnyskim

Sfera działalności	Liczba organizacji
Kultura fizyczna	53
Kultura i sztuka	7
Ochrona zdrowia/ Pomoc społeczna	7
Rozwój przedsiębiorczości	2
Koło Gospodyń Wiejskich	4
Działalność osób na rzecz osób niepełnosprawnych	4
Ochotnicza Straż Pożarna	49
Ochrona Środowiska	2
Fundacje	17
Inne	16

Źródło: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu

Współpracę samorządów terytorialnych z organizacjami pozarządowymi należy uznać za jeden z nieodzownych komponentów budowania silnego społeczeństwa obywatelskiego. Powiat Przasnyski sukcesywnie wzmacnia aktywność organizacji pozarządowych poprzez zlecanie im zadań publicznych w różnych obszarach współpracy. Tego typu działanie przyczynia się do wzmocnienia postaw obywatelskich mieszkańców oraz angażowania ich w sprawy lokalne.

Współpraca Powiatu Przasnyskiego z organizacjami pozarządowymi mającymi swoją siedzibę na terenie Powiatu, odbywa się w szczególności poprzez: zlecenie realizacji zadań publicznych, wymianę informacji, konsultacje społeczne aktów prawa miejscowego, wytyczanie

wzajemnych kierunków działań, promocję działań i inicjatyw, udostępnianie miejsca na stronie internetowej starostwa, a także współorganizację przedsięwzięć o charakterze powiatowym.

2.17.1 ANALIZA SWOT

Tabela 60 Analiza SWOT

Organizacje pozarządowe	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba organizacji pozarządowych na terenie Powiatu; • stała liczba zleczanych przez Powiat Przasnyski zadań publicznych oraz środków wydatkowanych na ten cel; • zwiększająca się liczba obszarów współpracy Powiatu Przasnyskiego z organizacjami pozarządowymi; • aktywna społeczność lokalna (np. Koła Gospodyń Wiejskich). 	<ul style="list-style-type: none"> • słaby stopień integracji i znajomości siebie nawzajem w środowisku organizacji pozarządowych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczności lokalnych; • angażowanie w działalność społeczną dzieci i młodzieży oraz środowisk senioralnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • często zmieniające się przepisy prawne w zakresie wymagań stawianych organizacjom pozarządowym ubiegającym się o realizację zadań publicznych; • brak czasu mieszkańców na działalność społeczną, związany z szybkim tempem życia.

Źródło: opracowanie własne

2.17.2 GŁÓWNE WYZWANIA

Wyzwaniem dla Powiatu Przasnyskiego na najbliższe lata będzie dalsza aktywizacja organizacji pozarządowych w realizację licznych zadań publicznych, w tym dzieci i młodzieży oraz seniorów, a także utrzymywanie przeznaczanych na ten cel co najmniej takich samych środków rocznie.

2.18 SYTUACJA FINANSOWA POWIATU

Możliwości realizacji działań przewidzianych w strategii rozwoju są w przypadku każdej jednostki terytorialnej bezpośrednio związane z jej aktualną i przyszłą sytuacją finansową.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego podstawowymi dochodami Powiatu są:

- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości 10,25% podatku PIT i 1,40% podatku CIT;
- subwencje z budżetu państwa na zadania realizowane przez Powiat;
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże;
- dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych;
- dochody z majątku Powiatu;
- odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, dotacji i subwencji.

Dochodami Powiatu mogą również być:

- subwencja wyrównawcza z budżetu państwa;
- dotacje celowe z budżetu państwa przekazywane na wykonanie czynności;
- dotacje z państwowych funduszy celowych;
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez Powiat na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- dotacje celowe z budżetu województwa na zadania z zakresu samorządu województwa wykonywane przez Powiat na mocy porozumień zawartych z województwem;
- spadki, zapisy i darowizny;
- odsetki od środków finansowych Powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych;
- odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału;
- inne wpływy uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

Powiaty nie uzyskują dochodów z podatków i opłat lokalnych, które zasilają budżety gmin.

2.18.1 DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW W LATACH 2016-2020

Dochody ogółem Powiatu Przasnyskiego w 2020 r. wyniosły 102.412.833,80 zł i były o 48% wyższe niż w 2016 r. Jest to porównywalna dynamika jak w przypadku uśrednionych wartości dla województwa mazowieckiego.

Tabela 61 Dochody ogółem Powiatu Przasnyskiego w latach 2016 i 2020

Jednostka	2016	2020	Dochody w 2020 r. (2016=100)
Powiat Przasnyski	68 989 369,15	102 412 833,80	148,4
Powiaty (mazowieckie)	3 038 571 874,36	4 448 481 138,33	146,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Surowe dane dotyczące globalnej wielkości dochodów nie są jednak najbardziej odpowiednim narzędziem analizy sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. W szczególności dotyczy to powiatów ziemskich, uzyskujących dużą część swoich dochodów z transferów z budżetu państwa (subwencje i dotacje), których wysokość i przeznaczenie jest w przeważającej mierze uwarunkowane regulacjami centralnymi. Stąd też znacznie lepszym miernikiem zamożności powiatów, także w ujęciu czasowym, są dane przeliczone na jednego mieszkańca i dotyczące przede wszystkim dochodów własnych, spośród których kluczową rolę odgrywają udziały w podatkach PIT i CIT.

Tabela 62 Dochody ogółem i dochody własne Powiatu Przasnyskiego na 1 mieszkańca w latach 2016 i 2020 na tle porównyiwanych jednostek

Jednostka	Dochody ogółem			Dochody własne		
	2016	2020	2020 r. (2016=100)	2016	2020	2020 r. (2016=100)
Powiat Przasnyski	1 300,95	1 956,12	150,4	316,55	656,61	207,4
Powiaty (mazowieckie)	967,29	1 401,19	144,9	384,45	650,44	169,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W zakresie dochodów ogółem na 1 mieszkańca, Powiat Przasnyski (1.956,12 zł w 2020 r.) jest znacznie wyższy od wskaźników średnich wartości dla powiatów w województwie mazowieckim (1.401,19 zł). Jeżeli pod uwagę brane są wyłącznie dochody własne powiatów sytuacja wygląda podobnie. Cieszyć może dynamika wzrostu dochodów ogółem i własnych na przestrzeni ostatnich lat. Może to jednak oznaczać, iż demografia (jej spadek) Powiatu Przasnyskiego w ten sposób odzwierciedlana jest we wskaźnikach przeliczanych na 1 mieszkańca.

Tabela 63 Dochody Powiatu Przasnyskiego z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT na 1 mieszkańca w latach 2016 i 2020 na tle porównywanych jednostek

Jednostka	Dochody z PIT			Dochody z CIT		
	2016	2020	2020 r. (2016=100)	2016	2020	2020 r. (2016=100)
Powiat Przasnyski	124,13	165,76	133,5	3,14	3,82	121,7
Powiaty (mazowieckie)	231,16	313,43	135,6	7,54	12,28	162,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując najważniejsze źródło dochodów własnych powiatów, tj. udział w podatku PIT, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, zauważyć można niższą pozycję Powiatu Przasnyskiego do sytuacji w województwie. Dynamika dochodów z tytułu udziału w PIT jest zbliżona do średniej wojewódzkiej. W zakresie podatku CIT dynamika Powiatu Przasnyskiego jest dużo mniejsza niż średniej wojewódzkiej. Rola tego źródła dochodów jest jednak bardzo ograniczona w porównaniu z PIT.

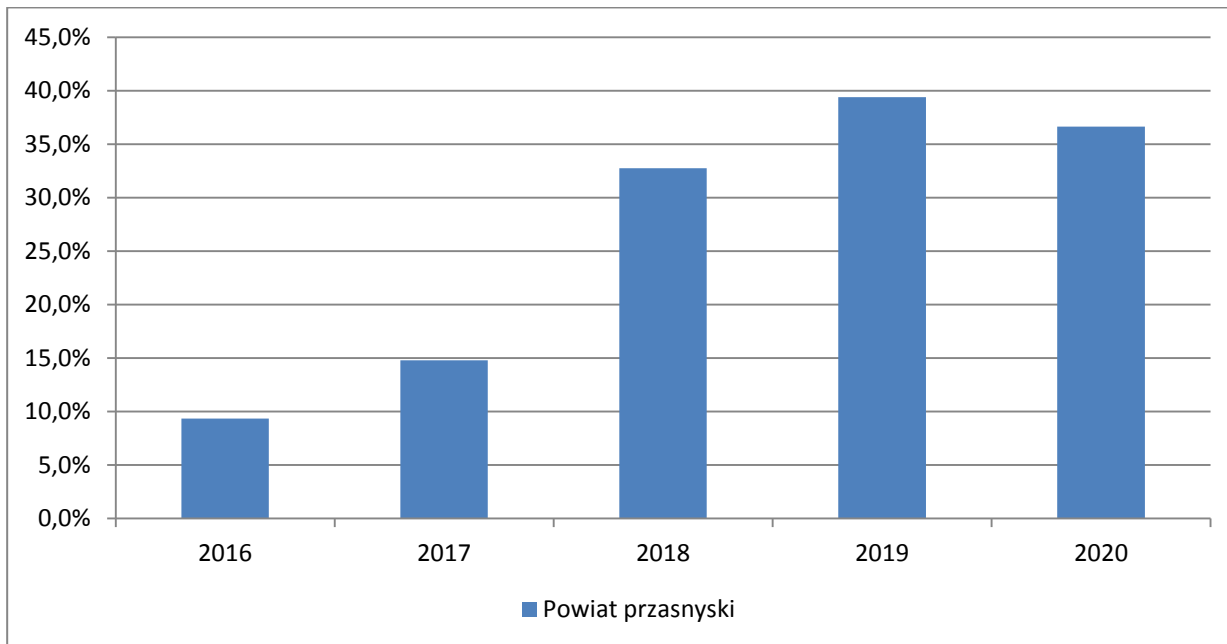
Globalna kwota wydatków w budżetach powiatów, podobnie jak jej przeliczenie na 1 mieszkańca jest w zasadniczym stopniu uwarunkowana wysokością uzyskiwanych dochodów. Istotnym wskaźnikiem, który daje wyobrażenie o polityce danego samorządu, jest natomiast udział wydatków majątkowych (przede wszystkim inwestycyjnych) w wydatkach ogółem. W latach 2016-2020 Powiat Przasnyski przeznaczył na cele inwestycyjne oraz inne wydatki majątkowe łącznie 26,6% swoich wydatków ogółem. Jest to wskaźnik wyższy od średniej wojewódzkiej (18,8%).

Tabela 64 Udział wydatków majątkowych w globalnych wydatkach ogółem Powiatu Przasnyskiego w latach 2016-2020 na tle porównywanych jednostek

Jednostka	Udział wydatków majątkowych w % (globalnie za lata 2016-2020)
Powiat Przasnyski	26,6
Przasnysz Miasto	9,9
Chorzele	16,7
Czernice Borowe	6,5
Jednoróżec	12,1
Krasne	18,1
Krzynowłoga Mała	4,8
Przasnysz	21,9
Powiaty (mazowieckie)	18,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Należy zauważyć, że w latach 2019-2020 przypadł szczyt aktywności inwestycyjnej. Powiat Przasnyski poniósł ogromny wysiłek inwestycyjny, kiedy to we wspomnianych latach 35-40% wydatków stanowiły wydatki majątkowe.

Wykres 8 Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem Powiatu Przasnyskiego w latach 2016-2020 w %
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W zakresie struktury dochodów budżetowych Powiat Przasnyski nie wyróżnia się na tle przeciętnych wartości dla powiatów w skali regionalnej. Najniższy udział w dochodach Powiatu odgrywają źródła o charakterze dotacyjnym.

Tabela 65 Struktura dochodów Powiatu Przasnyskiego w 2020 r. na tle porównywanych jednostek [%]

Jednostka	Dochody własne	Udział w PIT	Udział w CIT	Dochody z majątku	Dotacje ogółem	Dotacje z budżetu państwa	Subwencja ogółem	Część oświatowa	Część wyrównawcza
Powiat Przasnyski	33,6	8,5	0,2	2,4	22,1	12,5	44,3	30,6	8,2
Powiaty (mazowieckie)	46,4	22,4	0,9	0,7	17,0	11,3	36,6	26,9	6,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W zakresie dochodów własnych należy zauważyć niewielkie znaczenie dochodów z majątku Powiatu. Powiaty ziemskie w zasadzie nie dysponują majątkiem, w tym przede wszystkim nieruchomościami, które mogłyby być znaczącymi źródłami środków na inne zadania. Ich własnością są, w większości przypadków, nieruchomości zajęte na potrzeby świadczenia usług z zakresu użyteczności publicznej (np. pod drogami, budynki placówek oświatowych, urzędów administracji), które same często wymagają znacznych nakładów finansowych.

Wśród wydatków Powiatu Przasnyskiego największe kwoty przeznaczone są na dziedziny takie jak: transport i łączność (32,4%), oświata i wychowanie (30,4%), pomoc społeczna (8,4%). Większość wartości jest zbliżona do średnich wartości w województwie mazowieckim. Warto

zwrócić uwagę, na zdecydowanie wyższy niż średnia w województwie, udział wydatków w pozycji „Transport i łączność”.

Tabela 66 Struktura wydatków Powiatu Przasnyskiego w 2020 r. na tle porównywanych jednostek [%]

Jednostka	Transport i łączność	Administracja publiczna	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	Oświata i wychowanie	Ochrona zdrowia	Pomoc społeczna	Rodzina	Edukacyjna opieka wychowawcza
Powiat Przasnyski	32,4	7,6	4,1	30,4	3,2	8,4	3,0	7,3
Powiaty (mazowieckie)	17,9	11,3	5,0	27,9	4,3	10,2	4,4	7,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.18.2 PROGNOZA FINANSOWA

Na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2033 ustalić można podstawowe wielkości określające możliwości budżetowe Powiatu w najbliższych latach. W zakresie dochodów bieżących zakłada się ich systematyczny wzrost. Na globalną kwotę dochodów i jej przewidywane wahania w analizowanym okresie istotny wpływ mają także dochody majątkowe, w tym przede wszystkim dotacje inwestycyjne z funduszy unijnych. Pozyskanie kolejnych środków z tej puli w istotnym stopniu powinno zwiększyć zasób dochodów Powiatu.

Tabela 67 Prognozowane dochody Powiatu Przasnyskiego w latach 2021-2027 w mln zł

Rok	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Udziały z PIT	Udziały z CIT	Z subwencji ogólnej	Z dotacji środków przeznaczonych na cele bieżące	Pozostałe dochody bieżące	Dochody majątkowe	Z dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
2021	134,1	87,0	9,0	0,2	45,7	21,9	10,0	47,0	46,3
2022	176,6	125,6	26,8	0,2	60,0	19,3	20,2	50,0	10,5
2023	143,2	106,6	17,9	0,2	54,0	17,0	19,5	34,6	2,8
2024	96,5	93,1	13,1	0,2	52,0	12,6	15,2	3,3	3,3
2025	99,8	99,8	14,4	0,3	55,0	13,3	16,8	0,0	0,0
2026	104,7	104,7	15,8	0,3	57,0	14,0	17,6	0,0	0,0
2027	135,7	135,7	25,4	0,3	65,0	20,6	24,4	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2033 (stan na 24 sierpnia 2021 r.)

Wydatki bieżące Powiatu do 2027 r. powinny utrzymać się na aktualnym stabilnym poziomie, co wydaje się niezbędnym założeniem dla realizacji ambitnego programu inwestycyjnego w tym okresie i jednoczesnego osiągnięcia dodatniego wyniku budżetowego w latach 2022-2027.

Tabela 68 Prognozowane wydatki oraz wynik budżetu Powiatu Przasnyskiego w latach 2021-2027 w mln zł

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu
2021	143,4	86,7	56,6	-9,3
2022	172,6	75,7	96,8	4,0
2023	141,2	80,5	60,6	2,0
2024	92,3	85,6	6,7	4,1
2025	95,6	91,6	3,9	4,1
2026	100,5	96,1	4,3	4,1
2027	130,7	100,7	30,0	5,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2033 (stan na 24 sierpnia 2021 r.)

Deficyt budżetowy na koniec 2020 roku wyniósł 28.648.681,46 zł. Na dzień 31 grudnia 2020 roku Powiat posiadał zobowiązania w łącznej wysokości 53.163.116,23 zł z tytułu zaciągniętych kredytów i emisji obligacji.

Generalnie, sytuację finansową Powiatu Przasnyskiego ocenić należy jako stabilną. W perspektywie roku 2027 umożliwi realizację wyznaczonych zadań strategicznych, przy utrzymaniu wszystkich podstawowych funkcji Powiatu związanych z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców.

2.18.3 ANALIZA SWOT

Tabela 69 Analiza SWOT

Sytuacja finansowa Powiatu	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych, 	<ul style="list-style-type: none"> skromny zasób majątku własnego, mogącego generować dodatkowe dochody; brak bezpośredniego przełożenia aktywności inwestycyjnej w zakresie produkcyjno-usługowym na dochody budżetu (brak udziału w podatku od nieruchomości, niewielki udział w podatku CIT).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> pozyskanie dodatkowych funduszy zewnętrznych, w tym przede wszystkim z funduszy unijnych oraz w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego; przekazanie samorządom dodatkowych dochodów z tytułu udziału w podatku VAT. 	<ul style="list-style-type: none"> zmiany prawne w zakresie konstrukcji podatku PIT; pojawienie się nowych wydatków w wyniku przekazania samorządom kolejnych zadań przez administrację rządową; COVID-19.

Źródło: opracowanie własne

2.18.4 GŁÓWNE WYZWANIA

Przy stosunkowo stabilnej sytuacji finansowej Powiatu Przasnyskiego kluczowe wyzwania w tym zakresie w perspektywie strategicznej można sformułować następująco:

- Utrzymanie systematycznego wzrostu dochodów podatkowych.
- Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie zadań, w tym przede wszystkim z funduszy unijnych oraz w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

- Limitowanie wzrostu wydatków bieżących w granicach pozwalających na równoległą wysoką aktywność inwestycyjną.
- Umiejętne zarządzanie zadłużeniem w celu optymalizacji kosztów jego obsługi.

3. ROZWÓJ STRATEGICZNY W LATACH 2023-2027

3.1 MISJA I WIZJA ROZWOJU

MISJA

Misja samorządu w zwięzły sposób precyzuje istotę jego działań i podstawowe funkcje do spełnienia na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców Powiatu.

Powiat Przasnyski w 2027 roku to atrakcyjne i bezpieczne miejsce zamieszkania – pracy, edukacji, inwestowania i wypoczynku w czystym środowisku naturalnym.

WIZJA

Tak określona misja pozwala na wyznaczenie wizji Powiatu, rozumianej jako projekcja stanu, do jakiego dąży społeczność lokalna i reprezentująca ją władza samorządowa w perspektywie 2027 r. Ze względu na nadrzędny cel rozwoju Powiatu realizowana będzie następująca wizja rozwoju Powiatu Przasnyskiego:

Powiat Przasnyski jest Powiatem:

- ***przyjaznym, oferującym mieszkańcom wysoką jakość życia z dobrze zorganizowaną ofertą publiczną i, terenami zieleni,***
- ***spójnym społecznie, ekonomicznie i przestrzennie, troszczącym się o zachowanie dziedzictwa kulturowego i cennych przyrodniczo obszarów,***
- ***silnym, posiadającym mocną pozycję w regionie i wykorzystującym swój potencjał,***
- ***konkurencyjnym, przyjaznym przedsiębiorcom, atrakcyjnym do lokowania i prowadzenia innowacyjnego biznesu opartego na gospodarce niskoemisyjnej,***
- ***sprawnie zarządzanym poprzez skuteczne zintegrowane działania oddziałujące na cały jego obszar i aktywną współpracę z gminami oraz mieszkańcami.***

Realizacji wizji rozwoju towarzyszy ścisła współpraca władz Powiatu i jednostek organizacyjnych z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie Powiatu, wsparcie i zaangażowanie mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, wreszcie współpraca z samorządami gmin. Tylko efektywne wykorzystanie potencjałów i aktywności wszystkich interesariuszy daje szansę na pomyślny i trwały rozwój Powiatu Przasnyskiego.

3.2 CELE STRATEGII

Głównym celem rozwoju Powiatu jest zapewnienie wysokiej jakości życia jego mieszkańcom oraz budowanie silnej pozycji konkurencyjnej w skali kraju. Odpowiedzią na zdefiniowaną misję i wizję jego obszaru są cele strategiczne. Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 wyznacza cztery cele strategiczne obejmujące najistotniejsze potrzeby i oczekiwania interesariuszy z terenu Powiatu:

- **Cel strategiczny 1. Sprawne funkcjonowanie gospodarki oraz lokalnego rynku pracy**
- **Cel strategiczny 2. Aktywne społeczeństwo oraz wyższa jakość życia mieszkańców Powiatu**
- **Cel strategiczny 3. Czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia**
- **Cel strategiczny 4. Sprawna i otwarta na współpracę administracja publiczna**

Za wyborem powyższych celów strategicznych przemawiają m.in. wyniki przeprowadzonej diagnozy Powiatu Przasnyskiego, wyniki badań z mieszkańcami oraz wyniki poszczególnych analiz SWOT. Każdy z wymienionych celów w sposób logiczny nawiązuje do przyjętej wizji i misji. Ponadto cele strategiczne odnoszą się do potencjałów rozwojowych Powiatu oraz do wyzwań rozwojowych, przed którymi stanie Powiat w nadchodzących latach.

3.2.1 CEL STRATEGICZNY 1

Cel strategiczny 1. Sprawne funkcjonowanie gospodarki oraz lokalnego rynku pracy

W planowaniu rozwoju Powiatu Przasnyskiego jednym z podstawowych aspektów jest wspieranie tworzenia odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego. Przeprowadzona analiza lokalnej gospodarki wykazała pewne problemy związane z jej funkcjonowaniem. Problemy dotyczą przede wszystkim dość niskiej atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu czy problemu długotrwałego bezrobocia i braku kwalifikacji zawodowych potencjalnych pracowników. Niemniej jednak, do głównych mocnych stron, które należy wykorzystać w ramach planowanych działań, należy zaliczyć w miarę dogodne położenie komunikacyjne (w tym liczne inwestycje infrastruktury komunikacyjnej poprawiające jej stan i dostępność), a także bardzo atrakcyjne walory przyrodniczo-kulturowe stwarzające możliwość rozwoju turystyki.

Obszar związany z gospodarką musi być elastyczny w kwestii podejmowanych działań. W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu Polska i świat zmagają się z pandemią choroby wywołanej przez wirus SARS CoV-2, której skutki są trudne do przewidzenia. Wysoce prawdopodobny jest jednak kryzys gospodarczy, który dotknie również Polskę i lokalne samorządy. Z jednej strony niezwykle ważne będzie podejmowanie działań mających na celu wsparcie lokalnych przedsiębiorców w zakresie utrzymania się na rynku, a z drugiej wzmocnienie działań wspierających osoby, które utracą zatrudnienie.

Kluczem do poprawy funkcjonowania lokalnej gospodarki będzie ukierunkowanie działań w zakresie zwiększania jej konkurencyjności i efektywności, o charakterze kompleksowym i długofalowym. Powinno to się odbywać m.in. poprzez dalszy rozwój infrastruktury technicznej (drogowej, kolejowej, telekomunikacyjnej, energetycznej, wodno-ściekowej), a także poprawę efektywności wykorzystania istniejących zasobów i potencjałów Powiatu. Ważnym elementem zapewnienia zrównoważonego rozwoju Powiatu Przasnyskiego będzie wzmocnienie istniejących przedsiębiorstw, m.in. poprzez zapewnienie im lepszego dostępu do usług informacyjno-szkoleniowych, a także kapitału zewnętrznego w formie dotacji bezzwrotnych i zwrotnych oraz tworzenie warunków dla rozwijania turystyki. Ponadto, jednym z priorytetowych obszarów będzie wsparcie osób bezrobotnych, w szczególności z grup wykluczonych (osoby z niepełnosprawnościami) oraz z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

3.2.2 CEL STRATEGICZNY 2

Cel strategiczny 2. Aktywne społeczeństwo oraz wyższa jakość życia mieszkańców Powiatu

Zapewnienie lokalnej społeczności warunków życia na najwyższym poziomie, zaspokajając ich potrzeby zarówno niższego jak i wyższego rzędu, stanowi ogromne wyzwanie dla samorządów lokalnych. Przeprowadzona analiza i diagnoza strategiczna potwierdziła występowanie w obszarze Powiatu ogólnopolskich trendów związanych z niekorzystnymi trendami demograficznymi, wpływającymi na potencjał kapitału społecznego (m.in. starzenie się społeczeństwa, ujemne wartości salda migracji i przyrostu naturalnego, bezrobocie). Ponadto zidentyfikowano problemy w zakresie niskich naborów w szkołach ponadpodstawowych czy niskiej dostępności usług specjalistycznych.

Planowane działania strategiczne powinny opierać się na dostosowaniu oferty usług społecznych do trendów demograficznych i potrzeb mieszkańców Powiatu Przasnyskiego oraz

ich oczekiwać. Doinwestowania wymaga wszelkiego rodzaju infrastruktura (edukacyjna, ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz zwiększenie jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), a także ważne jest wzbogacenie działań aktywizacyjno-integracyjnych społeczności lokalnej. Ponadto kluczem do poprawy sytuacji powinien być rozwój różnych form aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osób niepełnosprawnych). Szczególna rola w tym zakresie powinna przypaść Powiatowemu Urzędowi Pracy, zajmującemu się na co dzień aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, a także organizacjom pozarządowym zajmującym się ekonomią i przedsiębiorczością społeczną. Niezwykle istotnym elementem budowania kapitału społecznego w Powiecie jest również zapewnienie odpowiedniego bezpieczeństwa mieszkańców oraz podejmowanie wszelkich działań prewencyjnych wspierających powyższe działania. Wszystkie działania mają na celu stworzenie przyjaznego miejsca do życia, różnym grupom społecznym, o różnym statusie z dostępem do różnego rodzaju usług. Większa dostępność i funkcjonalność infrastruktury, może wspomóc także osiedlanie się nowych mieszkańców i podejmowanie decyzji o pozostaniu przez osoby w wieku 25-34 lata.

3.2.3 CEL STRATEGICZNY 3

Cel strategiczny 3. Czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia

Podejmowanie różnego rodzaju interwencji w zakresie podnoszenia jakości życia lokalnej społeczności w różnych aspektach powinno odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Dużym potencjałem rozwojowym są walory przyrodniczo-kulturowe wynikające z położenia geograficznego oraz spuścizny historycznej tego obszaru.

Kierunki interwencji powinny obejmować przede wszystkim zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu i dostosowywanie się do tych zmian. Niezwykle ważne jest wykorzystanie unikalnych zasobów naturalnych i dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego stanowiącego szansę na rozwój turystyki, jak również dogodne warunki środowiskowo-klimatyczne do rozwoju odnawialnych źródeł energii. Poza tradycyjnymi działaniami polegającymi na ograniczaniu niskiej emisji, wdrażaniu OZE oraz polepszeniu metod i jakości ogrzewania domów, ważne jest także podejście adaptacyjne do aktualnego stanu środowiska. Zmiany klimatyczne są faktem i będą postępowały dalej, w związku z czym zagrożenia związane są z suszą, gwałtownymi zjawiskami pogodowymi oraz powodzią po gwałtownych ulewach będą również dotyczyły obszaru

Powiatu. W związku z czym należy podjąć działania mające na celu przygotowanie Powiatu oraz gmin w tym zakresie.

3.2.4 CEL STRATEGICZNY 4

Cel strategiczny 4. Sprawna i otwarta na współpracę administracja publiczna

Kluczem do sukcesu wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego jest otwartość administracji publicznej na innowacje i nowe modele współpracy zarówno ze społecznością lokalną, przedsiębiorcami, innymi samorządami i podmiotami publicznymi czy organizacjami pozarządowymi. Idea otwartej i sprawnej administracji powinna być rozwijana w trzech wymiarach prowadzących do większej efektywności, przejrzystości i zaangażowania władz oraz obywateli w realizację wspólnych zadań.

Działania powinny koncentrować się na usprawnieniu procesów planowania i zarządzania strategicznego w Powiecie, w oparciu o sukcesywny monitoring i ewaluację wdrażanych strategii i programów/planów rozwoju. Ważnym obszarem jest również zarządzanie operacyjne wraz z podnoszeniem kompetencji pracowników administracji publicznej, które pozwolą na zwiększenie efektywności pracy zarówno w samym Starostwie Powiatowym jak i w jednostkach organizacyjnych Powiatu. Podnoszenie kompetencji przełoży się na zwiększone zaufanie społeczności lokalnej do instytucji publicznych. Ponadto niezwykle istotnym elementem jest kontynuacja działań związanych z cyfryzacją administracji publicznej i rozwoju e-usług dla społeczeństwa.

Miarą sprawności administracji publicznej będzie również jej zdolność do stworzenia efektywnego systemu informacji i promocji gospodarczej Powiatu, przyczyniającego się w dłuższej perspektywie do napływu większej liczby inwestorów i turystów do Powiatu. Przy czym nie chodzi tylko o system udostępniający określone informacje na temat gospodarki, kultury czy turystyki powiatu, ale o cały zestaw działań i przedsięwzięć marketingowych podporządkowanych osiągnięciu zakładanych celów promocyjnych Powiatu. Działania te powinny być realizowane w bliskiej współpracy z samorządami gminnymi i wojewódzkim, a także powinny wykorzystywać kanały promocji dostępne w ramach prowadzonej przez Powiat współpracy w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

3.2.5 CELE OPERACYJNE

Powyższe cele strategiczne zostały rozwinięte w osiemnaście celów operacyjnych, które mogą wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji powiatu, gdyż ich realizacja opierać się będzie na współpracy z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi. Realizacja celów następuje na poziomie konkretnych działań, które opisano uwzględniając ich uzasadnienie, zakres, realizatorów, partnerów, źródła finansowania oraz oczekiwane efekty.

W ramach pierwszego celu strategicznego wyznaczono 5 celów operacyjnych wraz ze wskazaniem przykładowych kierunków działań (interwencji), których realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy Powiatu Przasnyskiego.

Tabela 70 Cel strategiczny 1

Cel strategiczny 1. Sprawne funkcjonowanie gospodarki oraz lokalnego rynku pracy	
Cel operacyjny	Kierunki działań (interwencji)
<p>Cel operacyjny 1.1. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjną Powiatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej i przejezdności na terenie powiatu poprzez modernizację/rozbudowę-przebudowę sieci dróg powiatowych, • współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie inwestycji drogowych (drogi gminne, wojewódzkie), • współpraca powiatu w zakresie rozwoju infrastruktury poprawiającej zewnętrzną dostępność komunikacyjną Powiatu, • wspieranie procesów wydziałania, uzbrojenia i zagospodarowania terenów inwestycyjnych na potrzeby rozwoju działalności gospodarczej na terenie Powiatu, • wspieranie procesów rewitalizacji terenów i obiektów przeznaczonych na cele gospodarcze i społeczne (np. przemysłowych i poprzemysłowych, zdegradowanej przestrzeni publicznej, zmiana funkcji budynków), • wspieranie rozwoju sieci szybkiego Internetu oraz wdrażania technologii informacyjno-komunikacyjnych na terenie Powiatu; • wspieranie działań dotyczących poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i rowerzystów w ciągach dróg powiatowych, • wspieranie rewitalizacji/modernizacji linii kolejowych wraz z poprawą dostępności transportu kolejowego, • budowa i rozbudowa sieci kolejowej, • inne działania / przedsięwzięcia.
<p>Cel operacyjny 1.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i nowych inwestycji w ważnych dla Powiatu sektorach gospodarki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z gminami w zakresie stworzenia wspólnego systemu informacji gospodarczej dla przedsiębiorców z terenu Powiatu, • współdziałanie z instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami przedsiębiorców w zakresie szkoleń, doradztwa oraz pozyskiwania dotacji na rozwój przedsiębiorstw na terenie Powiatu, • współpraca w zakresie organizacji misji gospodarczych i poszukiwania rynków zbytu poza Powiatem, • działania inkubacyjne i aktywizacyjne w zakresie przedsiębiorczości • współpraca z gminami w zakresie stworzenia przyjaznego systemu ułatwień inwestycyjnych oraz zachęt podatkowych dla przedsiębiorców, • inne działania / przedsięwzięcia

<p><i>Cel operacyjny 1.3.</i> Rozwój usług turystycznych w oparciu o zintegrowaną ofertę turystyczną Powiatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wydawanie albumów i map turystycznych prezentujących potencjał przyrodniczy i kulturalny Powiatu Przasnyskiego, • przygotowanie zintegrowanego (sieciowego) produktu turystycznego Powiatu optymalnie wykorzystującego potencjał kulturowy i przyrodniczy Powiatu, • rozbudowa małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej poprawiającej dostęp turystów do oferowanych usług, • promocja zintegrowanej oferty turystycznej Powiatu w kraju i za granicą, • rozwój systemu szkoleniowego dla podmiotów oferujących usługi w ramach zintegrowanego produktu sieciowego Powiatu, • inne działania / przedsięwzięcia.
<p><i>Cel operacyjny 1.4.</i> Wspieranie procesów w zakresie modernizacji i rozwoju sektora rolno-spożywczego w Powiecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa zagospodarowania przestrzeni rolnej i leśnej poprzez scalanie gruntów i system zalesień w powiecie, • inne działania / przedsięwzięcia.
<p><i>Cel operacyjny 1.5.</i> Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • efektywne wykorzystanie instrumentów i usług rynku pracy w celu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, • wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, • wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, • budowanie partnerstw międzysektorowych na rzecz ożywienia lokalnego rynku pracy, • inne działania / przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne

W ramach drugiego celu strategicznego wyznaczono 5 celów operacyjnych wraz ze wskazaniem przykładowych kierunków działań (interwencji), których realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy Powiatu Przasnyskiego.

Tabela 71 Cel strategiczny 2

Cel strategiczny 2. Aktywne społeczeństwo oraz wyższa jakość życia mieszkańców Powiatu	
Cel operacyjny	Kierunki działań (interwencji)
<i>Cel operacyjny 2.1.</i> Rozwój nowoczesnych form edukacji i kształcenia w powiecie	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia placówek edukacyjnych w powiecie, • wsparcie pracowników oświaty w procesie podnoszenia ich kwalifikacji i wiedzy, • wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na różnych poziomach kształcenia, • rozwój systemu doradztwa zawodowego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla młodzieży szkolnej, • współpraca z samorządami gminnymi w zakresie rozwoju edukacji przedszkolnej i opieki nad małym dzieckiem, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 2.2.</i> Poprawa dostępności mieszkańców do usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów polityki zdrowotnej, • wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na promowanie zdrowego stylu życia oraz przeciwdziałania uzależnieniom cywilizacyjnym, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 2.3.</i> Poprawa dostępu mieszkańców do usług kultury, sportu i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> • inicjatywy zwiększające dostępność dóbr kultury oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych dla osób wykluczonych społecznie, w tym osób z niepełnosprawnościami, • większa aktywność Powiatu w zakresie upowszechniania usług kultury, sportu i rekreacji, m.in. poprzez organizację różnego rodzaju imprez i wydarzeń, • współpraca z samorządami gminnymi w zakresie opracowania i wdrożenia spójnego systemu informacji i promocji wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych na terenie Powiatu, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 2.4.</i> Zapewnienie odpowiedniego bezpieczeństwa publicznego w Powiecie	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa infrastruktury i wyposażenia służb publicznych, w tym jednostek straży pożarnej, policji, • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, m.in. poprzez poprawę stanu infrastruktury drogowej (chodniki, przejścia, pobocza, ścieżki rowerowe itp.), • rozwój systemów komunikacji i powiadamiania pomiędzy służbami mundurowymi działającymi na terenie powiatów, • realizacja akcji informacyjno-promocyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego w powiecie, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 1.5.</i> Rozwój sfery usług społecznych oraz integracja osób wykluczonych	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu infrastruktury i wyposażenia placówek świadczących usługi społeczne dla mieszkańców Powiatu, • rozwój systemu usług opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym usług rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, • rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, • zwiększenie oferty usług społecznych dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz z zaburzeniami psychicznymi, • wspieranie i promowanie idei wsparcia społecznego i samopomocy, • realizacja i wspieranie inicjatyw służących integracji społecznej mieszkańców Powiatu, • inne działania / przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne

W ramach trzeciego celu strategicznego wyznaczono 4 cele operacyjne wraz ze wskazaniem przykładowych kierunków działań (interwencji), których realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy Powiatu Przasnyskiego.

Tabela 72 Cel strategiczny 3

Cel strategiczny 3. Czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia	
Cel operacyjny	Kierunki działań (interwencji)
<i>Cel operacyjny 3.1.</i> Rozwój infrastruktury i inicjatyw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie prawidłowej gospodarki odpadami poprzez wydawanie stosownych zezwoleń i pozwoleń będących w kompetencjach Starosty, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 3.2.</i> Ochrona oraz zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w powiecie	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie ochrony zabytków, • organizacja akcji ekologicznych mających na celu podnoszenie świadomości mieszkańców z racjonalnego korzystania ze środowiska, • rozwój inicjatyw w zakresie ochrony i propagowania dziedzictwa kulturowego Powiatu, • wspieranie i promocja proekologicznych rozwiązań i programów edukacyjnych, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 3.3.</i> Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej w obiektach zarządzanych przez Starostę, • zmniejszenie emisji spalin do atmosfery poprzez rozbudowę infrastruktury pieszej i rowerowej, prowadzącej do zmniejszenia ruchu pojazdów mechanicznych, • zminimalizowanie emisji spalin do atmosfery przez pojazdy mechaniczne poprzez przebudowy/remonty dróg powiatowych usprawniając ruch komunikacyjny, • inne działania / przedsięwzięcia
<i>Cel operacyjny 3.4.</i> Wspieranie działań w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym w powiecie	<ul style="list-style-type: none"> • działania inwestycyjne o charakterze adaptacyjnym w obiektach zarządzanych przez Starostę, • kampanie informacyjno-edukacyjne, • inne działania / przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne

W ramach czwartego celu strategicznego wyznaczono 4 cele operacyjne wraz ze wskazaniem przykładowych kierunków działań (interwencji), których realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy Powiatu Przasnyskiego.

Tabela 73 Cel strategiczny 4

Cel strategiczny 4. Sprawna i otwarta na współpracę administracja publiczna	
Cel operacyjny	Kierunki działań (interwencji)
Cel operacyjny 4.1. Poprawa efektywności administracji oraz jakości oferowanych przez nią usług	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości obsługi interesantów w Starostwie Powiatowym i w jednostkach organizacyjnych Powiatu, • podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji kadr w zakresie zarządzania strategicznego i operacyjnego w Powiecie, • stworzenie systemu monitorowania jakości oferowanych usług, • audyty w zakresie oceny funkcjonowania Starostwa Powiatowego i jednostek organizacyjnych, • studia podyplomowe dla pracowników i kadry zarządzającej • przeprowadzenie Samooceny JST, • inne działania / przedsięwzięcia
Cel operacyjny 4.2. Cyfryzacja jednostek organizacyjnych powiatu i ich zasobów	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zintegrowanych systemów do zarządzania operacyjnego w Powiecie, • cyfryzacja i tworzenie zbiorów danych, w tym geodezyjnych i archiwalnych, • rozwój kompetencji cyfrowych pracowników jednostek organizacyjnych powiatu, • wdrożenie rozwiązań wspierających jakość świadczenia usług publicznych, • inne działania / przedsięwzięcia
Cel operacyjny 4.3. Poprawa skuteczności działań promocyjnych Powiatu	<ul style="list-style-type: none"> • marketing Powiatu Przasnyskiego poprzez działania informacyjno-promocyjne, • poprawa kontaktu z mieszkańcami Powiatu Przasnyskiego poprzez aplikację mobilną, • inicjowanie i prowadzenie partnerskiej współpracy na rzecz rozwoju Powiatu Przasnyskiego, • opracowanie skutecznych metod i narzędzi promocji Powiatu w kraju i za granicą, • inne działania / przedsięwzięcia
Cel operacyjny 4.4. Rozwój współpracy instytucjonalnej powiatu w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój współpracy Powiatu z samorządami gminnymi w zakresie realizacji wspólnych usług i zadań inwestycyjnych, • rozwój współpracy Powiatu z innymi jednostkami samorządowymi w kraju i za granicą w zakresie wymiany dobrych praktyk i wiedzy, • inne działania / przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne

Warto dodać, że wymienione powyżej zadania nie są wartościowane ze względu na skutki dla jak największej części mieszkańców. Takie hierarchizowanie należy zrealizować każdorazowo decydując o przyznaniu środków na realizację w ramach kolejnego budżetu i kolejnego WPF-u. Niemniej w praktyce należy się spodziewać, że podstawowym czynnikiem priorytetyzującym zadania będzie możliwość pozyskania dofinansowania bezzwrotnego. To bowiem pozwoli na swoiste lewarowanie możliwości budżetowych i maksymalizacji wartościowej zrealizowanych na rzecz mieszkańców działań.

W obecnej chwili nie ma możliwości podania dokładnych kwot poszczególnych projektów/inwestycji. Przede wszystkim nie jest znana ich dokładna skala, lokalizacja, wciąż opracowywane są programy operacyjne w perspektywie unijnej 2021-2027 itp. Istotnym jest aby wysokość wydatków inwestycyjnych była elastycznie dopasowana do możliwości finansowych Powiatu. Część celów i działań wyznaczonych w Strategii ze względu na obszar realizacji czy zakres kompetencyjny musi być finansowana bądź współfinansowana przez instytucje pozarządowe, prywatne przedsiębiorstwa, jednostki samorządowe niższego szczebla. Dotyczy to przede wszystkim zakładów komunalnych, związków międzygminnych czy samorządów gminnych będących członkami Powiatu Przasnyskiego, zarządców dróg i kolei, instytucji kultury, czy innych jednostek dysponujących własnym budżetem. W związku z tym przygotowano fiszkę na przyszłe działania/przedsięwzięcia (załącznik nr 3). Dotyczy ona poszczególnych działań/przedsięwzięć, które Powiat będzie chciał realizować i będzie uzupełniana na bieżąco. Pozwoli to uniknąć dezaktualizacji założeń dokumentu. Takie podejście zapewnia możliwość ewolucji i rozwoju dokumentu wraz z jej otoczeniem w czasie jego realizacji.

4. SYSTEM WDRAŻANIA I FINANSOWANIA STRATEGII

4.1 WDRAŻANIE STRATEGII

Instytucją kluczową w procesie realizacji celów Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 będzie Starosta wraz ze Starostwem Powiatowym. Zadaniem Starosty jest nadzór i ogólna koordynacja procesu realizacji i monitorowania Strategii. Zadaniem Starostwa Powiatowego jest bezpośrednia koordynacja i realizacja zadań wynikających ze Strategii, a także monitorowanie i ewaluacja wyników.

Instytucjami wspomagającymi w procesie wdrażania Strategii będą:

- Rada Powiatu, która powinna zadbać o promocję i właściwe zrozumienie zapisów Strategii wśród społeczności lokalnej oraz czuwać nad realizacją zapisów dokumentu zgodnie z ustalonym harmonogramem i priorytetami,
- jednostki organizacyjne Powiatu Przasnyskiego,
- gminy wchodzące w skład Powiatu Przasnyskiego,
- jednostki organizacyjne Gmin wchodzących w skład Powiatu Przasnyskiego,
- inne podmioty publiczne,
- organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu Przasnyskiego,
- przedsiębiorcy lokalni,
- inne.

Instytucjami partnerskimi – zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze Strategii, będą:

- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki,
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP),
- Wojewódzki Urząd Pracy (WUP),
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR),
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA),
- Zarząd Dróg Wojewódzkich,

- Państwowa Straż Pożarna,
- inne.

Dzięki tak szerokiemu spektrum podmiotów zaangażowanych bezpośrednio i pośrednio w realizację Strategii jej cele są realne do osiągnięcia w założonej perspektywie czasowej.

Przy opracowywaniu Strategii uwzględniono przesłanki wynikające z aktualnego stanu prawnego, istniejącego i perspektywicznego poziomu zaawansowania organizacyjnego i technologicznego oraz identyfikacji oczekiwań mieszkańców w zakresie poprawy warunków życia.

W aspekcie organizacyjnym za wdrażanie Strategii odpowiedzialne są władze samorządu powiatowego a za ich sprawną realizację jednostki organizacyjne Powiatu. Pełnią one także rolę koordynującą lub wspierającą wobec organizacji pozarządowych oraz służb działających na terenie Powiatu. Sprawne zarządzanie programami strategicznymi wymagać będzie współdziałania z samorządami lokalnych gmin położonych na terenie Powiatu.

Poziom społeczny wdrażania Strategii obejmuje działania mające na celu upowszechnianie zapisów Strategii wśród mieszkańców Powiatu oraz cykliczne informowanie ich o realizowanych działaniach. W tym zakresie ważne jest:

- opublikowanie informacji o Strategii, jej celach i działaniach w lokalnych i regionalnych mediach;
- przekazanie pełnego dokumentu Strategii do gmin, jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, organizacji gospodarczych itp.;
- wykorzystywanie istniejących wydarzeń do promocji działań strategicznych; Wykorzystanie wszelkich form medialnego komunikowania się takich jak telewizja regionalna portale społecznościowe oraz lokalna prasa;
- wydawanie broszury dla wszystkich mieszkańców Powiatu Przasnyskiego, informującej o działaniach strategicznych, ich celach, osiągniętych korzyściach, ale też kosztach i problemach związanych z realizacją Strategii.

Skuteczna realizacja Strategii zależy od wielu czynników merytorycznych, organizacyjnych i politycznych. Do najważniejszych należą:

- współpraca władz Powiatu i Starostwa Powiatowego z podmiotami zewnętrznymi w zakresie realizacji działań strategicznych, jego stymulowania a także promowania. Szczególnie istotne są częste kontakty gminami Powiatu Przasnyskiego;

- pozyskiwanie partnerów działań strategicznych wśród różnych instytucji i organizacji na terenie Powiatu Przasnyskiego: administracji samorządowej różnych szczebli, administracji rządowej i specjalnej, organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, przedsiębiorców itd.;
- sprawne działanie podmiotu koordynującego wdrażanie Strategii, jego inicjatywa, kreatywność i determinacja w pozyskiwaniu środków finansowych, zdolność do kooperacji z różnymi podmiotami, ścisła współpraca z partnerami w realizacji Programu;
- informowanie opinii publicznej o postępach w zakresie wdrażania Strategii, którego celem jest z jednej strony promowanie dokumentu strategicznego, jego programów i działań strategicznych, a z drugiej budowanie poczucia spójności wśród mieszkańców Powiatu;
- zdobywanie doświadczeń i promowanie Strategii na zewnątrz Powiatu Przasnyskiego, w postaci udziału w konferencjach i debatach samorządowych i naukowych;
- elastyczność i reagowanie na bieżące wydarzenia społeczne, gospodarcze i polityczne w Powiecie oraz zmieniającą się sytuację np. prawną w kraju;
- stałe wsparcie organizacyjne i finansowe wdrażania Strategii, które zapewnia ciągłość działania i realizację całościowego procesu strategicznego.

4.2 GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 realizowana będzie przy udziale różnych źródeł finansowania, do których należą:

- środki własne Powiatu Przasnyskiego – budżet powiatu,
- środki własne innych jednostek samorządu terytorialnego, w tym samorządu wojewódzkiego czy samorządów gminnych oraz ich jednostek i spółek w odniesieniu do wspólnych zadań strategicznych,
- środki finansowe pochodzące z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych,
- środki finansowe pochodzące z Unii Europejskiej w ramach końcowej fazy programowania okresu 2014-2020 jak i w kolejnej planowanej perspektywie finansowej – 2021-2027,
- środki finansowe międzynarodowych funduszy pomocowych indywidualnych krajów lub organizacji międzynarodowych innych niż Unia Europejska,

- środki finansowe ze źródeł organizacji pozarządowych i partnerów publicznych,
- środki finansowe partnerów prywatnych np. w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- środki pochodzące ze składek członków oraz dotacje, granty i inne formy niestalego zasilania finansowego z funduszy Unii Europejskiej i krajowych, pozyskane przez lokalne organizacje pozarządowe – w ramach wspólnej realizacji wybranych zadań strategicznych z samorządem powiatowym,
- pożyczki i kredyty bankowe,
- inne źródła.

Możliwość wykorzystania tak licznych różnych źródeł finansowania, stwarza realną szansę na efektywniejszą realizację zakładanych zadań/projektów zidentyfikowanych w ramach niniejszej strategii, a przez to osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych, co najmniej w sferach wyznaczonych przez przyjęte priorytety rozwoju.

5. MONITORING I EWALUACJA

5.1 MONITOROWANIE EFEKTÓW

Zapewnienie właściwego poziomu monitorowania procesu wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 wymaga określenia założeń, zasad i uruchomienia systemu monitoringu. System monitoringu polegający na systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach realizacji określonych celów strategicznych, umożliwi kontrolę postępu tych celów i weryfikację osiągniętych produktów i rezultatów. Monitoring stanowi narzędzie zarządzania umożliwiające efektywne planowanie i wydatkowanie środków finansowych, okresową ocenę i dostosowanie podejmowanych działań zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami.

Zgodnie z przyjętą definicją: monitoring to stała obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu pozyskanie informacji na temat stopnia realizacji zamierzonych zadań i celów oraz ich ewentualną modyfikację. Służy on badaniu i ocenie sposobu dochodzenia do wyznaczonych celów, a także poziomu ich osiągnięcia.

Proces monitorowania opierać się będzie na systematycznym gromadzeniu i analizie informacji dotyczących właściwego przebiegu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 w sposób ciągły, zarówno w aspekcie finansowym, jak

i rzeczowym. Jest to istotne narzędzie w procesie realizowania polityki rozwoju Powiatu, umożliwia stałe obserwowanie zmian i szybkie reagowanie na zjawiska niezgodne z założonymi celami. Ponadto pozwala na ocenę realizacji postępów w stosunku do pierwotnych planów. Monitoringiem objęto dwa kluczowe obszary realizacji Strategii:

- wdrażanie Strategii, w tym badanie wskaźników realizacji celów,
- funkcjonowanie systemów instytucjonalnych Powiatu Przasnyskiego i jego jednostek organizacyjnych.

Nadzór nad wdrażaniem i monitoringiem realizacji Strategii sprawować będzie Starosta, który realizować będzie swoje zadanie poprzez jednostki/stanowiska/zespoły Starostwa Powiatowego oraz jednostki podległe. Jednostką odpowiedzialną za koordynację monitoringu będzie Wydział Rozwoju, Promocji, Oświaty, Zdrowia, Kultury i Sportu. Odpowiedzialnym za raportowanie czyni się wszystkie podmioty zaangażowane w realizację Strategii.

Efektywnej sprawozdawczości służyć będą raporty monitoringowe, przygotowywane corocznie przez Wydział Rozwoju, Promocji, Oświaty, Zdrowia, Kultury i Sportu oraz przedstawiane do zaopiniowania Staroście Przasnyskiemu.

Sporządzany corocznie Raport monitoringowy będzie zawierać pełne sprawozdanie z realizacji Strategii w oparciu o wskaźniki monitoringowe, których wartość będzie wskazywać na stan realizacji dokumentu i stanowić podstawę do podejmowania ewentualnych działań korygujących. Raport stanowić będą również podstawę do wszelkich prac związanych z aktualizacją Strategii, w tym także przedłużających okres jej obowiązywania na kolejne lata.

Tabela 74 Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwana zmiana w 2027	Źródło danych
Cel strategiczny 1. Sprawne funkcjonowanie gospodarki oraz lokalnego rynku pracy	Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 10000 mieszkańców)	Wzrost	GUS BDL
	Liczba podmiotów gospodarczych	Wzrost	GUS BDL
	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (podmioty)	Wzrost	GUS BDL
	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności (podmioty)	Spadek	GUS BDL
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (osoby)	Wzrost	GUS BDL
	Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON (podmioty)	Spadek	GUS BDL
	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych (%)	Wzrost	GUS BDL
	Stopa bezrobocia rejestrowanego	Spadek	GUS BDL
	Pracujący na 1000 ludności (osoby)	Wzrost	GUS BDL

Cel strategiczny 2. Aktywne społeczeństwo oraz wyższa jakość życia mieszkańców powiatu	Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (podmioty)	Wzrost	GUS BDL
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (podmioty)	Wzrost	GUS BDL
	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (osoby)	Spadek	GUS BDL
	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	Wzrost	GUS BDL
	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (osoby)	Wzrost	GUS BDL
	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS BDL
	Porady lekarskie ogółem (szt.)	Wzrost	GUS BDL
	Przychodnie na 10 tys. ludności (szt.)	Wzrost	GUS BDL
	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności (osoby)	Spadek	GUS BDL
Cel strategiczny 3. Czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia	Odpady zebrane w ciągu roku (t)	Wzrost	GUS BDL
	Ścieki komunalne oczyszczane na 100 km (dam ³)	Wzrost	GUS BDL
	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – wodociąg (%)	Wzrost	GUS BDL
	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – kanalizacja (%)	Wzrost	GUS BDL
	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – gaz (%)	Wzrost	GUS BDL
	Powierzchnia gruntów leśnych (ha)	Wzrost	GUS BDL
	Wydatki majątkowe inwestycyjne powiatu w ramach Działu 600 – Transport i łączność (mln zł)	Wzrost	GUS BDL
Cel strategiczny 4. Sprawna i otwarta na współpracę administracja publiczna	Środki gmin i powiatów z UE na finansowanie programów i projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)	Wzrost	GUS BDL
	Udział wydatków inwestycyjnych Powiatu w wydatkach ogółem (%)	Wzrost	GUS BDL
	Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem (%)	Wzrost	GUS BDL
	Powierzchnia gruntów powiatowych wg prawnych form użytkowania GUGiK (ha)	Wzrost	GUS BDL
	Dochody na 1 mieszkańca (zł)	Wzrost	GUS BDL
	Wydatki na 1 mieszkańca (zł)	Wzrost	GUS BDL

Źródło: opracowanie własne

5.2 EWALUACJA STRATEGII

Ewaluacja Strategii czyli ocena stopnia realizacji jej celów i efektów powinna być dokonana według metodologii Unii Europejskiej. Według Komisji Europejskiej ewaluacja to „ocena interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które ma spełniać/miała zaspokoić” (European Commission, Focus on Results: Strengthening Evaluation of Commission Activities, European Commission, 2000). Zgodnie z wytycznymi i praktyką europejską w badaniu ewaluacyjnym stosować należy pięć kryteriów ewaluacyjnych:

- **Trafność** - oznacza odwołanie do zadań Powiatu, ustawy, przepisów, określenie czy działanie odpowiada potrzebom, uzasadnienie merytorycznego działania;
- **Efektywność** - oznacza zestawienie nakładów np. ilość środków, wysiłków do efektów, określenie czy realizowano możliwie racjonalnymi kosztami nakładami, czy inne metody byłyby skuteczniejsze;
- **Skuteczność** - określenie na ile osiągnięto zamierzone cele, stopień realizacji (częściowo, w pełni).
- **Użyteczność (przydatność)** - określenie dla jakich konkretnie grup działanie jest użyteczne - beneficjenci realizacji Strategii.
- **Trwałość** - określenie czy działanie jest trwałe, czy zachowana jest ciągłość działań, jego długookresowość.

Każda ewaluacja polityk publicznych jest nie tylko oceną działań w określonym czasie, ale także działaniem pozwalającym na stałe ich doskonalenie oraz tworzenie nowych działań, stosownych do zmieniających się warunków i potrzeb. Jedną z funkcji ewaluacji jest więc wzmocnienie procesu programowania strategicznego rozwoju Powiatu Przasnyskiego.

W 2024 r. przewiduje się dokonanie okresowej ewaluacji stopnia realizacji Strategii oraz, w razie konieczności, jego aktualizacji, szczególnie w przypadku zaistnienia zmian prawnych, organizacyjnych, finansowych, istotnych dla funkcjonowania i rozwoju Powiatu Przasnyskiego. Ewaluacja powinna być związana z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej (2021-2027). Zmiany w zapisach Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 mogą wynikać także z powstania nowych dokumentów strategicznych na poziomie kraju i Unii Europejskiej lub pojawienia się nowych, znaczących dla rozwoju Powiatu instrumentów prawnych, finansowych itp.

6. BADANIE ANKIETOWE I KONSULTACJE SPOŁECZNE

Prace nad Strategią realizowane były metodą partycypacyjno-ekspercką. Analizy SWOT dla poszczególnych obszarów zostały przeprowadzone na podstawie następujących źródeł:

- Dokumentów strategicznych Powiatu i poszczególnych gmin Powiatu;
- Ankiety;
- Konsultacji społecznych.

Ankiety (wzór ankiety znajduje się w załączniku nr 1) zbierano w czerwcu 2021 roku. Uzyskano 165 odpowiedzi, które wskazały na wiele wartościowych informacji i wniosków. Informacje układały się w pewien wyraźny obraz potrzeb mieszkańców i zostały wykorzystane w przygotowanych Celach Strategicznych, Operacyjnych i Działaniach. Należy zauważyć, że Strategia ze swej istoty jest dokumentem o dużej skali ogólności, dlatego prezentuje złożone wnioski bez bardzo szczegółowego umiejscowienia. Ponadto należy zaznaczyć, że część wniosków wybiegała poza ustawowy zakres odpowiedzialności samorządu powiatowego. Są natomiast cenną informacją dla władz Powiatu pozwalającą prowadzić działania wspierające potrzeby mieszkańców.

Co interesujące, wydaje się, że dla Powiatu Przasnyskiego bardzo duże znaczenia mają działania dotyczące partnerstwa lokalnego, integracji społeczeństwa itp. Te działania, nie zawsze wymagają wielkich środków. Na skutki trzeba poczekać, jednak tylko w ten sposób można pobudzić tkwiący w lokalnej społeczności potencjał. Dopiero potencjał społeczny może wykorzystać istniejące możliwości o charakterze materialnym.

Dużym wyzwaniem są też potrzeby dotyczące obszarów objętych jurysdykcją innych podmiotów samorządowych (drogi i inwestycje w pasie drogowym dróg wojewódzkich, krajowych). Tu też możliwości działania Powiatu są ograniczone, a partycypacja w kosztach oznacza wydatek bez podniesienia majątku Powiatu.

Szczegółowe wyniki ankiet można znaleźć w załączniku nr 2.

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz prezentują obywatelom projekty przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, modyfikowania projektów i informowania o ostatecznej decyzji. Konsultacje społeczne są istotnym elementem demokratycznego państwa prawa.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt Programu Rozwoju Powiatu pn. „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”.

„Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027” została sporządzona jako dokument wieloletni, planistyczny zawierający zespół działań których celem jest zrównoważony rozwój pozwalający zarówno rozwiązywać problemy jak i tworzyć podstawy rozwoju w obszarach społecznym, gospodarczym, ekologicznym i przestrzennym. Strategia jest dokumentem zrealizowanym w celu osiągnięcia harmonijnego, wielostronnego rozwoju Powiatu. Strategia jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki przyszłego rozwoju Powiatu, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Strategia powinna być realizowana poprzez przygotowanie nowych i modyfikowanie już prowadzonych działań na terenie Powiatu Przasnyskiego. Działania te porządkuje się w cele operacyjne odpowiadające celom strategicznym. Cele te łącznie składają się na uzupełniający się program rozwoju Powiatu. Realizacja Strategii sprawi, że Powiat stanie się lepszym środowiskiem dla jej mieszkańców.

Konsultacje społeczne projektu dokumentu zostały przeprowadzone we wrześniu i październiku 2021 roku między innymi w trybie pisemnym poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego. Swoje wnioski, uwagi i opinie interesariusze mogli przesłać także w wersji elektronicznej.

W trakcie konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag.

Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 i Prognozy Oddziaływania na Środowisko Projektu Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 odbyły się w czerwcu i lipcu 2022 roku. Podobnie jak wcześniej żadnych uwag nie zgłoszono.

7. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU PRZASNYSKIEGO NA LATA 2023-2027 A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

7.1 DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU „POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI”

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „**Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności**” – jest to dokument rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym. Określa on główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Celem Strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie i próba uniknięcia tzw. „straconej dekady” – wolniejszego rozwoju gospodarczego niż w poprzednich latach, który powodowałby negatywny wpływ na jakość życia ludzi. Strategia zakłada więc zbudowanie przewag konkurencyjnych do 2030 roku, tak, aby po wykorzystaniu obecnych sił rozwojowych Polska posiadała nowe potencjały wzrostu w obszarach, które dotychczas nie były eksploatowane, np. w obszarze edukacji.

Głównym celem dokumentu **Polska 2030** jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB. Projekt kładzie nacisk na jednoczesny rozwój w trzech strategicznych obszarach: **konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.**

Cele Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027, programy z tym związane, a także przedstawione kierunki działań wpisują się w cele przedstawione w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”.

7.2 STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Zarysowana w Strategii diagnoza uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego Polski opiera się w znacznym stopniu na wnioskach z Raportu o rozwoju społeczno-gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 6 czerwca 2016 r. i obejmującego ocenę procesów społeczno-gospodarczych w różnych obszarach

problemowych oraz w wymiarze terytorialnym, z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Ze względu na swoją rolę i przypisane jej zadania Strategia stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny z wymiarem operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne - projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie. Ustala również system koordynacji i realizacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki oraz społeczeństwem. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Ujęte w Strategii projekty strategiczne stanowią strategiczne zadania państwa. W części odnoszącej się do rozwoju zrównoważonego terytorialnie wskazane są również obszary strategicznej interwencji państwa.

Celem głównym projektowanych działań rozwojowych jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Odbywać się to będzie poprzez skoncentrowanie działań o charakterze prawnym, instytucjonalnym i inwestycyjnym na trzech celach: (I) trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; (II) rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; (III) skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Jednocześnie podejmowane będą interwencje w ramach tzw. obszarów horyzontalnych, wpływających na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał Ludzki i Społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Realizacja celów określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 przyczyni się do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

7.3 RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE

Raport Polska 2030 przedstawia wyzwania jakie powinniśmy podjąć w perspektywie roku 2030 tj.:

- wzrost i konkurencyjność;
- sytuacja demograficzna;

- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy;
- odpowiedni potencjał infrastruktury;
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne;
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego;
- solidarność i spójność regionalna;
- poprawa spójności społecznej;
- sprawne państwo;
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Realizacja celów strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 przyczyni się do urzeczywistniania tych wyzwań w skali pojedynczego powiatu.

7.4 KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

W KPZK 2030 rozwój kraju traktowany jest w sposób kompleksowy. Oznacza to, że zadaniem zagospodarowania przestrzennego jest godzenie interesów różnych użytkowników przestrzeni (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, państwa). Powinno być spójne z decyzjami podejmowanymi w innych obszarach dotyczących np. inwestycji infrastrukturalnych, potrzeby rozwoju miast, ochrony terenów zielonych.

KPZK wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze w sześciu obszarach tematycznych dla:

- poprawy konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi;
- tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami;
- rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe);
- poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych;
- wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami);
- systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).

Koncepcje zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 zawierają założenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

7.5 KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE.

- KSSR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich.
- w strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.
- jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).
- strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa.
- w strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki.

- w dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Ponadto KSRR 2030 prezentuje:

- jak dostosować się do zmian, które dzieją się wokół nas, by Polska była świadomym, odnoszącym korzyści uczestnikiem procesu globalizacji;
- jak wykorzystać atuty regionu – w tym zasoby ludzkie i naturalne, zalety lokalizacyjne i instytucjonalne - do jego rozwoju;
- mechanizmy współpracy pomiędzy: rządem, samorządem regionalnym, lokalnym, które umożliwiają ukierunkowanie krajowych i regionalnych strumieni finansowych na realizację powstających oddolnie wizji i planów rozwoju.

Koncepcje zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 są zbieżne z wyzwaniem określonymi w KSRR 2030.

7.6 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku, uchwalona 28 października 2013 r., została opracowana na podstawie doświadczeń z realizacji poprzednich strategii oraz identyfikacji problemów, które ujawniły się w trakcie poprzedniego i bieżącego okresu programowania Unii Europejskiej. Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, którym powinno sprostać województwo, aby podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Istotą strategii jest wskazanie celów rozwojowych, których realizacja zapewni utrzymanie trwałego rozwoju.

W Strategii przyjęto wizję, cel główny i strukturę celów.

Wizja: MAZOWSZE TO REGION SPÓJNY TERYTORIALNIE, KONKURENCYJNY, INNOWACYJNY Z WYSOKIM WZROSTEM GOSPODARCZYM I BARDZO DOBRYMI WARUNKAMI ŻYCIA JEGO MIESZKANCÓW

Cel główny: ZMNIEJSZENIE DYSPROPORCJI ROZWOJU W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM, WZROST ZNACZENIA OBSZARU METROPOLITALNEGO WARSZAWY W EUROPIE

Struktura celów:

- Priorytetowy cel strategiczny:
  - Przemysł i produkcja: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym:
    - Cel strategiczny Gospodarka: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii;
    - Cel strategiczny Przestrzeń i transport: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego;
    - Cel strategiczny Społeczeństwo: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki;
  - Środowisko i energetyka: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska:
    - o Cel strategiczny Kultura i dziedzictwo: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Nadrzędnym (głównym) celem Strategii jest spójność terytorialna, rozumiana jako zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie, co w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Osiągnięcie celu nadrzędnego będzie możliwe poprzez przyspieszenie wzrostu gospodarczego, generowanego przez rozwój produkcji i przemysłu ukierunkowanego na eksport, szczególnie w branży średniozaawansowanych i zaawansowanych technologii. Potrzeba zwiększenia produktywności przemysłu i związanych z nim usług, uzasadnia wybór priorytetowego celu strategicznego. Dyfuzja innowacji z Obszaru Metropolitalnego Warszawy w kierunku miast regionalnych, subregionalnych i obszarów wiejskich, jak również rozwój produkcji w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym

ukierunkowanym na eksport, powinny stać się fundamentem gospodarki regionu. Jednym z kluczowych zadań jest wprowadzenie Warszawy do grupy wiodących metropolii w układzie europejskim oraz wzmocnienie gospodarcze ośrodków regionalnych i subregionalnych.

Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027 poprzez wykonanie zaplanowanych programów rozwojowych, realizować będzie cele strategiczne wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.

Aktualnie trwają prace nad aktualizacją tej Strategii – Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+.

8. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1 – WZÓR ANKIETY

ANKIETA na potrzeby sporządzenia programu rozwoju pn. „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”

Szanowni Państwo, dla Powiatu Przasnyskiego zostanie opracowany program rozwoju pn. „Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”. Jeśli chcą Państwo mieć wpływ na działania rozwojowe naszego Powiatu, to prosimy o wypełnienie niniejszej ankiety.

Dziękujemy!

1. Jak ocenia Pani/Pan poziom usług publicznych realizowanych na terenie Powiatu?

	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
Funkcjonowanie edukacji i poziom kształcenia					
Ochrona zdrowia i dostęp do opieki lekarskiej					
Bezpieczeństwo publiczne					
Dostępność komunikacyjna i infrastruktura drogowa					
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości					
Przeciwdziałanie bezrobociu					
Dostęp do Internetu					
Dostęp do różnorodnych form rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu					
Pomoc społeczna i polityka prorodzinna					
Współpraca z organizacjami pozarządowymi					
Wsparcie osób niepełnosprawnych					
Promocja Powiatu (turystyczna, gospodarcza)					
Dostęp do informacji o działaniach władz Powiatu					

2. Jakie Pani/Pana zdaniem są główne obszary problemowe dla Powiatu Przasnyskiego? (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- Bezrobocie
- Słabo rozwinięta sfera przedsiębiorczości
- Ubóstwo i wykluczenie społeczne
- Wykluczenie cyfrowe
- Jakość oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży
- Jakość oferty sportowej
- Niewystarczająca oferta kulturalna

- Komunikacja w obrębie Powiatu i poza Powiatem
- Słabo rozwinięta oferta turystyczna
- Ograniczona oferta spędzania wolnego czasu
- Niski poziom bezpieczeństwa publicznego
- Niewystarczająca ochrona środowiska naturalnego
- Niska aktywność organizacji pozarządowych
- Niewystarczająca ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego
- Niewystarczająca promocja Powiatu (gospodarcza, turystyczna)
- Inne: .....

3. Proszę wymienić kluczowe wg Pani/Pana mocne strony (atuty) Powiatu

- .....
- .....
- .....

4. Jakie są Pani/Pana oczekiwania wobec działań władz lokalnych na terenie Powiatu?
(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- Stworzenie lepszych warunków do osiedlania na terenie Powiatu
- Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (np. remonty i budowa dróg, chodników, oświetlenia)
- Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury rekreacyjnej i małej architektury (ścieżki rowerowe, boiska, tereny rekreacyjne, place zabaw)
- Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej (remonty placówek oświatowych i kulturalnych)
- Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (strefy ekonomiczne, tereny inwestycyjne, inkubator przedsiębiorczości)
- Stwarzanie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych
- Urozmaicenie oferty edukacyjnej i dostosowanie jej do wymagań rynku pracy
- Zwiększenie oferty i udziału mieszkańców w kulturze, sporcie i rekreacji
- Inne:.....

5. Na zakończenie prosimy o wskazanie Pani/Pana refleksji, uwag, spostrzeżeń, rekomendacji, pomysłów, propozycji projektów, które uważa Pan/ Pani za ważne w kontekście opracowywanej „Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”

.....
.....

.....
.....

6. Metryczka

a) W jakim przedziale wiekowym się Pani/Pan znajduje?

- do 24 lat
- 25-35 lat
- 36-50 lat
- 51-70 lat
- powyżej 70 lat

b) Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

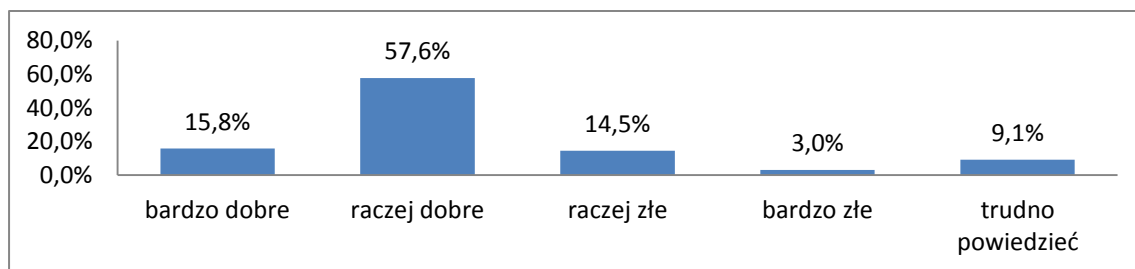
c) Gmina:

- Przasnysz Miasto
- Chorzele
- Czernice Borowe
- Jednoróżec
- Krasne
- Krzynowłoga Mała
- Przasnysz

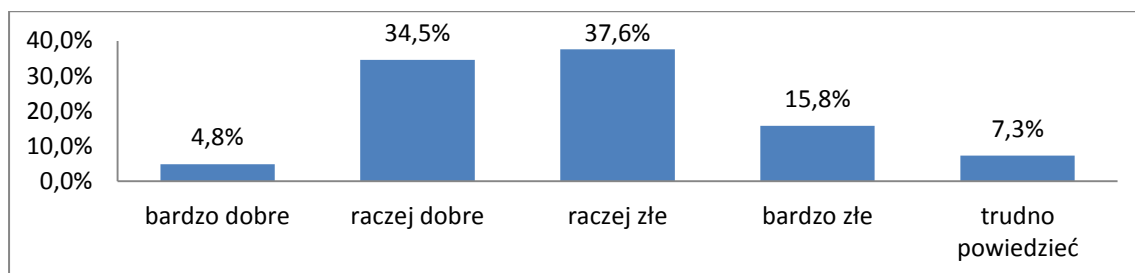
ZAŁĄCZNIK NR 2 - RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO

1. Jak ocenia Pani/Pan poziom usług publicznych realizowanych na terenie Powiatu?

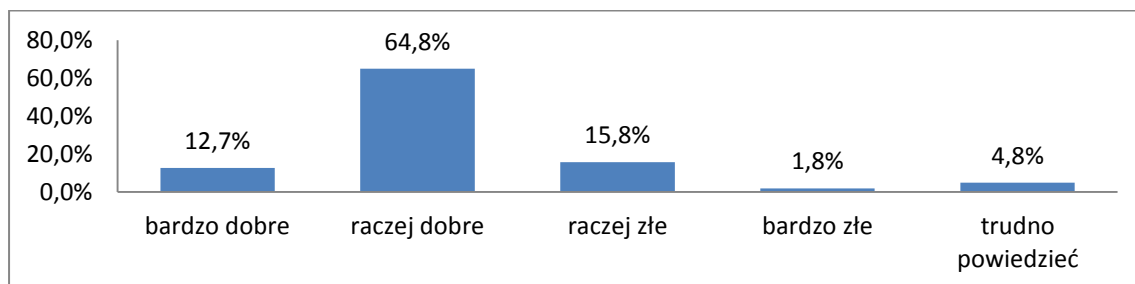
Funkcjonowanie edukacji i poziom kształcenia

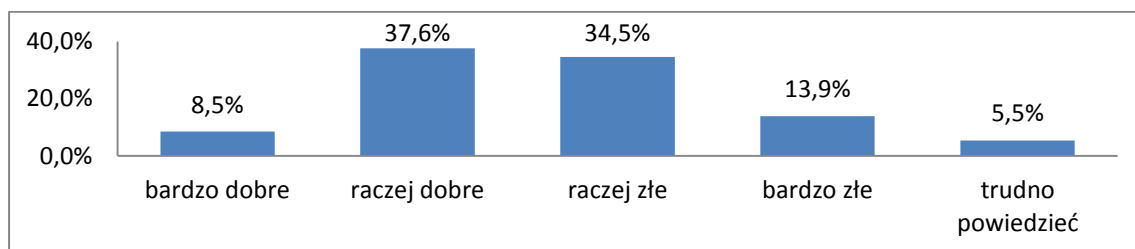
Ochrona zdrowia i dostęp do opieki lekarskiej

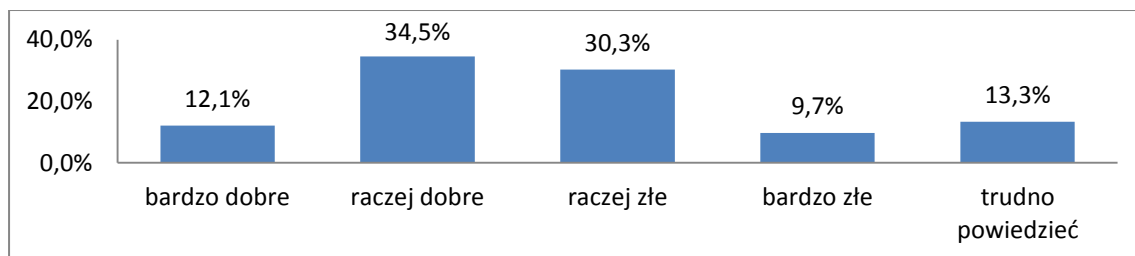
Bezpieczeństwo publiczne

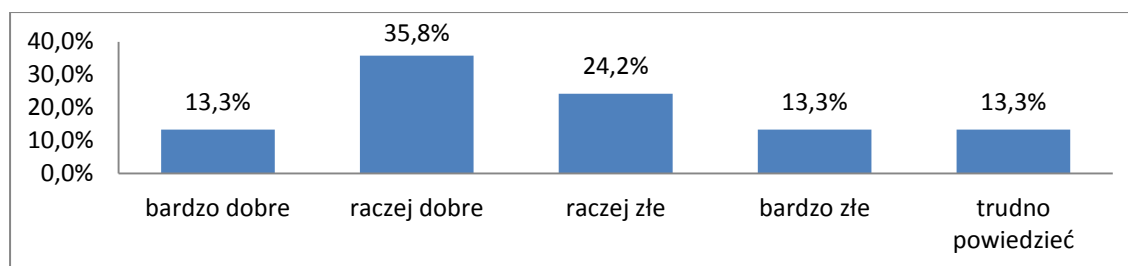
Dostępność komunikacyjna i infrastruktura drogowa

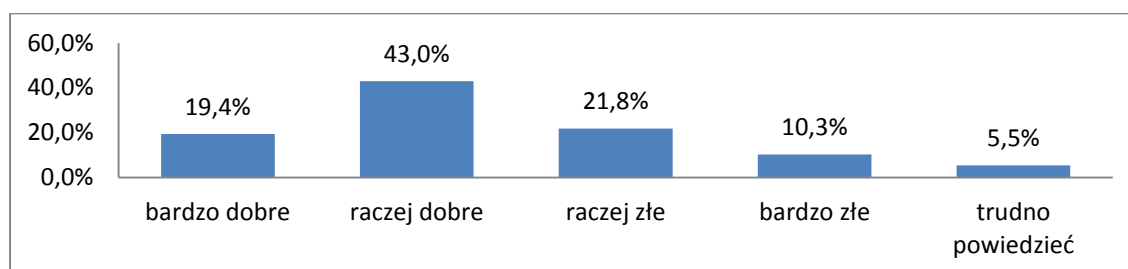
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości

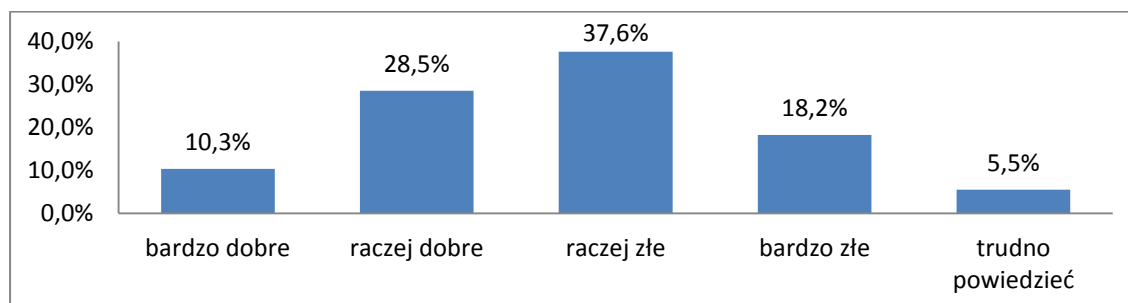
Przeciwdziałanie bezrobociu

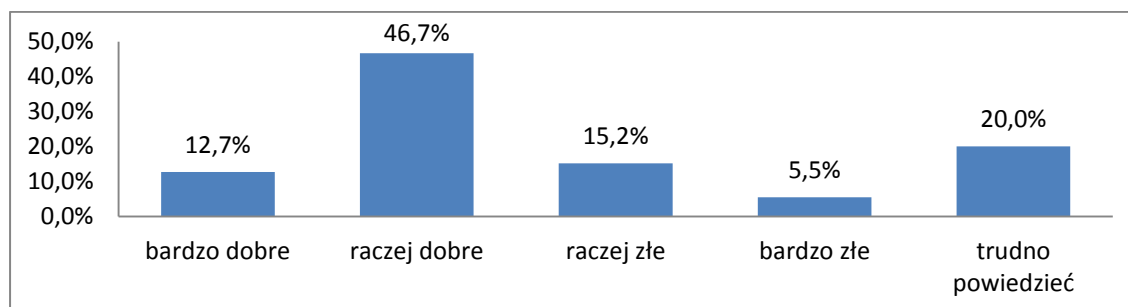
Dostęp do Internetu

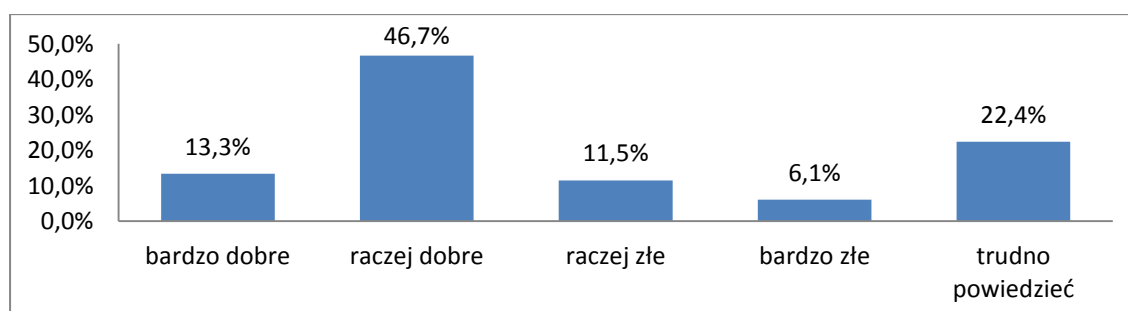
Dostęp do różnorodnych form rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu

Pomoc społeczna i polityka prorodzinna

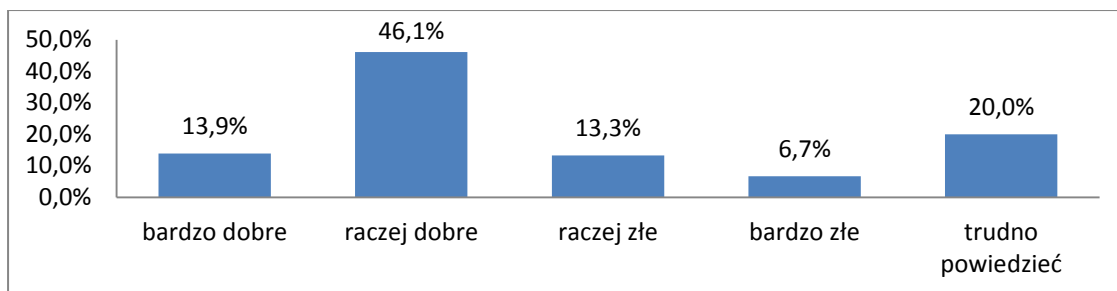

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

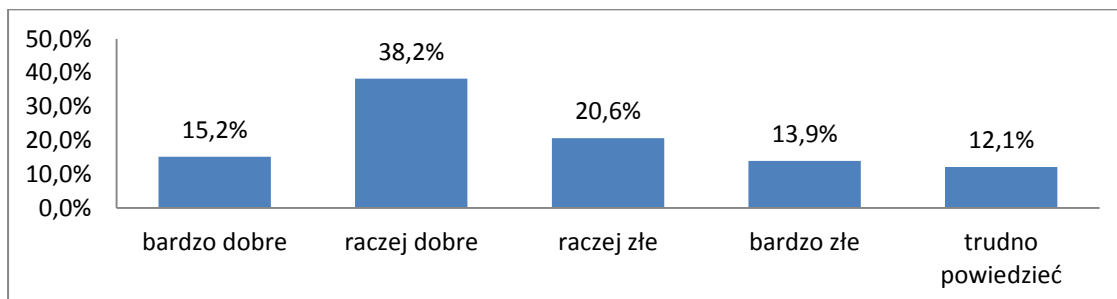

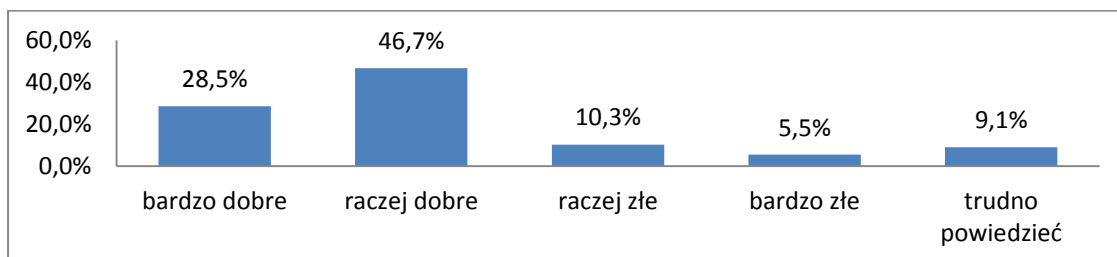
Wsparcie osób niepełnosprawnych

Promocja Powiatu (turystyczna, gospodarcza)

Dostęp do informacji o działaniach władz Powiatu

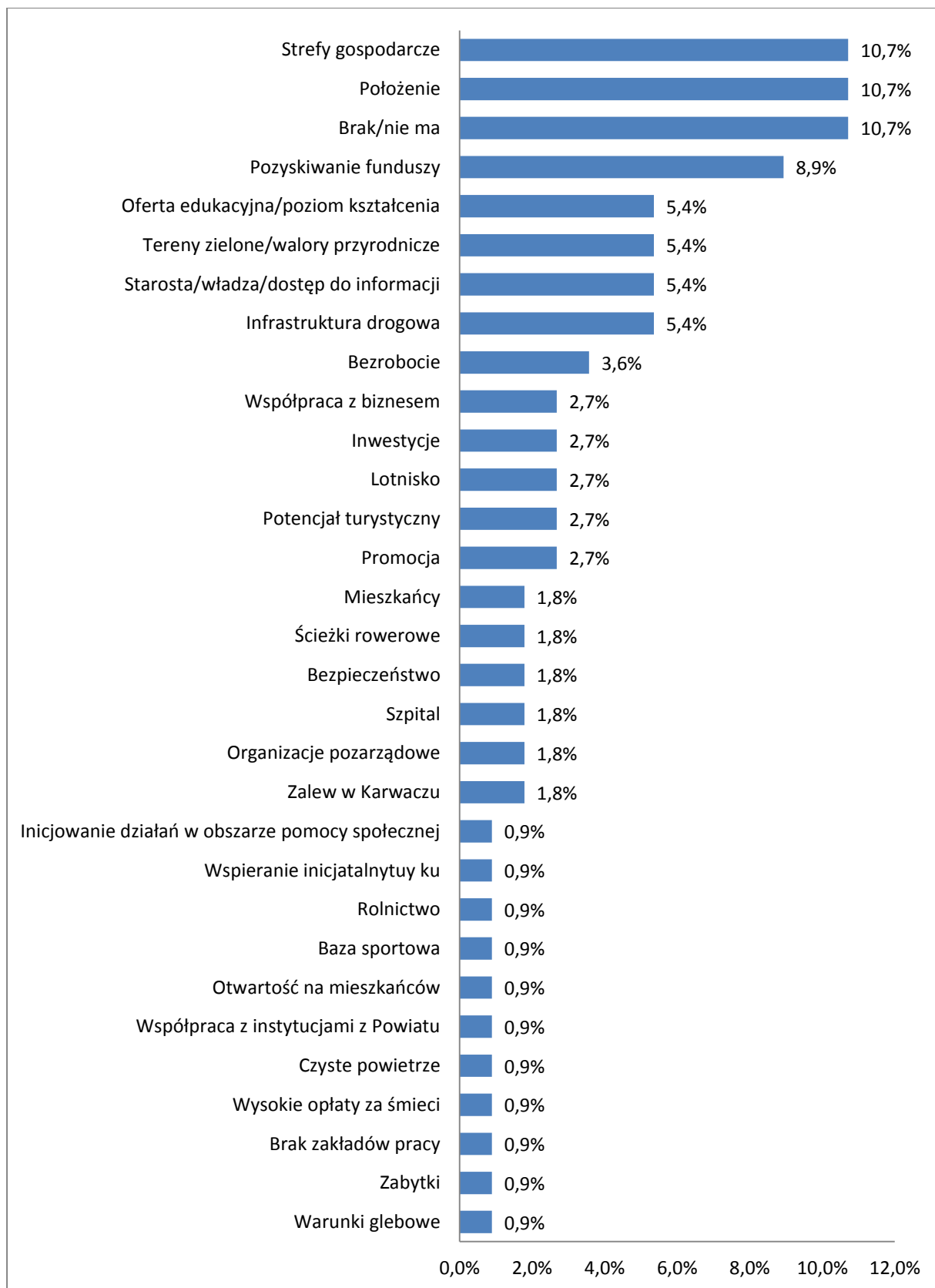

**2. Jakie Pani/Pana zdaniem są główne obszary problemowe dla Powiatu Przasnyskiego?
(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)**

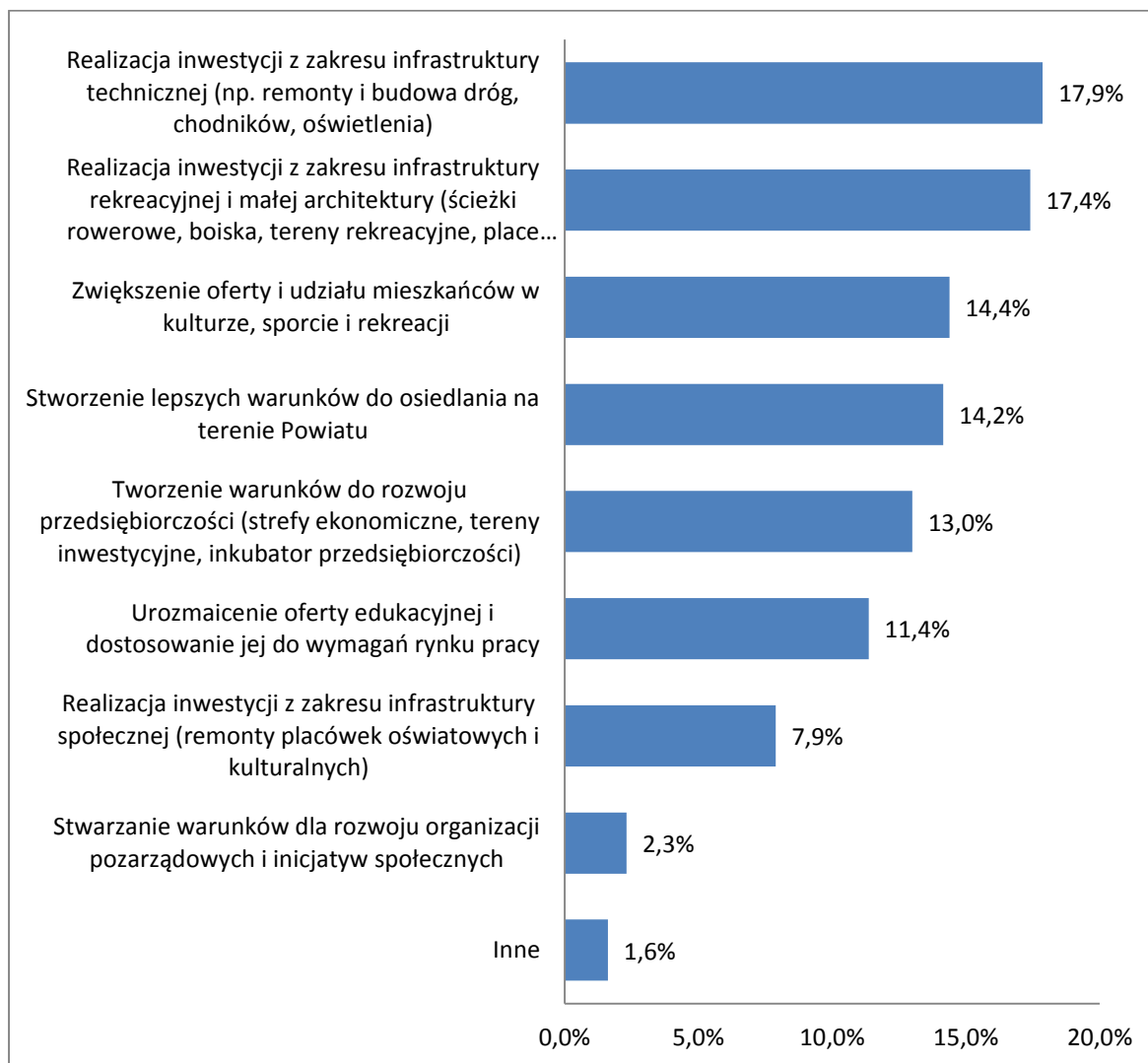
Inne: uboga infrastruktura drogowa, polityka senioralna, słaba opieka zdrowotna, brak lekarzy specjalistów

3. Proszę wymienić kluczowe wg Pani/Pana mocne strony (atuty) Powiatu

4. Jakie są Pani/Pana oczekiwania wobec działań władz lokalnych na terenie Powiatu?

(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

Inne: rozwój komunikacji, zabezpieczenie terenów zielonych, polityka senioralna, poprawa opieki zdrowotnej, współpraca z samorządami, rozwój PSG, więcej wydarzeń, koncertów itp.

5. Na zakończenie prosimy o wskazanie Pani/Pana refleksji, uwag, spostrzeżeń, rekomendacji, pomysłów, propozycji projektów, które uważa Pan/ Pani za ważne w kontekście opracowywanej „Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027”

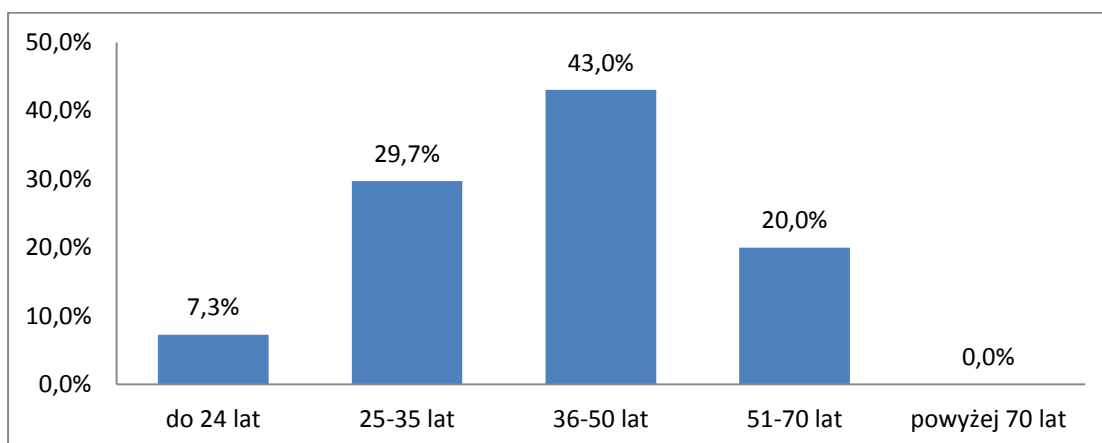
Ze względu na dużą i bardzo rozbudowaną liczbą refleksji, uwag, spostrzeżeń, rekomendacji, pomysłów, propozycji projektów poniżej umieszczono najważniejsze sugestie mieszkańców:

- Poprawa jakości edukacji,

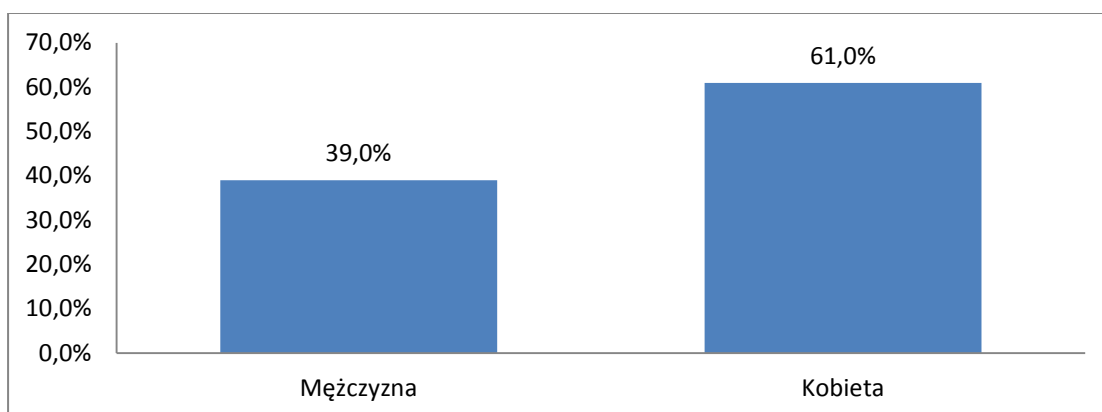
- Poprawa stanu dróg;
- Zwiększenie atrakcyjności Powiatu zarówno dla przyjezdnych jak i dla mieszkańców np. poprzez zwiększenie liczby obiektów sportowych;
- Poprawienie dostępności do instytucji powiatowych dla osób niepełnosprawnych;
- Stworzenie powiatowej instytucji kultury;
- Rozwój ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych;
- Stworzenie miejsc rekreacji dla młodzieży;
- Tworzenie nowych miejsc pracy;
- Bardziej bezpośrednia informacja o działaniach władzy;
- Budowa obwodnicy Przasnysza;
- Należy poprawić infrastrukturę turystyczną oraz pozyskać więcej środków zewnętrznych na projekty infrastrukturalne, dające możliwość rozwoju Powiatu Przasnyskiego;
- Wykorzystać do celów rekreacyjnych i wypoczynkowych dolinę rzeki Omulew;
- Wykorzystanie potencjału Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości;
- Aktywne poszukiwanie inwestorów;
- Partnerstwo i dialog;
- Rozwijanie turystyki;
- Poważne potraktowanie polityki senioralnej;
- Utworzenie komunikacji miejskiej;
- Utworzenie zalewu w Przasnyszu;
- Rozwoju jednostki wojskowej w Przasnyszu;
- Ochrona środowiska. Koniec betonozy;
- Propagowania ruchu rowerowego jako pomysł na promocję Powiatu;
- Postawienie na wysoką jakość kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy we współpracy z przedsiębiorcami;
- Tworzenie dobrych warunków do rozwoju małej, lokalnej przedsiębiorczości;
- Polepszenie dostępu mieszkańców do specjalistycznych usług medycznych;
- Stworzenie sieci komunikacji publicznej;
- Rozwój strefy gospodarczej;
- Stworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji na świeżym powietrzu;
- Pokrycie MPZP.

6. Metryczka

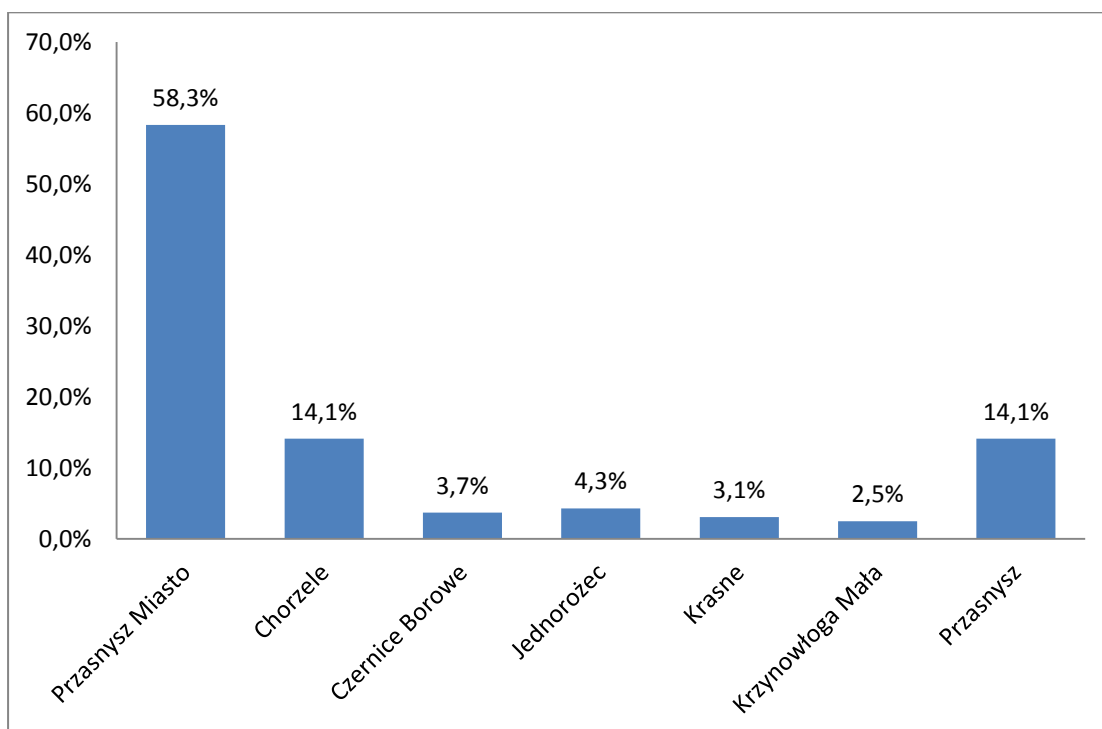
a) W jakim przedziale wiekowym się Pani/Pan znajduje?

b) Płeć:

c) Gmina:

ZAŁĄCZNIK NR 3 - Wzór fiszki projektowej dla nowo zgłaszanego projektu/inwestycji

Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2023-2027	
Tytuł projektu/inwestycji	
Cel strategiczny	
Cel operacyjny	
Działanie	
Opis projektu/inwestycji	
Wskaźniki monitoringu	
Efekt projektu/inwestycji	
Termin realizacji	
Koordynator	
Partnerzy	
Beneficjenci	
Budżet projektu/inwestycji	
Wkład własny Powiatu Przasnyskiego	

ZAŁĄCZNIK NR 4 – Opinia Mazowieckiego Państwowego Inspektora Sanitarnego

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie

www.gospodstvosse-warsz

MAZOWIECKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY

• tel.: 22 629 90 01-06 • sekretariat.wse.warszawa@sansepiod.gov.pl • ul. Żelazna 79, 00-875 Warszawa

Warszawa, 02 sierpnia 2022 r.

ZS.7040.102.2022
AS

Starosta Powiatu Przasnyskiego
ul. św. Stanisława Kostki 5
06-300 Przasnysz

Opinia sanitarna

Na podstawie art. 58 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 1029) oraz art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 195, ze zm.), po zapoznaniu się z wystąpieniem z dnia 28 czerwca 2022 r., znak: WPR.033.5.1.2022, Starosty Przasnyskiego, uzupełnionym w dniu 11 lipca 2022 r. o dokument pn. *Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2027*, Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

opiniuje pozytywnie

projekt dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2021 – 2027* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

UZASADNIENIE

Starosta Przasnyski, pismem z dnia 28 czerwca 2022 r., znak: WPR.033.5.1.2022, uzupełnionym w dniu 11 lipca 2022 r. o dokument pn. *Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2027*, wystąpił do Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z wnioskiem dot. wydania opinii w sprawie projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2027*, dalej zwanego *Projektem*.

Po zapoznaniu się z przedłożoną dokumentacją, Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny stwierdził, co następuje.

Przedłożony *Projekt* przedstawia ogólną charakterystykę powiatu przasnyskiego. Formuluje cele strategiczne i rozwijające ce le operacyjne; określa działania systemu wdrażania strategii, zgodnie z którym instytucją kluczową w procesie realizacji celów jest Starosta Przasnyski, mający za zadanie nadzór, koordynację i monitorowanie procesu realizacji. W *Projekcie* przedstawiono główne źródła finansowania zadań przewidzianych do realizacji; zaproponowano wskaźniki prowadzenia monitoringu efektów i kryteria ewaluacji realizacji zapisów dokumentu; przeanalizowano cele i kierunki działań pod kątem założeń dokumentów wyżej rangi.

Projekt wyznacza cztery cele strategiczne:

1. Sprawne funkcjonowanie gospodarki oraz lokalnego rynku pracy.
2. Aktywne społeczeństwo oraz wyższą jakość życia mieszkańców powiatu.

3. Czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia.

4. Sprawna i otwarta na współpracę administracja publiczna.

W ramach ww. celów strategicznych sformułowano cele operacyjne, które mają zostać osiągnięte dzięki wskazanym kierunkom działań (interwencji). Realizacja działań ma przyczynić się do rozwoju gospodarczego Powiatu Przasnyskiego, wypełniając tym samym dążenia lokalnej społeczności, wyrażone w zdefiniowanej misji i wizji powiatu.

Wśród wskazanych kierunków działań (interwencji), znalazły się działania określone jako nieinwestycyjne – organizacyjne, oraz działania o charakterze inwestycyjnym. Do tej drugiej grupy zaliczono takie zadania jak: modernizacja / rozbudowa - przebudowa sieci dróg powiatowych, budowa i rozbudowa sieci kolejowej, rozbudowa małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej poprawiającej dostęp turystów do oferowanych usług, modernizacja infrastruktury edukacyjnej, poprawa stanu infrastruktury i wyposażenia placówek świadczących usługi społeczne, poprawa stanu infrastruktury drogowej (chodniki, przejścia pobocza, ścieżki rowerowe, itp.), rozbudowa infrastruktury pieszej i rowerowej, działanie inwestycyjne o charakterze adaptacyjnym w obiektach zarządzanych przez Starostę.

Na rozpatrywanym etapie powyższe inwestycje zostały określone w sposób ogólny, bez wskazania konkretnych miejsc ich usytuowania, skali ani zasięgu. Część z nich należy do katalogu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dokładniejsza ocena oddziaływania na środowisko poszczególnych przedsięwzięć, możliwa będzie na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przedłożona Prognoza oddziaływania na środowisko, zawiera kompleksową analizę skutków realizacji *Projektu* dla poszczególnych komponentów i wykazuje zasadność jego realizacji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Mazowiecki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny opiniuje *Projekt* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, jak na wstępie.

Z upoważnienia Mazowieckiego
Państwowego
Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Dariusz Buga
Kierownik Oddziału
Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

/dokument podpisany elektronicznie/

Otrzymuje:

1. Adresat
2. aa

ZAŁĄCZNIK NR 5– Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

WOOŚ-III.410.548.2022.JD.2

Warszawa, dnia 22 listopada 2022 r.

Starostwo Powiatowe w Przasnyszu
ul. Św. St. Kostki 5
06-300 Przasnysz

Na podstawie art. 54 ust. 1 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, ze zm.), w odpowiedzi na pismo z dnia 28.06.2022 r., znak: WRP.033.5.2.2022, uzupełnione w dniu 06.07.2022 r. w sprawie zaopiniowania projektu Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2021-2027 (SR), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, po zapoznaniu się z przedłożoną dokumentacją Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydaje opinię bez uwag do ww. projektu dokumentu.

SR określa długoterminowe cele oraz wskazuje na działania służące rozwojowi powiatu, w tym poprawie środowiska naturalnego. W skład zaproponowanych działań wchodzi zarówno działania inwestycyjne, jak i nieinwestycyjne, charakteryzujące się wysokim stopniem uogólnienia, co uniemożliwia wykonanie szczegółowej ich analizy. W przypadku inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko wnioskodawca/inwestor będzie zobligowany do uzyskania stosownej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W SR wyodrębniono 4 cele strategiczne: sprawne funkcjonowanie gospodarki oraz lokalnego rynku pracy (cele operacyjne to m.in.: rozbudowa i modernizacja infrastruktury, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój usług turystycznych, modernizacja i rozwój sektora rolno-spożywczego i przeciwdziałanie bezrobociu); aktywne społeczeństwo oraz wyższa jakość życia mieszkańców powiatu (cele operacyjne to m.in.: rozwój form edukacji i kształcenia, poprawa dostępu do usług, kultury i sportu, rozwój strefy usług społecznych); czyste środowisko naturalne oraz uporządkowana przestrzeń do życia (cele operacyjne to m.in.: ochrona i zrównoważone korzystanie z zasobów, zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń powietrza, wspieranie działań w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym); sprawna i otwarta na współpracę administracja publiczna (cele operacyjne to m.in.: poprawa efektywności administracji, cyfryzacja jednostek i rozwój współpracy instytucjonalnej).

Na terenie powiatu przasnyskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Krosnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszary Natura 2000: Doliny Omulwi i Płodownicy PLB140005 i Zachodniokurpiowskie Bory Sasankowe PLH140052,
- pomniki przyrody,
- strefy ochrony ostoi,
- użytki ekologiczne.

Podczas realizacji zapisów przedmiotowego dokumentu należy uwzględnić ww. formy ochrony przyrody, a planowane działania muszą być zgodne z przepisami odrębnymi dotyczącymi ww. form ochrony przyrody.

Na terenie obszaru chronionego krajobrazu w myśl art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916, ze zm.) oraz §3 Rozporządzenia Nr 21 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Krosnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91 poz. 2453, ze zm.) jako aktu wykonawczego do ustawy, obowiązują szereg zakazów, z zastrzeżeniem ust. 2, ust. 3, ust. 4 § 3 ww. Rozporządzenia i art. 24 ust. 2, ust. 3 i ust. 3a ww. ustawy.

W odniesieniu do obszarów Natura 2000, zgodnie z art. 33 ust. 1 ww. ustawy o ochronie przyrody, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Realizacja wszystkich przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w SR powinna przebiegać z uwzględnieniem występowania okolicznej szaty roślinnej oraz zwierząt.

Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją SR jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów prawa.

W prognozie oddziaływania na środowisko dokonano oceny potencjalnego wpływu realizacji ustaleń przedmiotowego dokumentu na poszczególne elementy środowiska. Wynika z niej, iż większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko. Negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji.

Jednocześnie zaznaczam, iż zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. g ww. ustawy o udostępnianiu informacji, przedłożona prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Warszawie

Arkadiusz Siembla
(podpisano elektronicznie)

Signature Not Verified
Dokument podpisany przez
Arkadiusz Siembla
Data: 2022.11.22 09:10:17 CET

Oryginał:
1) adresat
2) ja.

9. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabela 1 Powierzchnia i ludność gmin Powiatu Przasnyskiego w 2020 roku.....	12
Tabela 2 Sieć osadnicza w Powiecie Przasnyskim (miasta i sołectwa)	12
Tabela 3 Podstawowe dane dla Powiatu Przasnyskiego (2020 r.)	15
Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020 ..	16
Tabela 5 Dynamika zmian zaludnienia w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	16
Tabela 6 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	17
Tabela 7 Migracje w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	17
Tabela 8 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	20
Tabela 9 Liczba ludności ogółem oraz w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Powiecie Przasnyskim w 2020 r. i 2030 r. (prognoza)	21
Tabela 10 Wykaz złóż na terenie Powiatu Przasnyskiego	24
Tabela 11 Powierzchnia geodezyjna gruntów w Powiecie Przasnyskim	27
Tabela 12 Jednolite części wód powierzchniowych w Powiecie Przasnyskim	30
Tabela 13 Pomniki przyrody w Powiecie Przasnyskim	35
Tabela 14 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – 2020 rok.....	39
Tabela 15 Analiza SWOT	42
Tabela 16 Zabytki wpisane do rejestru zabytków WUOZ w Warszawie w podziale na gminy Powiatu	47
Tabela 17 Analiza SWOT	50
Tabela 18 Przebieg dróg powiatowych przez Powiat Przasnyski	52
Tabela 19 Średniodobowe natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w Powiecie	54
Tabela 20 Analiza SWOT	55
Tabela 21 Analiza SWOT	58
Tabela 22 Podmioty gospodarcze w Powiecie w latach 2015-2020	60
Tabela 23 Liczba podmiotów gospodarczych w gminach Powiatu Przasnyskiego.....	60
Tabela 24 Podmioty gospodarcze w Powiecie Przasnyskim według wielkości w latach 2015- 2020	60

Tabela 25 Firmy nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	62
Tabela 26 Pracujący w Powiecie Przasnyskim wg sektorów gospodarki w latach 2014-2019... 65	65
Tabela 27 Ewidencja osób bezrobotnych w Powiecie Przasnyskim	67
Tabela 28 Zawody deficytowe w Powiecie Przasnyskim w 2021 roku (prognoza)	70
Tabela 29 Analiza SWOT	71
Tabela 30 Stan i prognoza ludności według edukacyjnych grup wieku w Powiecie Przasnyskim w 2030 r.	74
Tabela 31 Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych (stan na 30.09.2020 r.)	75
Tabela 32 Analiza SWOT	76
Tabela 33 Wykaz gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej.....	78
Tabela 34 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych gminach Powiatu	79
Tabela 35 Powody przyznania pomocy rodzinie w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	79
Tabela 36 Piecza zastępcza w Powiecie Przasnyskim w latach 2019-2020	81
Tabela 37 Analiza SWOT	82
Tabela 38 Struktura przestępczości w Powiecie Przasnyskim na tle województwa mazowieckiego w latach 2015 i 2020.....	86
Tabela 39 Analiza SWOT	88
Tabela 40 Najważniejsze przyczyny zgonów w Powiecie Przasnyskim w latach 2014 i 2019 na tle województwa mazowieckiego.....	90
Tabela 41 Zgony w latach 2014 i 2019 w Powiecie Przasnyskim ze względu na najczęstsze jednostki chorobowe	91
Tabela 42 Liczba łóżek w SPZZOZ	92
Tabela 43 Analiza SWOT	93
Tabela 44 Biblioteki publiczne w Powiecie Przasnyskim	95
Tabela 45 Instytucje kultury, grupy artystyczne i koła (kluby) w Powiecie Przasnyskim w 2020 r.	97
Tabela 46 Analiza SWOT	97
Tabela 47 Kluby sportowe, ich członkowie oraz ćwiczący w Powiecie Przasnyskim w 2020... 100	100
Tabela 48 Struktura obiektów noclegowych w Powiecie Przasnyskim w 2020 r.	103
Tabela 49 Liczba turystów w obiektach noclegowych w latach 2015-2020.....	104
Tabela 50 Liczba udzielonych noclegów w latach 2015-2020	104

Tabela 51 Liczba turystów zagranicznych w obiektach noclegowych w latach 2015-2020.....	104
Tabela 52 Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w latach 2015-2020	104
Tabela 53 Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych (w %) w latach 2014-2020	104
Tabela 54 Analiza SWOT	105
Tabela 55 Miejsce Powiatu Przasnyskiego w poszczególnych rankingach.....	107
Tabela 56 Analiza SWOT	108
Tabela 57 Analiza SWOT	110
Tabela 58 Analiza SWOT	111
Tabela 59 Organizacje społeczne w Powiecie Przasnyskim.....	112
Tabela 60 Analiza SWOT	113
Tabela 61 Dochody ogółem Powiatu Przasnyskiego w latach 2016 i 2020.....	115
Tabela 62 Dochody ogółem i dochody własne Powiatu Przasnyskiego na 1 mieszkańca w latach 2016 i 2020 na tle porównywanych jednostek	115
Tabela 63 Dochody Powiatu Przasnyskiego z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT na 1 mieszkańca w latach 2016 i 2020 na tle porównywanych jednostek	116
Tabela 64 Udział wydatków majątkowych w globalnych wydatkach ogółem Powiatu Przasnyskiego w latach 2016-2020 na tle porównywanych jednostek.....	116
Tabela 65 Struktura dochodów Powiatu Przasnyskiego w 2020 r. na tle porównywanych jednostek [%]	117
Tabela 66 Struktura wydatków Powiatu Przasnyskiego w 2020 r. na tle porównywanych jednostek [%]	118
Tabela 67 Prognozowane dochody Powiatu Przasnyskiego w latach 2021-2027 w mln zł	118
Tabela 68 Prognozowane wydatki oraz wynik budżetu Powiatu Przasnyskiego w latach 2021-2027 w mln zł.....	119
Tabela 69 Analiza SWOT	119
Tabela 70 Cel strategiczny 1	126
Tabela 71 Cel strategiczny 2	128
Tabela 72 Cel strategiczny 3	129
Tabela 73 Cel strategiczny 4	130
Tabela 74 Wskaźniki monitoringu	136

Wykres 1 Struktura ludności wg płci i wieku w Powiecie Przasnyskim w 2020 r.	19
Wykres 2 Struktury wieku ludności według ekonomicznych grup wieku w Powiecie Przasnyskim w 2015 r. i 2020 r.	20
Wykres 3 Liczba osób pracujących w Powiecie Przasnyskim w latach 2014-2019	64
Wykres 4 Stopa bezrobocia w Powiecie Przasnyskim na tle województwa mazowieckiego.....	66
Wykres 5 Udział osób bezrobotnych według grup wieku w latach 2014-2020 w Powiecie Przasnyskim	68
Wykres 6 Osoby bezrobotne według wykształcenia w latach 2014-2020	68
Wykres 7 Zmiany liczby dzieci i młodzieży według funkcjonalnych grup wieku w Powiecie Przasnyskim w latach 2015-2020	73
Wykres 8 Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem Powiatu Przasnyskiego w latach 2016-2020 w %	117
Rys. 1 Powiat Przasnyski na mapie województwa mazowieckiego.....	11
Rys. 2 Powiat Przasnyski	14
Rys. 3 Mapa obszaru Powiatu Przasnyskiego na tle jednolitych części wód powierzchniowych	30
Rys. 4 Graficzne zobrazowanie potoków pojazdów w Powiecie Przasnyskim	55